

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Šárka Sedláčková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

**Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí**

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Chyby v účetní praxi, rešerše dostupných zdrojů, vyhodnocení a konfrontace s teoretickým zázemím

Vedoucí diplomové práce

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.

Autor

Bc. Šárka Sedláčková (roz. Rutkovská)

2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Šárka RUTKOVSKÁ**
Osobní číslo: **E10991**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Chyby v účetní praxi, rešerše dostupných zdrojů,
vyhodnocení a konfrontace s teoretickým zázemím**
Zadávající katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Identifikace, analýza nejčastějších účetních, daňových chyb, vazba na etiku v účetní profesi. Uvést případy nesrozumitelnosti teoretického zázemí, důsledky při uplatňování v praxi. Aplikace problematiky na konkrétním profesním zaměření podnikatelské činnosti.

Osnova:

1. Vymezení základních pojmů
3. Setřídění poznatků a informací získaných z dostupných zdrojů
2. Analýza stávající situace na základě aktuální informační báze a vlastních zkušeností
4. Okruhy výskytu chyb v oblasti účetnictví, daní, možnosti, jak se chybám vyhnout
5. Možná vazba vybraných případů na účetní podvody
6. Vyhodnocení a konfrontace s teoretickým zázemím

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 50 - 60 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

DUŠEK, J.: Jak se vyhnout chybám v účetnictví. Praha: Grada, 2011. 118 s., ISBN 978-80-247-3539-9
SCHIFFER, V.: Správně vedené účetnictví - metodika pro účetní, odpovídi na nejčastější otázky, účetní chyby a jejich řešení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. 280 s., ISBN 978-80-7357-575-5
KOBÍK, J.: Daňové spory - jejich prevence a řešení. Praha: ASPI a.s., 2006. 208 s., ISBN 80-7357-185-4
PILAŘOVÁ, I.: Účetní a daňové problémy právnických osob v praxi 2009, Praha: Grada, 2009. 169 s., ISBN 978-80-247-2999-2
Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění novel
Vyhláška č. 500/2000 Sb., ve znění novel
Odborné časopisy
Internetové zdroje

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.**
Katedra účetnictví a financí
Datum zadání diplomové práce: **1. března 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2012**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Chlumčanech 20. 4. 2013

Šárka Sedláčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své diplomové práce doc. Ing. Jindřišce Kouřilové, CSc. za odborné rady a věcné připomínky poskytované při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1 Úvod	4
1.1 Cíl práce	5
2 Vymezení základních pojmů z účetnictví	6
2.1 Právní úprava vedení účetnictví	6
2.1.1 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví:	6
2.1.2 Vyhláška č. 500/2002 Sb.	7
2.1.3 České účetní standardy (dále jen ČÚS)	7
2.1.4 Vnitropodnikové směrnice	7
2.2 Vztah zákona o daních z příjmů k účetnictví	9
2.3 Předmět a úloha účetnictví	11
2.3.1 Účetní jednotka.....	11
2.3.2 Povinnost vedení účetnictví.....	11
2.3.3 Účetním obdobím je:	11
2.3.4 Funkce účetnictví.....	12
2.4 Povinnosti při vedení účetnictví.....	12
2.5 Účetní metody, principy a zásady	14
3 Analýza stávající situace	18
3.1 Etika v účetní profesi	18
3.2 Vymezení pojmů - pravda, chyba, omyl a podvod v účetnictví.....	19
3.3. Podvodné účetní výkaznictví – ISA 240.....	21
3.4 Trestní zákoník a vazba na úmyslné zkreslování údajů	23
3.5 Chyby v účetnictví, jejich aspekty a posuzování	23
3.5.1 Hlavní účetní chyby.....	23
3.5.2 Daňové chyby	26
3.5.3 Etapy chyb	27

3.5.4 Druhy chyb	28
3.5.5 Opravy chybných účetních záznamů.....	31
3.6 Kreativní účetnictví aneb zneužívání účetnictví k obrazu svému.....	32
3.6.1 Definice kreativního účetnictví	32
3.6.2 Důvody použití kreativního účetnictví v praxi.....	33
3.6.3 Výhody a nevýhody kreativního účetnictví.....	34
3.6.4 Mezinárodní harmonizace účetnictví a boj proti kreativnímu účetnictví.....	34
3.7 Vnitřní kontrolní systém	35
3.7.1 Co je vnitřní kontrolní systém a jeho postavení v účetnictví	35
3.7.2 Organizace účetnictví, účtáren, účetních prací a její využití při kontrole	37
4 Metodika.....	38
5 Okruhy výskytu chyb v účetnictví.....	40
5.1 Proč vznikají chyby.....	40
5.1.1 Výmluvy účetních na své chyby.....	41
5.2 Kde se nejčastěji chyby vyskytují	41
5.2.1 Chyby v oblasti dlouhodobého majetku	43
5.2.2 Chyby v oblasti zásob.....	45
5.2.3 Chyby v oblasti pohledávek a závazků	46
5.2.4 Chyby v oblasti nákladů a výnosů.....	47
5.2.5 Nejčastější chyby zjištěné při auditu	49
5.2.6 Vybrané příklady chyb z daňových kontrol	49
5.3 Oprava chyb v účetnictví	53
5.3.1 Opravy chyb v běžném účetním období.....	53
5.3.2 Opravy chyb minulého účetního období	55
5.4 Správní delikty (sankce) za porušení zákona o účetnictví	58
5.5 Prevence chyb	58
5.5.1 Odpovědnost za chyby a pojištění proti chybám.....	59

6 Možná vazba vybraných případů na účetní podvody	62
6.1 Studie zaměřené na problematiku podvodů a korupci	62
6.1.1 Studie společnosti Ernst & Young zaměřená na podvody	62
6.1.2 Studie „Ernst & Young Global Fraud Survey 2012“	63
6.1.3 Průzkum o výskytu podvodů v organizacích v České republice a na Slovensku za rok 2011.....	64
6.2 Falšování finančních výkazů.....	66
6.3 Postupy při finančních podvodech	68
6.3 Mzdové podvody – neoprávněné výplaty	69
6.4 Boj proti podvodům a omezení rizika podvodu.....	70
6.5 Podvody v praxi	70
7 Diskuse a výsledky	77
8 Závěr	83
9 Summary.....	85
10 Seznam použité literatury	86
Seznam tabulek, grafů a schémat.....	93
Seznam příloh.....	95
Přílohy.....	96

1 Úvod

Daňové zákony, vyhlášky, účetní standardy a normy, které upravují účetnictví, jsou od svého vzniku neustále novelizovány. Problematika účetnictví je velmi rozsáhlá a složitá, stejně tak i s tím související legislativa. I přesto, že Ministerstvo financí ČR a Generální finanční ředitelství vydává různá opatření, nařízení a metodické pokyny pro lepší orientaci v daňových a účetních předpisech, jsou tyto předpisy veřejností kritizovány pro svoji složitost a nejednoznačnost. Je skoro nemožné se chybám vyvarovat.

Ke vzniku chyb bezpochyby přispívá i značná liberalizace legislativní úpravy účetnictví. Díky častým novelizacím je daňová soustava v ČR pro poplatníky nesrozumitelná, složitá, zvyšuje pravděpodobnost výskytu chyb a negativně ovlivňuje podmínky pro podnikání. Snížení daňového zatížení a zjednodušení daňové agendy pro firmy a podnikatele je dnes světovým trendem. V době ekonomické krize ovšem moc prostoru pro snížení daní není, naopak se spíše daně zvyšují. Česká republika za ostatními státy stále zaostává, i přestože se snaží tyto překážky v daňové soustavě omezit. Světová banka hodnotí každý rok složitost daňové soustavy ve světě. V hodnocení se využívají tři kritéria, která tuto složitost ovlivňují. Jedná se o časovou náročnost, daňové zatížení a počet plateb. Čím je časová náročnost kratší, daňové zatížení (lepší podmínky pro podnikání) a počet plateb menší (kolik musí společnost zaplatit daní). Česká republika je v tomto žebříčku za rok 2012 na 117 místě ze 183 zemí [1]. Největším problémem je administrativní náročnost daňové agendy. Vyplnění tiskopisů zabírá zbytečně moc času a o složitosti nemluvě. Z hlediska větší efektivity podnikání je důležitá úspora času na straně firem.

Účetnictví je vizitkou každé společnosti, je-li vedeno podle účetních předpisů, bez chyb a poctivě, můžeme vedení účetnictví v dané firmě považovat za správné nebo bezchybné. Ovšem dle Duška (2001) [2] bezchybné účetnictví neexistuje. Co znamená bezchybné účetnictví? Bezchybné účetnictví je takové účetnictví, které skutečně žádnou chybu neobsahuje. Za bezchybné účetnictví nemůžeme považovat, takové účetnictví, ve kterém nikdo žádnou chybu nenašel [2]. Jeho kvalitu můžeme měřit podle chyb, které obsahuje. Kde hledat tyto účetní chyby, které mohou způsobit zkreslení účetnictví? Na jaké oblasti je potřeba se zaměřit? Problematika účetních chyb se řadí tak

bezespору ke stále aktuálním a nikdy dořešeným úkolům doby. Jako taková je i předmětem předložené diplomové práce.

1.1 Cíl práce

Účetní, daňové chyby a podvody jsou v posledních letech aktuálním tématem, a proto se jim budu věnovat ve své práci. Této problematice se věnuje pozornost i v odborné literatuře a na internetu. Diplomová práce se zabývá problematikou chyb v účetní a daňové praxi, kde se tyto chyby nejčastěji vyskytují, rozdílem kam sahá chyba, omyl a kdy se jedná již o podvod. Jaké jsou možnosti oprav a prevence chyb v účetnictví. Dále se zaměří na zneužívání účetnictví, jeho meze a prevence chyb v účetnictví. Práce je orientována na nesrozumitelnost uplatňování teoretického zázemí v praxi, které může zvyšovat pravděpodobnost chyb a na nejčastější okruhy výskytu chyb v účetnictví. Ve vybraných případech je navázáno na predikované podvody v účetnictví a na příklady z praxe. Vedle podvodů je potřeba také vymezit úmyslné a neúmyslné chyby, zaviněné a nezaviněné chyby.

Hlavním cílem diplomové práce je rešerše účetních chyb, podvodů a následná aplikace možných opatření v oblasti účetních chyb. Na základě získaných poznatků při rešerši dat, jsou pro některé oblasti chyb navrženy způsoby jejich oprav a prevence. Práce je rozčleněna na část teoretickou a část praktickou. Obě části jsou tematicky zpracovány. Teoretická část je výsledkem metody deskripce a vychází z odborné literatury, článků a zákonů. Úvod teoretické části vymezuje právní úpravu účetnictví, vztah zákona o dani z příjmů k účetnictví a etiku v účetní praxi. Dále uvádí co je chyba, podvod, omyl, vnitřní kontrolní systém a jaké jsou možnosti zneužívání účetnictví. Pomocí komparace je uveden pohled jednotlivých autorů na problematiku účetních chyb. Druhá část práce pohlíží na podvody, účetní a daňové chyby z praktického hlediska. Dílčím cílem druhé části diplomové práce je rešerše nejčastějších účetních chyb a následná aplikace možných opatření v této oblasti a návaznost na účetní podvody. Při zpracování praktické části vycházím i ze svých pracovních zkušeností.

2 Vymezení základních pojmů z účetnictví

2.1 Právní úprava vedení účetnictví

Účetnictví podnikatelských subjektů je upraveno soustavou zákonů a norem. Tyto normy vytvářejí účetní systém. Právní předpisy tvoří soubor norem účetních jednotek a způsob vedení účetnictví a jeho průkaznost. Obsah norem a souvislosti různých právních ustanovení mohou být vykládány různě i přes snahu o jednoznačný výklad. Všichni co přicházíme do styku s právními normami, si tvoříme určitý výklad tzv. laický, který se může od odborného výkladu lišit. Mnohdy díky takovému laickému výkladu dochází k chybám a k porušení norem. Existuje mnoho forem odborných výkladů, které se snaží najít optimální řešení. Tyto výklady oproti právním normám nejsou před soudy a jinými orgány závazné, ale mohou je ve své rozhodovací praxi využít. Autoři, kteří mají svůj názor na správnost nebo nesprávnost těchto norem musí tyto normy respektovat a dodržovat. [3, s. 16-17] Zákony bývají terčem kritiky kvůli zbytečné složitosti a nejednoznačnosti.

Základem našeho účetního systému je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláška č. 500/2002 Sb. a České účetní standardy.

2.1.1 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví:

- definuje předmět účetnictví, účetní jednotky a účetní období,
- stanovuje základní povinnosti při vedení účetnictví a při používání účetních metod,
- definuje účetní knihy, otevírání a uzavírání knih, účtovou osnovu, účetní doklady a inventarizaci,
- stanovuje pravidla pro oceňování,
- definuje účetní závěrku a stanovuje základní požadavky na její obsah a prezentaci,
- upravuje způsob vydávání další účetní metodiky [4, s. 12].

2.1.2 Vyhláška č. 500/2002 Sb.

Byla vydána Ministerstvem financí. V platnost vstoupila 1. 1. 2003. Podle této vyhlášky postupují účetní jednotky v průběhu účetního období a při sestavování účetní závěrky. Tato vyhláška upravuje především:

- rozsah a jednotlivé části konsolidované účetní závěrky pro podnikatele,
- vymezení obsahu účetních závěrek a formátu účetních výkazů,
- směrnou účtovou osnovu,
- účetní metody a jejich použití [4, s. 13].

2.1.3 České účetní standardy (dále jen ČÚS)

Ministerstvo financí vydalo ČÚS 1. 1. 2004 na základě §36 zákona o účetnictví ČÚS. Obsahují popis účetních metod a postupů účtování – postupy odpisování, způsoby oceňování, způsoby konsolidace, tvorbu a použití rezerv a jiné. Obsah ČÚS nesmí být v rozporu se zákonem o účetnictví a jinými předpisy. Pokud bude účetní jednotka postupovat v souladu se standardy, předpokládá se, že plní současně ustanovení o účetních metodách podle zákona o účetnictví. V poslední době se ČÚS potýkají s kritikou. Standardy by měly stanovit další metodická pravidla a více rozvinout způsob odpisování, kdy mají být tvořeny rezervy a dohadné položky, kdy se má účtovat o časovém rozlišení apod. Právní charakter ČÚS vyvolává další nejistotu. Zatímco odborníci považují ČÚS za právní předpis, pracovníci Ministerstva je považují pouze za metodiku. České účetní standardy jsou využívány při tvorbě vnitropodnikových směrnic, která je daná zákonem (viz Tabulka č. 1: Příklad použití vybraných ČÚS ve směrnicích). [3, s. 18].

2.1.4 Vnitropodnikové směrnice

Mnoho povinností ohledně účetnictví vyplývá ze zákonů, ale existují i oblasti, které si účetní jednotky mohou upravit dle svých potřeb a to písemnou formou. Tyto dokumenty se nazývají vnitřní účetní předpisy neboli vnitropodnikové směrnice. Sestavením těchto směrnic účetní jednotka plní povinnosti dané legislativou, ale také zlepšuje kvalitu vnitřního řízení podniku. Pokud jsou směrnice zpracovány kvalitně, mohou zjednodušit vnitřní kontrolní systém, ale i daňovou kontrolu. Co je vnitřní kontrolní systém a jeho význam je vysvětleno v kapitole 3.7 Vnitřní kontrolní systém.

Směrnice nemusí kopírovat zákony, ale musí být sestaveny tak, aby zaměstnanci pochopili pravidla a postupy, které musí dodržovat. Postupy ve směrnících musí být popsány jasně a srozumitelně, aby se předcházelo případným nedorozuměním a chybám [3, s. 23].

Mezi **povinné** vnitřní účetní předpisy patří [3, s. 23 - 37]:

1. **Podpisové vzory a kompetence.**¹
2. **Stanovení účtového rozvrhu**² – účetní jednotka je povinna sestavit účtový rozvrh na základě směrné účtové osnovy (viz příloha č. 1).
3. **Stanovení systému zpracování účetnictví**³ - rozsáhlá směrnice s cílem zajištění zásady včasnosti, dochvilnosti a srozumitelnosti účtování. Jedná se zpravidla o vymezení účetních dokladů, vypracování seznamu účetních knih, správné vymezení okamžiku vniku účetního případu, popis programové dokumentace k účetnímu systému apod.
4. **Odpisový plán**⁴ - stanovení základních pravidel pro odpisování dlouhodobého majetku.
5. **Dlouhodobý hmotný majetek**⁵ - účel této směrnice je v zajištění řádného hospodaření s majetkem – inventární čísla, předávání do užívání, udržování a vyřazování majetku. Stanovení drobného hmotného majetku.
6. **Oceňování majetku a závazků v cizí měně.**⁶ – v praxi se můžeme setkat s nejčastější chybou při účtování v cizí měně, a to je nestanovení jasných pravidel pro účtování o kurzových rozdílech ve směrnici.
7. **Zásady pro časové rozlišení, účtování dohadných položek, účtování nákladů a výnosů.**⁷
8. **Cestovní náhrady.**⁸

¹ §33 odst. 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

² §14 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; §46 vyhlášky č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 001

³ §11,12,13,16 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ČSÚ č. 001

⁴ §4odst. 11, §28 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; §56 odst. 1 vyhlášky č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 013; §26 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

⁵ §7, §47 vyhlášky č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 013

⁶ §4 odst. 12, §24 odst. 6,7 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; §60 vyhl. č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 006

⁷ §3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; §13,19, 20 - 38 vyhl. č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 017, č. 019

⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Mezi **doporučené** vnitřní účetní předpisy patří – oběh účetních dokladů⁹, inventarizace majetku a závazků¹⁰, opravné položky¹¹, vnitropodnikové účetnictví¹², archivace dokladů¹³, účetní závěrka¹⁴. Na směrnice se ještě později zaměřím v oblasti výskytu chyb v účetnictví v kapitole 5.

Tabulka č. 1: Příklad použití vybraných ČSÚ ve směrnících

ČESKÝ ÚČETNÍ STANDARD	VNITROPODNIKOVÁ SMĚRNICE
001 – Účty a zásady účtování na účtech	Účtový rozvrh Vnitropodnikové účetnictví
004 – Rezervy	Účtování a tvorba rezerv
005 – Opravné položky	Zásady pro tvorbu a používání opravných položek
006 – Kursové rozdíly	Používání cizích měn a stanovení kursů
013 – Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek	Hospodaření a účtování majetku
014 – Dlouhodobý finanční majetek	Oceňování majetku a závazků Zpracování účetnictví Účetní metody Inventarizace majetku a závazků
015 – Zásoby	Oceňování a účtování Normy přirozených úbytků Inventarizace majetku a závazků

Zdroj: Schiffer (2010), [3, s. 20]

2.2 Vztah zákona o daních z příjmů k účetnictví

Účetní předpisy nejsou přímo navázány na daňové předpisy, ale ve skutečnosti je účetnictví nepřímo ovlivňováno daňovými zákony. Účetnictví je zdroj informací pro přiznání přímých i nepřímých daní. Tvorbu a výklad účetních a daňových předpisů má ve své pravomoci Ministerstvo financí, což tuto propojenost prohlubuje. Velký vliv na účetní předpisy má zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Vazbu účetnictví na zákon o dani z příjmů nalezneme např. v §23 odst. 2 až odst. 4 zákona o daních z příjmů. Tento

⁹ §7, 8, 11, 13 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví

¹⁰ § 6, 26, 29, 30 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; ČSÚ č. 007

¹¹ §26 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; §55 vyhlášky č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 007, č. 019

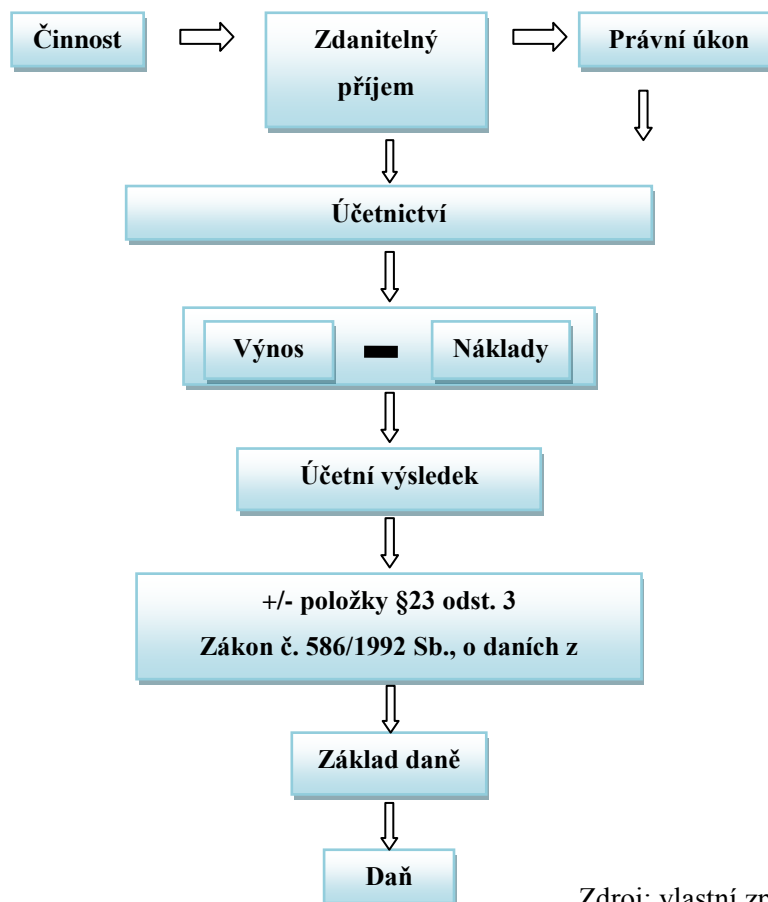
¹² §14 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; § 46 vyhlášky č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 001

¹³ § 8 odst. 6, 31, 32 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; Zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

¹⁴ §17, 18, 19, 21 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví; vyhl. č. 500/2002 Sb.; ČSÚ č. 002

paragraf stanovuje způsob zjištění základu daně u poplatníků, kteří vedou účetnictví [4, s. 17]. Mezi právními úkony, účetnictvím a daněmi je logická vazba viz obrázek č. 1.

Obrázek č. 1 : Logická vazba mezi právním úkonem, účetnictvím a daněmi

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi právními úkony, účetnictvím a daněmi je logická vazba. Při činnostech, ze kterých plynou zdanitelné příjmy, vznikají právní úkony. **Právní úkon, který vede ke změně majetku či závazků a který tvoří vznik výnosů nebo nákladů je zároveň účetním případem.** Tyto činnosti jsou poté účtovány/evidovány. Z účetnictví/daňové evidence zjistíme výsledek hospodaření (rozdíl mezi výnosy/příjmy a náklady/výdaji), ze kterého pak snížením nebo zvýšením o položky, které jsou uvedeny v zákoně o daních z příjmů, zjistíme základ daně. Z tohoto základu se pak vypočte daň. Pokud by došlo v některé části této vazby k chybě, může se tato chyba promítnout až do daňové povinnosti [5, s. 17].

2.3 Předmět a úloha účetnictví

Účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku, závazků, jiných aktiv a pasiv, nákladech, výnosech a o výsledku hospodaření. Účetní jednotky účtují podvojnými zápisy o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí. Pokud není možné tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž byly uvedené skutečnosti zjištěny. Účetní jednotky účtují o zmíněných skutečnostech v souladu s účetními metodami.¹⁵

2.3.1 Účetní jednotka

- a) všechny právnické osoby, které mají na území ČR sídlo¹⁶,
- b) zahraniční osoby, které na území ČR podnikají nebo provozují jinou činnost¹⁷,
- c) organizační složky státu¹⁸,
- d) fyzické osoby vymezené v zákoně o účetnictví¹⁹.

2.3.2 Povinnost vedení účetnictví

Právnické osoby se sídlem v ČR mají povinnost účtovat v soustavě podvojného účetnictví ode dne svého vzniku až do dne zániku. Zahraniční právnické osoby s místem podnikání v ČR musí vést účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení. Fyzické osoby zapsané v OR²⁰ vedou účetnictví ode dne zápisu až do dne výmazu. Dále mají povinnost vést účetnictví ostatní fyzické osoby, jejichž obrat přesáhl hranici stanovenou zákonem.²¹ Některá ustanovení zákona o účetnictví a ČÚS jsou prováděny vyhláškami Ministerstva financí. Vyhlášky závazným způsobem upravují postup pro plnění zákonných povinností. Podmínkou pro úspěšné splnění těchto povinností, je uplatnění postupů, které jsou ve vyhláškách a ČÚS upraveny [4, s. 38].

2.3.3 Účetním obdobím je:

- a) **dvanáct po sobě jdoucích měsíců** - kalendářní nebo hospodářský rok,

¹⁵ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

¹⁶ §1 odst. 2 písm. a) zákona o účetnictví

¹⁷ §1 odst. 2 písm. b) zákona o účetnictví

¹⁸ §1 odst. 2 písm. c) zákona o účetnictví

¹⁹ §1 odst. 2 písm. d) až h) zákona o účetnictví

²⁰ OR – obchodní rejstřík

²¹ Zákon o účetnictví - §1 ods.2, písmeno e)

- b) **období kratší nebo delší než dvanáct měsíců při změně účetního období**, a to z hospodářského roku na kalendářní a naopak,
- c) **období delší než 12 měsíců** – při vzniku účetní jednotky 3 měsíce před koncem kalendářního roku nebo zániku v období 3 měsíce po skončení kalendářního roku,
- d) **období kratší než 12 měsíců** – při vzniku účetní jednotky v průběhu roku nebo při zániku účetní jednotky v měsících duben až prosinec [4, s. 35].

2.3.4 Funkce účetnictví

Účetnictví plní funkce ve vztahu k vlastní účetní jednotce, tak i pro vnější okolí jak je zobrazeno v Tabulce č. 2: Funkce účetnictví.

Tabulka č. 2: Funkce účetnictví

Vnitřní prostředí		Popis
Funkce	Informační	Poskytování informací o stavu a pohybu majetku, stavu a změnách vlastních a cizích zdrojů, o hospodářském výsledku a o finanční situaci podniku.
	Kontrolní	Stav majetku, plánování, plnění plánu (informace pro management)
	Důkazní	Pro řízení ve věcech daňových, správních, obchodněprávních apod.
Vnější prostředí		Popis
Informace pro:		Státní statistická šetření
		Pro banky při poskytování úvěrů a bankovních záruk
		Ověření účetní závěrky auditorem
		Státní sféru
		Obchodní partnery

Zdroj: vlastní zpracování, položky - Janda (2012), [6]

2.4 Povinnosti při vedení účetnictví

Zákon o účetnictví stanoví celou řadu povinností a pravidel pro vedení účetnictví v soustavě podvojného účetnictví. Účetní jednotky musí dodržovat povinnosti tak, aby byla splněna hlavní účetní zásada – věrné a poctivé vedení účetnictví.

Požadavky na věrné a poctivé vedení účetnictví [4, s. 26]

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situaci účetní jednotky, tj. věrný a poctivý obraz o majetku (aktivech), závazcích, vlastním kapitálu, o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření jako rozdílu mezi výnosy a náklady.“²²

Věrný a poctivý obraz - obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu v souladu s účetními metodami – způsoby odpisování, oceňování, tvorba rezerv a opravných položek apod.²³ Tyto účetní metody musí být použity, tak aby vedly k dosažení věrnosti a poctivosti. Pokud může účetní jednotka volit mezi více metodami, zvolí si metodu, která nejlépe zobrazuje skutečnost. Pokud použití metod, které jsou ustanovením právních předpisů, ohrožuje věrný a poctivý obraz účetnictví, může jednotka postupovat odchýlně. Účetní jednotka tyto důvody pro odchýlení a zvolení jiné metody popíše v příloze k účetní závěrce s případným vyčíslením rozdílů [4, s. 26].

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví [4, s. 26 - 27]:

Správné - pokud je účetnictví vedeno v souladu se zákonem o účetnictví a s vyhláškami k zákonu o účetnictví, ČÚS a dalšími předpisy, které upravují účetnictví. Správnost je podmíněna i dodržováním vlastních vnitřních směrnic. Vnitřní směrnice nesmí být, ale v rozporu se zákonem o účetnictví.

Komentář: Správné versus bezchybné účetnictví. Správné účetnictví je takové účetnictví, které neodporuje zákonům a vyhláškám, ale dle mého názoru může obsahovat chyby, které nejsou s ničím v rozporu. Bezchybné účetnictví by mělo být, takové účetnictví, které neobsahuje žádnou chybu. V praxi bychom takové účetnictví hledali možná marně.

Úplné – pokud účetní jednotka zaúčtovala v účetním období do účetních knih všechny účetní případy, které s ním časově a věcně souvisí. Další podmínkou pro úplnost je, aby účetní jednotka do konce tohoto období sestavila účetní závěrku, vypracovala výroční zprávu a zveřejnila informace podle § 21a zákona o účetnictví.

²² RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 11. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011. 1031 s. ISBN 978-80-7263-633-4, str. 26

²³ Účetní metody jsou dané zákonem o účetnictví a Českými účetními standardy, popřípadě vyhláškou.

Všechny tyto skutečnosti musí být účetní jednotka schopna doložit na základě účetních dokladů.

Průkazné - účetní jednotka musí provést inventarizaci ve smyslu zákona o účetnictví. Účtování je doloženo účetními doklady (průkazné účetní záznamy).

Komentář: Schiffer (2010) [3, s. 71] ve své publikaci Správně vedené účetnictví konstatuje, že poznatky z praxe, které se týkají průkaznosti účetnictví, poukazují na nedostatky v účetních dokladech a jejich správnosti. Dále uvádí, že účetní doklady jsou počátkem účetní průkaznosti. Nedostatky v průkaznosti znehodnocují pak údaje, které slouží pro řízení jednotky a mohou vést až k rozkrádání či podvodu, proto je nutné trvat na osobní odpovědnosti účetních za zpracování účetních dokladů včetně účtování a archivace. V tomto směru má autor pravdu. Účetní doklady by měly být před zaúčtováním přezkušovány z věcného a formálního hlediska.

Srozumitelné - účetnictví je srozumitelné, pokud umožňuje jednotlivě i v souvislostech spolehlivě a jednoznačně určit obsah účetních případů a obsah účetních záznamů.

Přehledné

Trvalé – trvalost účetnictví je zajištěna, pokud jsou uloženy a archivovány účetní záznamy, a to v určených lhůtách a účetní jednotka je schopna tuto povinnost splnit i do budoucna.

2.5 Účetní metody, principy a zásady

Účetní jednotky jsou ze zákona povinny účtovat o stavu a pohybu majetku, závazků, vlastního kapitálu a o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku v souladu s účetními metodami. Pojem účetní metody zákon používá, ale nijak ho definuje. V zákoně jsou uvedeny pouze příklady. V tomto případě navazují na zákon jiná ustanovení, jako je vyhláška k vedení podvojného účetnictví a ČÚS. Účetní metody jsou např. **způsoby oceňování a jejich použití, postupy při tvorbě a použití opravných položek k aktivům, majetku, rezerv, postupy odpisování**. Zásady a metody, které účetní jednotky používají při vedení účetnictví, představují soubor pravidel. Tyto pravidla podniky dodržují při vedení účetnictví a sestavování účetních výkazů. Principy a zásady společně s obecnými prvky metody účetnictví (podvojnost, bilanční princip,

dokladovost, oceňování, soustava účtů a inventarizace), které představují podstatu účetnictví, vytvářejí tzv. obecné účetní prostředí [4, s. 27 - 32].

Předpoklad nepřetržitosti trvání účetní jednotky

Způsoby oceňování a další postupy účtování musí účetní jednotky povinně používat tak, že vychází z předpokladu nepřetržitého trvání činnosti účetní jednotky. Pokud nastanou skutečnosti, které brání účetní jednotce v pokračování podnikatelské činnosti (např. konkurz, likvidace, konkurz), účetní jednotka zvolí postup účtování, způsob oceňování a vykazování nákladů a výnosů stanovené zvláštním standardem. Všechny změny v účetních metodách uvede účetní jednotka v příloze účetní závěrky [4, s. 28].

Akruální princip – nezávislost účetních období a okamžik realizace

Tento princip účetním jednotkám stanoví povinnost účtovat o skutečnostech, které mají dopad na stav a pohyb majetku, závazků, náklady, výnosy, vlastní kapitál a výsledek hospodaření, do účetního období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí. Pokud nemohou účetní jednotky tuto zásadu dodržet, účtují do účetního období, kdy uvedené skutečnosti zjistily např. při opravách chyb. Akruální princip nás tak vede k časovému rozlišování nákladů a výnosů v širším slova smyslu a k vymezení okamžiku realizace. Náklady a výnosy se účtují bez ohledu na okamžik zaplacení nebo přijetí, zejména k okamžiku splnění dodávky či služby. Den splnění nemusí časově korespondovat se dnem přijetí dokladu. U většiny dokladů se účtuje do nákladů, výnosů a rozvahových účtů v den přijetí nebo vystavení faktury. V mnoha případech je praktické účtovat ve vazbě na skutečné splnění dodávky [4, s. 28].

Komentář: S porušením tohoto principu se v praxi setkáváme často. Účetní jednotky mnohdy nevěnují pozornost časovému rozlišení nákladů a výnosů a účtují částky do nákladů či výnosů jednorázově. Jsou ale i specifické oblasti, kde nemusí být použit akruální princip a není to považováno za chybu. Jedná se o nevýznamné částky a pravidelně se opakující náklady a výnosy - např. pojištění, které se stále opakuje.

Zákaz kompenzace²⁴

Zákaz vzájemného vyrovnání mezi položkami nákladů a výnosů, jednotlivými položkami majetku a jeho zdroji. Účetní jednotky jsou povinny účtovat o aktivech, pasivech, výnosech a nákladech v účetních knihách odděleně. V účetní závěrce je zobrazovat samostatně bez vzájemného zúčtování [4, s. 30].

Výjimky [4, s. 30]:

- pohledávky a závazky vůči stejné osobě, které mají splatnost do jednoho roku a jsou uvedeny ve stejných měnách (kromě záloh),
- doměrky a vratky z daní z příjmů, nepřímých daní a poplatků,
- dobropisy, které se týkají stejné nákladové nebo výnosové položky a vztahujících se ke stejnému účetnímu období,
- rezervy,
- opravné položky k aktivům.

Oceňování²⁵

Majetek oceňují účetní jednotky v okamžiku uskutečnění účetního případu dle zákona o účetnictví, tj. pořizovacími cenami, jmenovitou hodnotou, reprodukční pořizovací cenou nebo ve výši vlastních nákladů. U vybraných složek aktiv a závazků se oceňuje reálnou hodnotou nebo ekvivalenční hodnotou a to k rozvahovému dni [4, s. 31].

Stálost metod

Při uplatňování pravidel a postupů pro oceňování majetku, pro předkládání účetní závěrky, provázanost a srovnatelnost účetních informací v čase se vyžaduje stálost. Účetní jednotky nesmějí účetní metody, zejména způsoby oceňování a účetní postupy použité v jednom účetním období změnit v následujícím účetním období. Tuto skutečnost mohou účetní jednotky zcela nebo zčásti změnit mezi jednotlivými účetními obdobími jen z důvodu změny v předmětu podnikání nebo z důvodů zpřesnění věrného zobrazení účetní závěrky. Všechny změny musí, ale uvést v příloze účetní závěrky.

²⁴ §7 odst. 6 zákona o účetnictví,

²⁵ §24 až §27 zákona o účetnictví

Dopady změny metody se promítnou do hospodářského výsledku podniku nebo do vlastního kapitálu až v následujícím účetním období, pokud účetní předpisy nestanoví jiný postup [4, s. 31].

Zásada opatrnosti

V účetnictví se promítají všechna předpokládaná a očekávaná rizika a znehodnocení majetku a to i v případě, že ještě tyto skutečnosti nenastaly a jejich výše není známa. Zásada opatrnosti je rozumný odhad těchto jevů. Realizuje se pomocí tvorby rezerv a opravných položek. Aktiva a výnosy se nesmějí nadhodnocovat, pasiva a náklady podhodnocovat. Zásadu musíme v praxi sladit s požadavky daňových předpisů.²⁶ Účetní jednotka musí v některých případech zvážit, zda tuto použití této zásady v účetnictví obhájí z hlediska daňového při jednání s finančním úřadem [4, s. 32].

Bilanční kontinuita

Bilanční kontinuita je návaznost konečných a počátečních stavů jednotlivých rozvahových účtů mezi účetními obdobími [4, s. 32].

²⁶ Zákon o dani z příjmů

3 Analýza stávající situace

Významné nesprávnosti v účetnictví vznikají v důsledku podvodu nebo chyby. Rozdílem mezi chybou a podvodem je v úmyslu činnosti, která vede ke vzniku této nesprávnosti.

3.1 Etika v účetní profesi

Etika v podnikání řeší boj mezi vlastním zájmem a zájmem ostatních. Etika v účetní profesi se dostala do popředí díky finančním skandálům velkých amerických společností *Enron* a *WorldCom* v roce 2002, které falšovaly své účetní výkazy a nadhodnocovaly své hospodářské výsledky.²⁷ Jako reakci na pády těchto společností byl vytvořen zákon Sarbanes-Oxley [7], který upravuje firemní prostředí, zabývá se průhledností a přesností účetnictví a výkazů, odhalením a postihem hospodářské kriminality a zpřísněním vnitřních kontrolních systémů. Účetní profese reagovala na tyto skandály zpřísněním a prohloubením etických norem. Důraz byl kladen na to, aby profesní účetní jednali nejen v zájmu klientů a zaměstnavatelů, ale i v zájmu veřejném. Základní normou etiky v účetní profesi je Etický kodex IFAC, který je závazný pro všechny profesní účetní, auditor a ty kdo poskytují účetní služeb. První část kodexu stanovuje základní principy etiky profesních účetních a koncepční rámec pro uplatňování těchto principů. Další části se zaměřují na to, jak má být koncepční rámec uplatňován v praxi. V praxi není možné stanovit efektivní etické požadavky, které by řešily všechny situace, s nimiž se certifikovaní účetní mohou setkat. Kodex je nutné chápat jako souhrn základních etických principů pro výkon profese [8].

Etický kodex ukládá povinnost dodržovat pět ***základních etických principů*** [8]:

- bezúhonnost,
- objektivitu,
- odbornou způsobilost a náležitou péči,
- důvěrnost informací,
- profesionální chování.

²⁷ Více v kapitole 6.5 Podvody v praxi

Etické chování profesních účetních je sledováno a regulováno profesními organizacemi, aby nedocházelo k porušování etických principů a následnému porušení zákonů. Profesní organizace zavádějí systém postihů, který zahrnuje dočasné nebo trvalé pozastavení členství nebo vyloučení z profesní organizace a pokuty (např. Komora auditorů České republiky a Komora daňových poradců České republiky) [8].

3.2 Vymezení pojmů - pravda, chyba, omyl a podvod v účetnictví

ISA 240²⁸ [9] termínem **chyba** označuje neúmyslné zobrazení nesprávných údajů v účetní závěrce, včetně nezveřejnění některé ze skutečností nebo vynechání některé částky:

- chyba při zpracování dat, ze kterých je vytvořena účetní závěrka,
- chybný účetní odhad v důsledku nesprávného posouzení skutečností,
- chyba při použití účetních principů v souvislosti s klasifikací, oceněním, zaúčtováním, prezentací nebo zveřejněním.

Dále ISA 240 [9] charakterizuje **podvod** jako úmyslný čin, kterého se dopustí jedna či více osob z řad majitelů, zaměstnanců nebo třetích stran. Podvod má formu klamu, která má za cíl získat neoprávněné nebo protiprávní výhody. Podvod, na kterém se podílí vedení, se nazývá – „podvod ze strany vedení“ a na kterém se podílí zaměstnanci

- „podvod ze strany zaměstnanců“. ISA definuje dva typy úmyslné nesprávnosti:

- nesprávnost, která plyne z podvodného účetního výkaznictví,
- nesprávnost, která plyne ze zpronevěry majetku.

Dušek (2001) charakterizuje výše uvedené pojmy takto [2, s. 41]:

- **Pravda** – údaje souhlasí a odpovídají skutečnosti.
- **Omyl** – údaje nesouhlasí z důvodu chybného určení. Omyl má v sobě i prvek pravdy a mění se v chybu. Z pohledu konečného důsledku rozdíl mezi omylem a chybou není.

²⁸ Mezinárodní auditorský standard ISA 240 Postup auditorů při posuzování možných podvodů při auditu účetní závěrky

- **Chyba** – údaje nesouhlasí z různých příčin. Příčiny jsou objektivní a subjektivní. Z hlediska účetnictví se jedná o absolutní chybu.
- **Podvod** – údaje nesouhlasí z důvodu lživých hodnot. Je úmyslný. Podvodné účetnictví se řídí vlastním prospěchem nebo něčí škodou.

Naopak autoři Skála a Kunešová – Skálová v publikaci „Nejčastější účetní a daňové chyby, 1997“ pohlíží na chyby ve dvou významech [5, s. 14]:

- **Jako na právní úkon, který porušuje obecně platné předpisy.** Toto porušení může mít za následek sankce nebo daňový doměrek. Mezi tyto chyby řadí:
 - technické zhodnocení zaúčtované jako oprava,
 - nezaplacené smluvní pokuty zaúčtované do daňových výdajů
 - nedostatky v účetnictví.
- **Jako na právní úkon, který neporušuje obecně platné předpisy, ale naopak zbytečně zvyšuje daňovou povinnost.** Mezi tyto chyby řadí:
 - oprava zaúčtovaná jako technické zhodnocení,
 - nezaplacené smluvní pokuty zaúčtované do zdanitelných příjmů.

Dále se můžeme v literatuře setkat s definicí chyby, jako odchylku od normy nebo požadovaného vztahu nebo porušení daných pravidel. **Chybou** je i právní úkon, který porušuje právní předpisy a v důsledku je považován za správní delikt či dokonce za trestný čin. U trestného činu už můžeme hovořit spíše o podvodu. Chyba není legislativní pojem a není nikde vymezena žádným právním předpisem.

Slovník Investopedie [10] definuje **účetní chybu**, jako chybu v účetní položce, která nebyla způsobená úmyslně. Může zahrnovat rozdíly v číslech, nebo vzniká při nesprávném používání účetních pravidel. Dále uvádí, že by neměla být chyba zaměňována s **podvody**, což je úmyslná chyba v účetní položce, která skrývá nebo pozměňuje údaje ve svůj osobní prospěch.

Podvod se od chyby odlišuje úmyslem, ten je ale v některých případech obtížně dokazatelný. Podvod označuje všechna jednání, která jsou činěna úmyslně, aby byly zajištěny neprávní přednosti. Například padělání účetních dat, účtování bez účetního případu apod. Samozřejmě sem také patří protizákonné přivlastnění obchodního majetku, které bylo zpronevěřeno nebo ukradeno [11].

Úmyslná/neúmyslná chyba - Pod úmyslnými a neúmyslnými chybami se rozumí chyby, které jsou způsobeny určitým kladným nebo záporným úmyslem [12].

Komentář: Pokud vím, že dělám chybu a i přesto s ní dále pracuju, jedná se o chybu úmyslnou. Úmyslná chyba může vyústit až v podvod, někdy mezi těmito pojmy v praxi ani žádný rozdíl není. Chybu vytvářím v účetnictví za nějakým účelem např. krácení daňové povinnosti. O neúmyslné chybě účetní neví, dělá ji nevědomky, může se jednat o špatně nastavený systém nebo se účetní domnívá, že je to správně, ale není. U tohoto druhu chyb nastává v praxi problém, a to s dokazováním úmyslu. Úmysl je v některých případech velmi složité dokázat.

Zaviněná/nezaviněná chyba – při rešerši dat jsem se s tímto pojmem nesetkala, tak zde uvádím svůj pohled na zaviněnou/nezaviněnou chybu. Tyto chyby posuzujeme z hlediska zavinění, zaviněná chyba může být s úmyslem nebo bez, ale v každém případě za ní může účetní (např. chybně zaúčtovaná částka, jiné období, překlep, chybný účet, s úmyslem je to pak podvod). Nezaviněná chyba může vzniknout chybně nastaveným účetním programem nebo špatnou formulací údajů na faktuře nebo jiném účetním dokladu.

Daňová chyba – zahrnuje širokou škálu možností, ale každá z těchto možností vede k porušení povinností vůči správci daně.

3.3. Podvodné účetní výkaznictví – ISA 240

Specifikovat rozdíl pojmů úmyslná chyba a podvod je obtížné, prolínají se. V obou případech hraje velkou roli úmysl např. zkreslit účetní údaje s cílem způsobit někomu škodu. Tímto podvodným účetním výkaznictvím se zabývá mezinárodní standard ISA 240 - Postup auditorů při posuzování možných podvodů při auditu účetní závěrky je podvodné účetní výkaznictví definováno jako výkaznictví, které obsahuje úmyslnou nesprávnost, která je vyjádřena vynecháním některých částek nebo neuvedením některých skutečností v účetní závěrce s cílem oklamání uživatele. Mezi podvodné výkaznictví řadíme [9]:

- zmanipulování, zfalšování nebo pozměnění účetnictví nebo podkladů, podle kterých byla účetní závěrka zpracována,

- ❑ chybné uvedení některých událostí, transakcí nebo důležitých informací v účetní závěrce, případně jejich neuvedení,
- ❑ úmyslné neuplatnění účetních metod, které se vztahují k částce, klasifikaci, způsobu prezentace nebo způsobu zveřejnění.

K podvodnému účetnímu výkaznictví se podniky uchylují za účelem řízení zisků s cílem klamat uživatele tohoto výkaznictví. Vedení společnosti si může toto řízení zajistit drobnými opatřeními jako je obcházení kontrolních opatření, které ale mohou vyústit v podvod. Některé účetní jednotky snižují zisk v zájmu minimalizace daňové povinnosti nebo naopak zisk zvyšují pro zajištění financování ze strany banky a k tomu právě využívají podvodné účetní výkaznictví [9].

ISA 240 uvádí způsoby, kterými se vedení může dopustit podvodu [9]:

- Vyhotovení fiktivních deníkových záznamů s cílem manipulace výsledků hospodaření;
- Nepřiměřená úprava odhadů a změna úsudků použitých pro odhad účetních zůstatků;
- Vynechání, urychlení nebo zpoždění při účtování údajů a transakcí, ke kterým došlo během účetního období v účetní závěrce;
- Utajování nebo nezveřejňování skutečností, které by mohly ovlivnit částky zaúčtované v účetní závěrce;
- Účast ve složitých transakcích, které jsou strukturovány tak, aby chybně vykazovaly údaje o finanční situaci nebo výsledcích jednotky;
- Pozměňování záznamů a údajů týkajících se významných a neobvyklých transakcí;

Motivací k podvodu může být životní styl zaměstnance, který neodpovídá jeho příjmu nebo naopak osobní a finanční problémy. Vedení se může dopustit podvodu pod tlakem subjektů uvnitř i vně účetní jednotky, aby bylo dosaženo očekávaných zisků a cílů [9].

3.4 Trestní zákoník a vazba na úmyslné zkreslování údajů

Úmyslné zkreslování údajů je i zakotveno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník § 254 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. Odnětím svobody až na dva roky nebo zákazem činnosti bude potrestán ten kdo:

- nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady, které slouží k přehledu o stavu majetku a hospodaření a ze zákona mu je tato povinnost uložena,
- kdo v účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo zkreslené údaje,
- kdo účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, poškodí, zničí nebo zatají.

Dále pak například §240, který varuje před krácením daní, ke kterému ve většině případů zkreslené účetnictví spěje. Více v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.²⁹

3.5 Chyby v účetnictví, jejich aspekty a posuzování

„ Každý člověk chybuje, ale jen hlupák v chybách setrvává“ (Cicero)

Protože daňová a účetní problematika je složitá a rozsáhlá, může docházet při vedení účetnictví k chybám.

3.5.1 Hlavní účetní chyby

Hlavní účetní chyby zmiňují autoři Skála a Kunešová-Skálová v publikaci Nejčastější účetní a daňové chyby (1997) [5]. Uvádějí, že v účetnictví vznikají chyby z důvodu nesprávné interpretace podkladů k účetní operaci, chybného posouzení právního jevu nebo při nesouladu vedení účetnictví dle zákona. I přesto, že se jedná o starší literaturu, jsou stále tyto důvody vzniku chyb aktuální. Nesoulad vedení účetnictví dle zákona obsahuje řadu možností výskytu chyb a porušení účetních předpisů. Případy, kdy účetní jednotka chybně posoudí doklady, které souvisejí s hospodářskou operací, a dále je zpracuje do chybné účetní operace, řadíme do skupiny nesprávného posouzení právního jevu. Tyto chyby vznikají při nedostatku informací v účtárně. Klasickým případem je chybějící smlouva nebo objednávka, ze které by byl

²⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

obsah účetního případu jasnější a přesnější. Klasickou chybou je např. pořízení dlouhodobého majetku, které je považováno za nákup náhradních dílů a tudíž účtováno rovnou do nákladů jako spotřeba materiálu nebo přímo do nákladů jednorázově zaúčtované předplatné služeb, které mělo být časově rozlišeno. Technické zhodnocení účtováno jako oprava a jiné. [5, s. 21 - 22]. Okruhy výskytu těchto chyb jsou uvedeny v kapitole 5.

Naopak Janda (2012) [6] nahlíží na chyby v účetnictví ve svém článku Oprava chyb v účetnictví z jiného pohledu. Prezentuje chyby jako výsledek profesního pochybení způsobené nedostatečnou kvalifikací zaměstnanců účtáren. Mezi nutnou kvalifikaci personálu řadí autor teoretické znalosti účetnictví a v oboru podnikové ekonomiky, znalost obecně platných právních předpisů, praktické zkušenosti s vedením účetnictví a dovednost využít teoretické znalosti. Jako další příčiny vzniku chyb uvádí např. nezáměr o kvalitní výsledek práce, nedbalost, stres, nemotivující prostředí na pracovišti, nedostatečná zainteresovanost na kvalitě práci, špatné řízení účtárny nebo morální i hmotné podcenění nebo nedocnění významnosti práce účetní pro účetní jednotku. [6, s. 83]. Chybný postup, který porušuje zákon o účetnictví, může mít charakter trestního činu, jak je uvedeno v kapitole 3.4 Trestní zákoník, nebo správního deliktu viz kapitola 5.4 Správní delikty.

Naproti tomu John. W. Day [13] rozděluje ve svém článku Detecting Accounting Errors (2008) hlavní typy účetních chyb do tří kategorií:

1. **Chyba principu** – účetní zápis je pořízen v rozporu s účetními zásadami (např. nákup dlouhodobých aktiv zaúčtován přímo do nákladů).
2. **Chyba opomenutí** – účetní zápis je pořízen jen částečně nebo zcela chybí, jsou to chyby způsobené z nedbalosti (např. zaúčtování odpisů za dané období, neproučtované výdaje za hotové).
3. **Chyba komise** – vznikají při nesprávném zaznamenání účetního případu (překlep, chybná částka, chyba ve výpočtu, prohození čísel apod.) [13].

V dalších odborných člancích [14], [15] autoři uvádějí výše zmíněné členění a navíc ještě zmiňují – **chyby kompenzace** a **chyby duplikace**.

Nejběžnějšími chybami se zabývá Bulla ve svém článku Chyby v účetnictví a jejich opravy (2006). Mezi nejběžnější chyby autor řadí [16]:

- **opomenutí zaúčtování účetní operace** (nezaúčtování faktury nebo jiného účetního dokladu),
- **zaúčtování jedné operace duplicitně**,
- **zaúčtování chybné částky** (překlep, posunutí desetinné čárky, záměna měn),
- **zaúčtování operace do špatného období** (účtování na přelomu roku, chybné datum, problematika časového rozlišení),
- **použití chybného účtu** (daňový³⁰ nebo nedaňový náklad³¹ či výnos – viz příloha č. 2, chybná analytika),
- **drobné chyby** - chybné středisko, variabilní symbol, popis účetní operace apod.

Dále autor konstatuje, že tyto chyby mohou být důsledkem špatného vnitřního kontrolního systému, nekvalitních vnitropodnikových směrnic, chybného oběhu účetních dokladů nebo nedostatečné inventarizace účtů [16].

Komentář: I přesto, že se jedná o článek z roku 2006, můžeme výše zmíněné chyby považovat i v dnešní době za nejběžnější chyby, které se v praxi vyskytují. Autor má pravdu i ve svém tvrzení, že nedůslednou kontrolou dochází k chybám.

Není zase tolik důležité, kolika chyb se účetní dopustí, ale jak jsou závažné jejich následky. Každá chyba může mít za následek škodu, ostudu, katastrofu, prospěch, ale také nic. Stejná chyba může mít odlišný následek a to podle toho – **kdy** je odhalena, **kdo** ji odhalí a **jak** bude opravena. Např. chybně zaúčtovaná položka do nákladů, která je opravena před koncem závěrky, nemá následek žádný. Pokud by tato chyba zůstala bez povšimnutí a odhalila by jí až daňová kontrola, bude to mít za následek penále a doměrek daně apod. [2, s. 47- 48].

Dušek (2001) [2, s. 48] uvádí jednoduchý a obecný vzorec pro tyto chyby:

$$\text{Následek chyb} = \text{závažnost chyby} \times (\text{KDY} + \text{KDO} + \text{JAK})$$

Pokud si na chybu přijde sama účetní před termínem závěrky a opraví jí, pak by byl výpočet následující - Kdy = 0, Kdo = 0, Jak = 0.

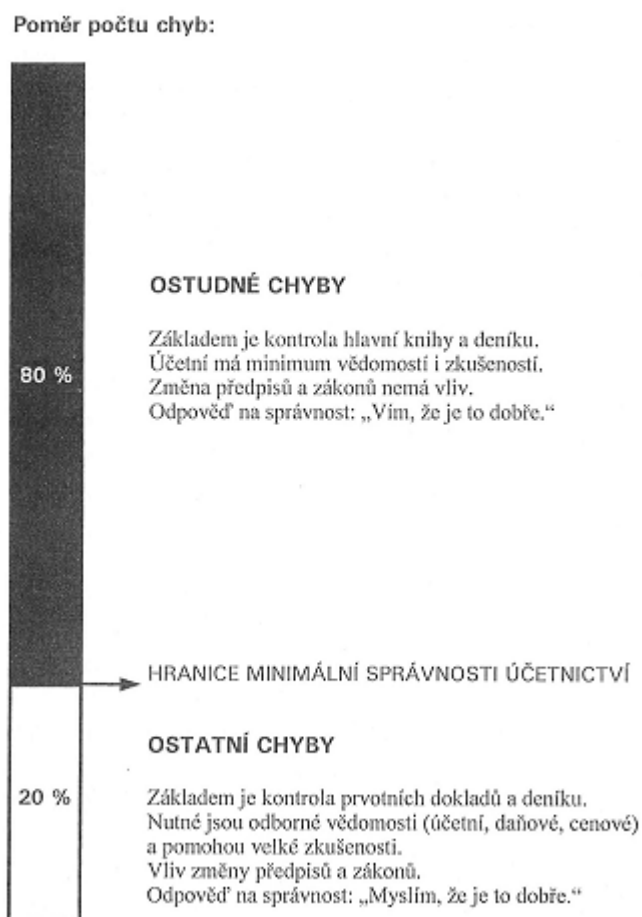
³⁰ **Daňově uznatelné náklady (výdaje)** - Výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů § 24 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

³¹ **Daňově neuznatelné náklady (výdaje)** - § 25 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Účetnictví, které se nachází pod hranicí minimální správnosti (Obrázek č. 2: Poměr počtu chyb v účetnictví), by nemělo být tolerováno. Ostudné chyby jsou v hlavní knize vidět na první pohled. Za to v jakém stavu je účetnictví, může především účetní [2, s. 12].

A jak se dá poznat dobrá účetní? Pořád chce něco dokládat, odsouhlasit, vidět, vrací doklady a většinou při tom lehce nadává, jak uvádí Dušek [2, s. 14] ve své publikaci. Obrázek č. 3: Proces vedení správného účetnictví nám zobrazuje proces vedení účetnictví.

Obrázek č. 2: Poměr počtu chyb v účetnictví

Zdroj: Dušek (2001) [2, s. 12]

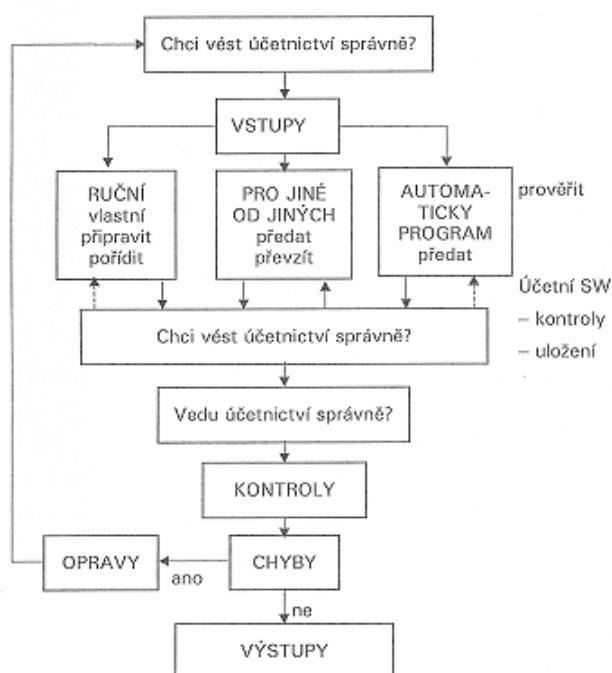
3.5.2 Daňové chyby

Při daňových chybách dochází k porušení povinností vůči správci daně, a to peněžité i nepeněžité povahy. Daňové chyby mohou vznikat ve všech oblastech daní (daň z příjmů FO, PO, majtkové daně, spotřební daně, DPH). Ve vztahu k tématu této práce je daňová chyba brána z pohledu daně z příjmů. Chyba může vzniknout při úpravě

hospodářského výsledku na daňový základ dle §23 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a při stanovení daňové povinnosti. Pokud účetní jednotka vede účetnictví správně, nastaví si pravidla pro vedení analytické evidence v páté (náklady) a šesté (výnosy) účtové třídě nedochází při těchto činnostech k chybám [5, s. 80]. V dnešní době si některé účetní jednotky nechávají daňové přiznání zpracovávat od daňového poradce a tak tyto chyby také minimalizují.

Obrázek č. 3: Proces vedení správného účetnictví

VSTUPY → KONTROLY → CHYBY → OPRAVY → VÝSTUPY

Zdroj: Dušek (2001), [2, s. 10]

3.5.3 Etapy chyb

V následujícím obrázku č. 4 je znázorněn proces chyb od jejího vzniku až po řešení následků této chyby.

Obrázek č. 4: Etapy chyb

Zdroj: vlastní zpracování

3.5.4 Druhy chyb

Nezákladnější členění účetních chyb zmiňuje Dušek (2011) [17, s. 102] ve své publikaci Jak se vyhnout chybám v účetnictví. Člení je:

- Podle toho, na co mají vliv:
 - **jen na účetnictví** – bezvýznamné a bez významného dopadu;
 - **daňový dopad** – chybné ocenění nedokončené výroby, chybná analytika účtů – záměna daňových a nedaňových účtů, chybné účtování – občerstvení na služby;
 - **finanční a majetkový pohled.**
- V konečném efektu vliv na účetní výkazy:
 - nepodstatné chyby;
 - významné chyby, výkazy nejsou spolehlivé.

Chyby v účetnictví se dají členit z různých hledisek, zde je členění, tak jak ho uvádí Dušek [2, s. 46 - 47] ve své publikaci viz Tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Druhy chyb

Členění	Druh	Členění	Druh
Obecné	Formální Věcné Početní	Z pohledu velikosti	Zanedbatelné Malé Velké
Z odborného pohledu	Právní Účetní Daňové ve svůj prospěch Daňové ve svůj neprospěch Auditorské Kalkulační Manažerské	Z pohledu následků	Užitečné Záměrné Neškodné Škodlivé Oželitelné Žertovné Chyby, které nejsou chybami
Z pohledu údajů	Hodnotové Nehodnotové	Z pohledu výskytů	Jednorázové Opakované
Z pohledu složitosti	Naivní Jednoduché Složitě		

Zdroj: vlastní zpracování, položky Dušek (2001), [2, s. 46 - 47]

Podezřelé chyby v účetnictví - jsou závislé na konkrétní účetní jednotce. V některých případech se nemusí jednat o chybu, musí se vždy individuálně posoudit [2, s. 52].

Podezřelé účty, které nemají obrat [2, s. 52]:

- 38. chybí časové rozlišení;
- 512 účetní jednotka neúčtuje o cestovním;
- 513 chybí účtování o reprezentaci;
- 551 není účtováno o odpisech;
- 121,611 není účtováno o nedokončené výrobě (podezřelé např. u stavební firmy);
- 563,663 chybí kurzové rozdíly (pokud je účtováno o zahraničních fakturách, velmi pravděpodobně, je zde chyba);
- 562,662 není účtováno o úrocích (pokud firma účtuje o bankovním výpisu, úvěru, tak zde můžeme také snadno nalézt chybu);
- 09., 39. Žádné opravné položky k pohledávkám nebo majetku.

Chyby, které jsou dle Duška (2011) těžko odhalitelné [17, s. 104]:

- Chybný nákladový účet – záměna účtů 513 – reprezentace za 518 – služby.
- U nesaldokontních dokladů nesouhlasí částka s částkou v softwaru. – výdajový pokladní doklad za materiál je na částku 359 Kč, ale pokladní na doklad napíše částku 395 Kč a tuto částku i vyplatí.
- Totéž platí i u saldokontních účtů – odběrateli zaplacen vyšší částka.

Komentář: Částečně s autorem souhlasím - chybný nákladový účet je těžko odhalitelný, ale z mého pohledu se jedná spíše o chybnou analytiku nákladové účtu např. služby – přeprava 518100 a nedaňové služby 518900 než záměnu syntetického účtu. Ostatní chyby jsou samozřejmě v praxi možné, ale při důsledných kontrolách by neměly vůbec nastat.

Chyby, které účetní nechce vidět

Účetní o svých chybách ví, ale nechce je řešit, předpokládá, že na tyto chyby nikdo nepřijde. Chápe je jako nevýznamné nebo neví jak je opravit a většinou má obavu z postihu. Pokud vzniknou na účtech **nezdůvodněné rozdíly** a není čas tyto rozdíly

hledat, je dobré tento rozdíl přeúčtovat na samostatnou analytiku např. 325999 – rozdíl v závazcích, 311999 – rozdíl v pohledávkách apod. Jaký význam má takovéto přeúčtování? Účetní ví o rozdílu a při průběžných kontrolách nemusí s tímto rozdílem pořad počítat [17, s. 105]. V následující Tabulce č. 4: Ostudné chyby v účetnictví je výčet **ostudných chyb**, které by rozhodně v účetnictví neměly v účetnictví objevit.

Tabulka č. 4: Ostudné chyby v účetnictví

1.	V hlavní knize se MD nerovná DAL.
2.	Počáteční stavy účetního období nesouhlasí s konečnými.
3.	Hlavní kniha nesouhlasí s účetním deníkem.
4.	V hlavní knize je hospodářský výsledek z rozvahových účtů (MD – D) jiný než z výsledkových účtů (MD – D).
5.	Hospodářský výsledek z vnitropodnikových účtů není nulový.
6.	Zůstatek bankovních účtů nesouhlasí s bankovním výpisem.
7.	Pokladna vykazuje minusový stav.
8.	Tuzemská pokladna vykazuje haléře.
9.	Účet základního jmění 411... nesouhlasí s výpisem z obchodního rejstříku.
10.	Účty vůči státu vykazují haléře (DPH, sociální, zdravotní, daně.)
11.	Rozvahové účty mezd mají po odvodech v měsíci zůstatky.
12.	Účet v hlavní knize chybí v účtovém rozvrhu jednotky.
13.	Účty, které musí mít při roční uzávěre nulový zůstatek, ho nemají (395, 111, 131).
14.	Majetkové účty vykazují pasivní zůstatek.
15.	Zůstatek opravěk u dlouhodobého majetku je větší než příslušný účet majetku.
16.	Aktivní účty vykazují pasivní zůstatek.
17.	Pasivní účty vykazují aktivní zůstatek.
18.	Nesouhlasí zůstatky účtů v hlavní knize s účty v knihách analytické evidence
19.	Jiná předkontace na prvotním dokladu a jiná v počítači.
20.	Nesouhlasí odpovídající čísla na různých sestavách.
21.	V rozvaze se nerovnají netto aktiva pasivům.
22.	Hospodářský výsledek ve výkazech nesouhlasí s hospodářským výsledkem v hlavní knize.
23.	Hospodářský výsledek v rozvaze nesouhlasí s hospodářským výsledkem ve výkazu zisků a ztrát

Zdroj: Dušek (2001), [2, s. 51 – 52]

3.5.5 Opravy chybných účetních záznamů

Zákon o účetnictví ukládá účetním jednotkám povinnost provést opravu chybných účetních záznamů bez zbytečného odkladu dle § 35 **Opravy a ostatní ustanovení o účetních záznamech zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví**. Opravy dle tohoto paragrafu nesmějí vést k neprůkaznosti, neúplnosti, nesrozumitelnosti, nesprávnosti a nepřehlednosti.

Když účetní jednotka zjistí, že některé z účetních záznamů vede k výše uvedeným skutečnostem, musí provést opravu a to tak, aby bylo možno určit **osobu, která je zodpovědná za provedení opravy a okamžik provedení. Obsah opravovaného účetního záznamu** musí být zřetelný před opravou i po opravě.³²

Protože původní účetní záznam musí být čitelný, nesmí se záznam zabělit, začmárat, přeškrtnat či přelepovat, pouze jednou čarou škrtnout a vedle původního záznamu napsat opravu a podpis osoby, provádějící opravy. Pokud je doklad již zaúčtován, měl by být vystaven opravný účetní doklad. Tento opravný doklad obsahuje storno chybného účetního dokladu a zároveň opravený účetní zápis, k této opravě se napíše datum tj. okamžik provedení a podpis účetní, která doklad opravila tj. osoba odpovědná za provedení opravy. Na původní doklad se napíše číslo opravného dokladu [18].

Možnosti oprav - pro odstranění chyb lze volit ze tří možností, a to na základě druhu chyby, na účetních dokladech a na účetních postupech.

Tabulka č. 5: Možnosti oprav

Varianty	Použití
Vystavení nového účetního dokladu a následné zaúčtování	Chybný účet v účetním dokladu – <i>storno dokladu</i> Chybná peněžní částka – <i>storno dokladu</i> Věcné a formální nedostatky – <i>storno dokladu</i>
Oprava obsahu chybného dokladu	Chybný údaj na účetním dokladu (opravitelný). Původní chybný údaj musí být zachován a označen jako chybný. K jednomu účetnímu případu, budou v účetních knihách dva záznamy – <i>Doplňující účetní zápis, částečné storno</i>
Dodatečné zaúčtování účetního dokladu, který nebyl zaúčtován	Vystavený doklad, který nebyl zaúčtován (opomenutí)

Zdroj: vlastní zpracování, položky - Janda (2012), [6, s. 97 – 99]

³² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Pokud účetní jednotka účetní záznamy ztratí, zničí, poškodí nebo jim je někdo odcizí, musí tyto záznamy obnovit, tak aby bylo účetnictví průkazné. Dále § 35 definuje, že za opravu se nepovažuje doplnění účetních záznamů, pokud:

- a) nedochází k změně původního obsahu,
- b) doplňované údaje nezpůsobují nejednoznačnost obsahu účetního záznamu a
- c) není porušena průkaznost, neměnnost a trvalost účetních záznamů³³.

Více v kapitole 5.3 Opravy chyb v účetnictví, která je zaměřena na opravy z praktického pohledu.

3.6 Kreativní účetnictví aneb zneužívání účetnictví k obrazu svému

Jak bylo již výše zmíněno, specifikovat rozdíl mezi úmyslnou chybou a podvodem je obtížné. Pomocí kreativního účetnictví se úmyslně manipuluje s účetními daty a tak zde můžeme nalézt prolínání podvodu s úmyslnou chybou.

3.6.1 Definice kreativního účetnictví

Zastávám názor, že kreativní účetnictví porušuje etiku účetnictví a jeho věrný a poctivý obraz. Jak uvádí Krupová (2001), definici kreativního účetnictví je složité vymezit. Za kreativní účetnictví lze považovat zneužití účetnictví za účelem zlepšení pozice a výsledků podniku v účetních výkazech. Při tvorbě finančních výkazů se často setkáváme s lidskou tvořivostí. Literatura charakterizuje kreativní účetnictví jako [19, s. 3]:

- a) manipulaci s účetními daty k obrazu jejich tvůrců,
- b) proces, při kterém jsou přímo prováděny ekonomické transakce, aby bylo dosaženo požadovaných výsledků v účetnictví.

Kreativní účetnictví obsahuje techniky, které jsou účelově zaměřeny na manipulaci s daty, které jsou více či méně zřetelné tzv. *window dressing* [19, s. 3]:

- půjčky přes konec účetního období,

³³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

- záměrné vykazování krátkodobého majetku a dluhů mezi dlouhodobým a naopak,
- zkreslení vykazování výnosů,
- prodej a zpětný nákup aktiv,
- nedodržení zásady opatrnosti a jiné,

nebo techniky, které jsou těžko odhalovány kontrolními orgány např. **mimobilanční financování** – financování takových činností podniku, které se za předpokladu dodržení zákonných požadavků a daných účetních zásad nemusí objevit v rozvaze podniku (př. záměna finančního leasingu za operativní) [19, s. 3].

Krupová (2001) [19] se ve své práci zmiňuje o definici window dressing, tak jak je uvedeno ve Slovníku Finančního výkaznictví Goopers Lybrand - způsob vedení účetnictví a transakcí, který se snaží vytvořit příznivější obraz o stavu financí podniku ve výkazech, než jaký ve skutečnosti je [19, s. 3].

V praxi je nutné rozlišovat mezi záměrným a nezáměrným zkreslením údajů. Pokud se jedná o kreativní účetnictví, domnívám se, že se jedná vždy o záměrné zkreslování dat ve finančních výkazech. Některé výkazy nemají dostatečnou vypovídací schopnost např. z důvodu formálních chyb a nepozornosti účetních. V těchto případech se jedná o nezáměrné zkreslení údajů, a tudíž se zde nejedná o kreativní účetnictví. Dopad těchto dvou příkladů je v konečném důsledku stejný, jediný rozdíl je opět v úmyslu. Při kreativním účetnictví je úmyslem záměrně zkreslovat údaje.

3.6.2 Důvody použití kreativního účetnictví v praxi

Důvody použití kreativního účetnictví v praxi [19, s. 4]

- a) **Na základě podmětů managementu a špatný management** – manažerské chování je ovlivněno několika faktory. Snaha manažerů je ve většině případů o dosažení maximálního zisku. Když je manažer zainteresován na výši zisku, je možné, aby uvažoval více způsoby - snaha o zvýšení zisku nebo naopak, pokud je podnik ve ztrátě, tuto ztrátu ještě více prohloubit. Manažer uvažuje tak, že v následujícím období bude situace v podniku lepší a on tak bude mít větší profit z výrazného zlepšení hospodářského vývoje. Z důvodu špatného managementu společnosti je kreativní účetnictví jednou z možností, jak krýt nebo oddálit úpadek.

- b) **Tlak ze strany investora** – investoři a situace na finančních trzích mohou ovlivňovat vedení společnosti k úpravě účetních výkazů.
- c) **Snaha o snížení daní** – tato snaha je zřetelná v zemích, kde je spjata finanční a daňové účetnictví.
- d) **Problematika oceňování** – někteří autoři považují tuto problematiku za hlavní příčinu použití kreativního účetnictví a to z důvodu oceňování v historických cenách. Toto oceňování vede k podhodnocování aktiv, a proto společnosti ve svých výkazech neuvádí některé dluhy a využívají jednu z technik – *mimobilanční financování*.
- e) **Snížení rizika a nejistoty – převážné podnikatelského rizika – finanční, tržní, provozní apod.**

3.6.3 Výhody a nevýhody kreativního účetnictví

Tabulka č. 6: Výhody a nevýhody kreativního účetnictví

VÝHODY	NEVÝHODY	
Zvýšení vykazovaného zisku	Nedůvěra:	investorů
Snížení vykazované ztráty		dodavatelů
Zatajení finančního rizika		zaměstnanců
Zvýšená možnost přístupu k finančním prostředkům		akcionářů
Obcházení rizika spojené s půjčkou		široké veřejnosti
Upevnění postavení vedení společnosti		
Manipulace s ukazateli finanční analýzy		

Zdroj: vlastní zpracování, položky – Krupová (2001) [19, s. 4]

3.6.4 Mezinárodní harmonizace účetnictví a boj proti kreativnímu účetnictví

Za kreativní účetnictví můžeme považovat i záměrné využívání nejednotného přístupu k některým otevřeným otázkám v účetnictví, které se snaží řešit instituce v rámci harmonizace účetnictví. Snahou harmonizace je sjednocení pravidel účetnictví

ve všech státech. V současné době existuje několik snah o harmonizaci účetnictví v rámci Evropské unie (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví – IFRS, Mezinárodní účetní standardy – IAS), USA, ale i celosvětově. V praxi ovšem harmonizace naráží na různé bariéry, které ji mohou zpomalit, ale dokonce i znemožnit viz Tabulka č. 7: Bariéry harmonizace účetnictví [19, s. 4]. Touto problematikou se zabývá autorka Bohušová ve své publikaci Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS (2008) [20].

Tabulka č. 7: Bariéry harmonizace účetnictví

BARIÉRY	Daňový systém Nacionalismus Právní souvislosti Ekonomické prostředí Jazyková bariéra a vliv ostatních zemí Zdroje financování
----------------	--

Zdroj: vlastní zpracování, položky – Krupová (2001), [19, s. 4 - 5]

3.7 Vnitřní kontrolní systém

Zda účetnictví obsahuje chybu, zjistíme kontrolou. Předmětem kontroly je samo účetnictví (vnitřní kontrola, externí kontrola – audit, finanční úřad). Cílem kontroly je formální kontrola správnosti (dodržení postupu při tvorbě účetních dat) a věcná kontrola (zda účetnictví odpovídá zobrazované ekonomické skutečnosti) neboli kontrola věcné správnosti účetnictví [21, s. 17 - 20].

3.7.1 Co je vnitřní kontrolní systém a jeho postavení v účetnictví

V našich právních předpisech pro podnikatele není definován vnitřní kontrolní systém, ten proto zůstává v kompetenci účetní jednotky. Systém vnitřní kontroly označuje autor Schiffer v publikaci Vnitřní kontrolní systém (2009) jako soustavu finančních, evidenčních, provozních a jiných kontrol, které vytváří management. Uvádí, že důležitou roli v kontrolním systému hraje účetnictví a zaměstnanci účetní jednotky. Účetní systém by měl zajistit řádné průkazní účetní informace pro řízení jednotky, ochranu majetku a sestavení účetní závěrky [21, s. 17 - 20].

Komentář: Tvrzení autora, že účetnictví má v kontrolním systému důležitou roli, je jistě pravdivé, ale v praxi se spíše setkáváme s opačným názorem. Dnešní pohled některých podnikatelů na účetnictví je jako na nutné zlo, nevěnují účetnictví dostatečně velkou pozornost a nepřikládají mu takovou váhu, jakou si zaslouží.

Součástí účetního systému musí být kontroly, které zajistí, aby [21, s. 17 - 20]:

- a) byly všechny účetní případy, které mají být zaúčtovány skutečně zaúčtovány a to správně, průkazně, úplně a včas,
- b) nesrovnalosti a chyby byly včas zjištěny,
- c) aktiva a pasiva, která jsou v účetních knihách evidována, existovala a byla zaúčtována ve správné výši.

Jaké má postavení účetnictví ve vnitřním kontrolním systému? Na účetnictví jednotky závisí ochrana majetku a také tvorba zábran proti rozkrádání jejího majetku. Tuto funkci může plnit pouze účetnictví, které je vedeno v souladu s účetními předpisy, správně a všechny vnitřní kontrolní systémy fungují. Účetní systém je sice nejdůležitější složkou kontrolního systému, ale ne jedinou. Důležitá je i spolupráce ostatních oddělení, např.:

- účetnictví – předběžná kalkulace,
- účetnictví – rozpočty jednotky a jednotlivými středisky [21, s. 17 - 20].

Účetnictví obsahuje řadu vlastních kontrolních prvků³⁴, které by měly odhalit např. nekalé praktiky s majetkem. Pro kontrolní prvky je typická např. formální a věcná kontrola účetních dokladů, dodržování zásady podvojnosti účetních zápisů, dále je pro účetnictví obvyklá:

- kontrola shody analytické³⁵ a syntetické³⁶ evidence, která se provádí tzv. kontrolní soupiskou (viz Tabulka č. 8),

³⁴ Tzv. sebekontrola

³⁵ **Analytický účet** – upřesňuje syntetické účty, v účetní praxi se skládá z šesti čísel, první tři zobrazují syntetický účet – př. 213100 (213 – ceniny, 213100 – poštovní známky)

³⁶ **Syntetický účet** – souhrnný stav účtu, zobrazuje pohyby majetku, nákladů, výnosů a zdrojů

- kontrola věcné správnosti účetních stavů pomocí inventarizace majetku a závazků,
- sestavení obrátové předvahy před vytvořením účetní závěrky, kontrola obrátů na účtech hlavní knihy a dodržení zásady podvojnosti [21, s. 17 - 20].

Tabulka č. 8: Kontrolní soupiska analytických účtů

Analytický účet	Počáteční zůstatek	Obrat MD	Obrat D	Konečný zůstatek
213100 = poštovní známky	180	250	180	250
213200 = stravenky	12 000	6 000	3 000	15 000
213200 = dálniční známky	150 000	15 000	120 000	45 000
Celkem (Syn. účet)	162 180	21 250	123 180	60 250

Zdroj: vlastní zpracování

I přesto, že má účetnictví vlastní kontrolní prvky, je kromě vnitřní kontroly důležitá i externí kontrola. Externí kontrolu provádí auditoři a účetnictví jednotky vystupuje jako předmět této kontroly. Vnitřní kontrolu provádí pracovníci účetní jednotky a tyto kontroly mohou být někdy subjektivní a stereotypní. Externí kontrola napomáhá ke zlepšení kvality účetnictví i celého vnitřního systému [21, s. 17 - 20].

3.7.2 Organizace účetnictví, účtáren, účetních prací a její využití při kontrole

Organizace účetnictví patří mezi nejdůležitější předpoklady pro správné fungování vnitřního kontrolního systému. Kontrola správnosti účetnictví vyžaduje odborné znalosti kontrolní jednotky, ale i důslednou přípravu na kontrolu. Právní předpisy dávají účetním jednotkám v této oblasti značnou volnost. Organizace účetnictví, má-li být efektivní, musí vycházet především z podmínek jednotlivého podniku s ohledem též na jeho odvětvovou příslušnost a organizační podřízenost i respektovat celou řadu dalších činitel [3, s. 56 - 57].

4 Metodika

Cílem analýzy diplomové práce je rešerše a aplikace možných opatření v oblasti chyb v účetnictví a podvodů. Práce je rozčleněna na část teoretickou a část praktickou. Obě části jsou tematicky zpracovány. Teoretická část je výsledkem metody deskripce a vychází z odborné literatury, článků a zákonů. Pomocí komparace je uveden pohled jednotlivých autorů na problematiku účetních chyb.

Teoretická část vychází z odborné literatury, článků a zákonů. Je zaměřena na:

- základní pojmy v účetnictví,
- povinnost vedení účetnictví,
- účetní metody, zásady, principy,
- vymezení pojmů – chyba, podvod, omyl,
- ISA 240 – podvodné účetní výkaznictví,
- trestní zákoník a vazba na úmyslné zkreslování údajů,
- chyby v účetnictví,
- kreativní účetnictví,
- vnitřní kontrolní systém.

Praktická část práce pohlíží na účetní a daňové chyby z praktického hlediska. Práce je orientována na nesrozumitelnost uplatňování teoretického zázemí v praxi, které může zvyšovat pravděpodobnost chyb. Dílčím cílem druhé části diplomové práce je rešerše nejčastějších účetních chyb a následná aplikace možných opatření v této oblasti. Ve vybraných případech je navázáno na predikované podvody v účetnictví, a jaké jsou možnosti boje proti podvodům.

Dále jsou v praktické části vymezeny okruhy:

- okruhy výskytu chyb v účetnictví,
- vznik chyb,
- oblasti vzniku chyb – majetek, zásoby, pohledávky, náklady a výnosy,
- nejčastější zjištěné chyby při daňových kontrolách a auditech,
- opravy chyb, sankce za porušení zákona o účetnictví,

- prevence a možnosti jak se těmto chybám vyhnout,
- podvody a jejich prevence apod.

Diplomová práce vychází z těchto pramenů:

- odborná literatura,
- zákony,
- internetové zdroje,
- články z odborných časopisů a publikací,
- vlastní zkušenosti.

Sběr informací je systematicky zpracován do jednotlivých kapitol, které na sebe logicky navazují.

Hlavní okruhy práce:

- ***Teoretická část***
 - Vymezení základních pojmů
 - Literární rešerše
- ***Praktická část:***
 - Okruhy výskytu chyb, prevence a sankce za chyby
 - Vazba vybraných případů na podvody a účetní chyby v praxi.

Součástí práce jsou přehledné tabulky a grafy, které napomáhají k větší přehlednosti práce. V práci jsou zahrnuty i mé vlastní poznatky a zkušenosti. Pro zpracování diplomové práce byly použity programy MS Word a MS Excel.

5 Okruhy výskytu chyb v účetnictví

Chyby v účetnictví mohou způsobit mnoho starostí, abychom jim mohli předejít, musíme si zodpovědět několik otázek, které byly vybrány logicky na základě analýzy teoretické části a vlastních zkušeností:

1. Proč vznikají?
2. Kde se nejčastěji vyskytují?
3. Jaký je způsob jejich oprav?
4. Co za ně hrozí – sankce?
5. Jaká je nejlepší prevence?

5.1 Proč vznikají chyby

Důvody vzniku chyb a pohled jednotlivých autorů na chyby je uveden v kapitole 3.5.1 Hlavní účetní chyby.

Z pozice hlavní účetní jsem se za dobu své šestileté praxe setkala s chybami, které byly způsobené především:

- ❑ ***Nedostatečnou odborností účetních a neznalostí*** - Chyby způsobené neznalostí mohou být prohloubeny dalším faktem, který se opírá o současnou ekonomickou situaci. U zaměstnanců existují obavy z jejich propuštění či jiného způsobu penalizace v případě, že nedokážou svoji vysokou úroveň odbornosti. V praxi se tedy stává, že v případě, kdy si zaměstnanec sám neví rady, nehledá odpověď u svého nadřízeného pracovníka, nýbrž u svých kolegů, z internetu či jiných zdrojů. Bohužel tak většinou vznikají chyby, kterým by bylo možné předejít.
- ❑ ***Nedbalostí***
- ❑ ***Z důvodu nedostupnosti všech informací k účetní operaci*** – účtování dokladů bez objednávek a smluv (např. účtování na chybný účet).
- ❑ ***Chybně nastaveným účetním softwarem.***

Některé chyby mohou být i úmyslné, které mohou v některých případech vyústit až v účetní podvody.

5.1.1 Výmluvy účetních na své chyby

„Protože máme rádi své chyby, hájíme je a raději je chceme omluvit než vymýtit.“ (Seneca)

Výmluvy účetních jak je vidí Dušek (2001) [2, s. 44]:

- Nikdo mi nic nevysvětlí.
- Hodili mě do vody.
- To asi sám program.
- Nemám čas na kontrolu.
- To není možné, takovou chybu bych neudělala.
- To přece nebudu hlídat já.
- Takhle se to dělalo vždycky.

Komentář: Se spoustou těchto vět jsem se v praxi setkala již několikrát, kdy se účetní hájí, že tak se to dělá od vzniku společnosti a tak to dělala účetní přední, ona to nemá na starosti apod., tyto tvrzení ale nepovažuji za omluvu pro chybu. Určitě bychom našli další výčet různých výmluv, se kterými se v praxi můžeme setkat, ale ty nám nic nevyřeší.

5.2 Kde se nejčastěji chyby vyskytují

Při daňových kontrolách se správci daně setkávají s nedostatky v účtování nákladů a výnosů. Další oblastí je nesprávné rozdělování výdajů na daňově uznatelné a neuznatelné. Kontroly naráží i na porušování daňové oblasti, k odpočtům DPH účetní jednotky dokládají sice formálně správné doklady, ale při důkazním řízení neobstojí. Často jsou kontroly zaměřeny na účetní knihy, majetek, faktury a s nimi související dokumenty, jako jsou smlouvy, objednávky atd. [23]. Proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost u následujících účetních operací, viz Tabulka č. 9 Účetní operace, při kterých je třeba věnovat zvýšenou pozornost.

Tabulka č. 9: Účetní operace, při kterých je třeba věnovat zvýšenou pozornost

OBLAST ÚČETNICTVÍ	ÚČETNÍ OPERACE
ZÁSoby	Vedení skladové evidence
	Spotřeba materiálu a prodaného zboží
	Oceňování
	Stav zásob
	Nedokončená výroba
	Manka a škody
NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	Stravné
	Cestovné
	Daňová uznatelnost stravenek
	Penzijní připojištění
	Další náhrady a benefity (daňová uznatelnost)
MAJETEK	Oceňování
	Odpisy
	Rezervy
	Technické zhodnocení, opravy
VÝNOSY	Tržby za vlastní výrobky a zboží
	Úroky a výnosy z finančních investic
POHLEDÁVKY	Tvorba opravných položek
CENA	Cena obvyklá – hlavně mezi spřízněnými osobami

Zdroj: vlastní zpracování, položky [22]

Nejčastější prohřešky podnikatelů [23]:

- nedodržení věcné a časové souvislosti účtování výnosů a nákladů,
- neoprávněné snížení základu daně o nezdanitelné části základu daně,
- snížení výnosů a neoprávněné náklady pro daňové účely,
- chybné zařazení majetku do odpisové skupiny a s tím související chybně uplatněné daňové odpisy,
- použití jiné ceny mezi spřízněnými osobami než ceny obvyklé.

Z výše uvedených oblastí, při kterých je třeba věnovat zvýšenou pozornost, jsem vybrala ty, se kterými se v praxi nejvíce setkávám.

5.2.1 Chyby v oblasti dlouhodobého majetku

□ Chybné stanovení pořizovací ceny

Při pořízení majetku musí účetní jednotka dbát na to, aby byl tento majetek správně oceněn. Dle § 25 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, se oceňuje majetek pořizovací cenou, za kterou byl pořízen, a náklady spojené s pořízením tohoto majetku. Výjimku tvoří majetek vytvořený vlastní činností, který se oceňuje vlastními náklady (jak přímé náklady, tak i nepřímé náklady). Při bezúplatném pořízení nebo v případě, kdy účetní jednotka nemůže z nějakého důvodu zjistit vlastní náklady na jeho vytvoření, se oceňuje majetek reprodukční pořizovací cenou. Více k majetku nalezneme také v ČÚS č. 013 - Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek. Účetní jednotky často chybují ve stanovení pořizovací ceny. Například náklady spojené s pořízením majetku jsou účtovány přímo do nákladů místo na majetkové účty (04x – pořízení majetku) nebo naopak jsou do pořizovací ceny zahrnuty položky, které tam nepatří. Tyto chyby pak ovlivňují výši nákladů a základ daně z příjmů.

Při kontrolách pořizovací ceny majetku se můžeme setkat většinou s těmito chybami:

- Do pořizovací ceny **nejsou zahrnuty všechny náklady spojené s pořízením**
 - kolky, znalecké posudky, doprava, montáž, provize,
 - chybné ocenění majetku ve výši vlastních nákladů – např. firma nezaktivuje všechny vlastní náklady, které jsou spojené s výstavbou nové budovy.
- Do pořizovací ceny jsou naopak zahrnuty **náklady**, které **nejsou** považovány za **náklady spojené s pořízením majetku**
 - náklady za zaučení a proškolení zaměstnanců,
 - náklady na vybavení majetku zásobami,
 - oprava posouzena jako technické zhodnocení,
 - úroky, kurzové rozdíly, smluvní pokuty,
 - výši DPH - v případě, že má společnost nárok na jeho uplatnění.

- **Technické zhodnocení (dále TZ)³⁷** je posouzeno **jako oprava**, dochází k navýšení nákladů účetní jednotky místo postupného rozložení nákladů do dalších let ve formě odpisů. Účetní jednotky chybují také v tom, že jednotlivý majetek modernizují během roku za nižší částky, které nedosahují zákonem stanovenou hranici a tyto položky účtují rovnou do nákladů. Zákon ale stanovuje hranici pro TZ 40 tis. Kč v úhrnu za jednotlivý majetek. Pokud je majetek modernizován během celého účetního období, doporučuji založení analytického účtu v účtové třídě 04xxx pro sledování kompletní výše nákladů a zároveň analytického účtu v účtové třídě 5 náklady - 518xxx technické zhodnocení. V případě, že modernizace na konci účetního období nedosáhne zákonem stanovenou hranici, účetní jednotka tyto položky přeúčtuje z účtu 04xxxx do nákladů na účet technického zhodnocení 518xxx. V opačném případě je o tyto položky majetek navýšen a z účtu 04xxxx jsou tyto položky přeúčtovány na příslušný majetkový účet v účtové třídě 02xxxx.

□ **Odpisy**

Chybné datum zařazení a zatřídění majetku do odpisových skupin, následně chybně uplatněné daňové a účetní odpisy. Chybná výše odpisů v případě chybně stanovené pořizovací ceny, jak je uvedeno výše. V průběhu odpisování různé změny metody. Změna metod by měla být jen ve výjimečných případech a popsána v příloze.

□ **Rezerva na majetek**

Rezerva se tvoří dle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách, a to na opravu hmotného majetku, jehož doba odepisování je pět a více let. Při tvorbě rezerv musí být respektována zákonná pravidla, ale i interní. Rezerva nesmí mít aktivní zůstatek a údaje o tvorbě rezervy musí být uvedeny v příloze k účetní závěrce. Účetní jednotky nejčastěji v této oblasti chybují, tím, že tvoří rezervu na:

- údržbu (vymalování kanceláře) a ne na opravu majetku,
- technické zhodnocení, které není dle zákona předmětem tvorby (půdní vestavba),

³⁷ § 33 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů – za TZ jsou považovány výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy rekonstrukce a modernizace majetku, pokud jejich hodnota u jednotlivého majetku dosáhla hodnoty 40 tis. Kč.

- pořízení nové investice,
- opravy, které se každý rok opakují.

□ **Opravné položky k dlouhodobému majetku**

V praxi se opravné položky k dlouhodobému majetku se tvoří zřídka, a proto jsou často opomínány. Opotřebením majetku se vyjadřuje do účetnictví formou odpisů. Povinnost tvorby opravné položky vzniká účetní jednotce v okamžiku, kdy zjistí, že je skutečná hodnota majetku nižší než jeho účetní zůstatková cena.

5.2.2 Chyby v oblasti zásob

Zásoby se oceňují v pořizovacích cenách – cena pořízení + náklady spojené s pořízením. Zásoby vytvořené vlastní činností se oceňují ve výši vlastních nákladů. Do pořizovací ceny nejsou zaúčtovány všechny náklady, které jsou spojené s pořízením např. clo a doprava. Chybně provedená inventura nebo dokonce účetní jednotka inventury zásob neprovádí nebo se jen tváří, že ji provádí. Zatím jsem se nesetkala, že by auditoři byly těmto inventurám přítomni. Nejsou stanoveny vnitřní předpisy o účtování přirozených úbytků, manka a přebytků a následných předpisů manka k úhradě zaměstnanci. Častým problémem je účtování zásob na jednom analytickém účtu a nákladů spojených s pořízením na druhém. Tyto náklady pak účetní jednotka rozpouští dle spotřeby zásob. Chyba může nastat v tom, že účetní jednotka tyto náklady opomene rozpustit, nebo je naopak rozpustí v nesprávné výši. Účetní jednotka také může opomenout z nákladů odúčtovat poměrnou část pořizovacích nákladů u zásob, které jsou ke konci účetního období na skladu, pokud je používán k účtování zásob způsob B (viz příloha č. 4).

□ **Zálohy na zásoby**

Účetní jednotky ve většině případů účtují zálohy chybně na účet provozních záloh v účtové třídě 3 – účet 314 poskytnuté zálohy. Ovšem zálohy na zásoby se účtují v účtové třídě 1 – účet 151 poskytnuté zálohy na materiál.

□ **Nedokončená výroba**

Nejvíce nedostatků je v další oblasti chyb zásob a to účtování respektive neúčtování o **nedokončené výrobě (dále jen NV)**. NV patří mezi významný nástroj aktuálního principu. Mezi nedokončenou výrobu se neřadí jen nedokončené výrobky, ale také nedokončené výkony (§ 9, vyhláška 500/2002 Sb.) např. u stavebních společností. Oceňování NV vychází z § 25 zákona o účetnictví, kde jsou zásoby vlastní výroby oceňovány ve výši vlastních nákladů. Účetní jednotky chybují v oblasti ocenění, některé chybně oceňují v prodejních cenách, což zákon neumožňuje. Prodejní cena obsahuje i kalkulovaný zisk.

ČÚS č. 015 Zásoby definuje vlastní náklady jako skutečnou výši nákladů nebo výši nákladů podle plánových kalkulací, pokud jsou stanoveny v podmínkách technické přípravy výroby. České účetní předpisy odpovídají metodě nulového zisku (během stavby není na základě NV realizován zisk, jsou pouze aktivovány vlastní náklady – IAS 11, případný zisk je realizován až po dokončení zakázky) [24].

U stavební společnosti je ocenění NV náročné, proto je častou chybou. Některé společnosti o NV vůbec neúčtují, i když jim tato povinnost ke konci účetního období vznikla. Jiné účtují nesprávnou výši omylem, ale i úmyslně, protože tvorba NV nám ovlivňuje hospodářský výsledek (účtování do výnosů – 61x) a mnohým společnostem se nehodí přiznávat větší zisk. V tomto směru se jedná o daňové úniky, pokud není účtováno o NV a má být. Pro správné sledování nákladů jednotlivých staveb dle objektů je vhodné zvolit účetní software, který umožňuje účtovat po střediscích (zakázkách nebo účetních místech apod.). Dále je dobré si stanovit vnitřní pravidla pro sledování těchto nákladů pro ocenění NV. Auditóři se na oceňování NV hodně zaměřují, je zde totiž velká pravděpodobnost chyb. Myslím si, že všeobecně u stavebních společností je velký problém uplatňovat teoretická východiska v praxi.

5.2.3 Chyby v oblasti pohledávek a závazků

Jedná se převážně o chyby v oblasti tvorby opravných položek k pohledávkám, dohadných položek a časového rozlišení.

- **Tvorba opravných položek** (ČÚS 706 Opravné položky a vyřazení pohledávek, Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů)

V této oblasti nalezneme ve většině případů chybu v tom, že účetní jednotka netvoří opravné položky (dále jen OP) nebo je tvoří u pohledávek, u kterých OP tvořit nelze. Při konci účetního období je třeba, aby se účetní jednotka zaměřila na analýzu pohledávek a popřípadě OP dotvořila, tato povinnost je jim uložena zákonem. Při netvoření OP pak dochází k nadhodnocování pohledávek. Někdy se také stává, že společnost tvoří daňové OP, ale o účetních OP neúčtuje nebo je ani mezi sebou nerozlišuje. Pokud nejsou opravné položky řádně inventarizovány, může dojít k tomu, že účetní jednotka vytvořenou OP nezruší, i když má apod. Často chybí i vnitropodnikové směrnice k tvorbě OP.

- **Dohadné položky a časové rozlišení**

Častá chyba u časového rozlišení a dohadných položek je také jejich netvoření. ČÚS 019 – Náklady a výnosy nám říká, že náklady a výnosy se účtují do období se kterým věcně a časově souvisí. Pokud s ním nesouvisí je třeba tyto položky časově rozlišit pomocí účtů 38x – přechodné účty aktiv a pasiv. Jestliže se jedná o nevýznamné a pravidelně se opakující položky, je možné účtovat rovnou do nákladů. Pravidla časového rozlišení je třeba opět upravit ve vnitropodnikových směrnících, stejně tak jako stanovení hladiny významnosti. Pokud znám účel, částku a období jedná se o časové rozlišení, pokud ne jde o dohadnou položku. Pomocí dohadných položek často účetní jednotky mění hospodářský výsledek k obrazu svému.

5.2.4 Chyby v oblasti nákladů a výnosů

Mezi časté chyby patří nezaúčtování všech nákladů a výnosů, které s účetním obdobím souvisí nebo chybné posouzení daňových a nedaňových nákladů a výnosů. K usnadnění členění nákladů na daňové a nedaňové je vhodné si v účetnictví stanovit **speciální analytiku** účtů např. xxx900 - 501900 – nedaňový materiál, 518900 – nedaňové služby a důsledně dbát na jejich používání.

Nejčastěji nezaúčtované výnosy – úroky, provize, bonusy, zrušení rezerv a opravných položek, kurzové rozdíly, není provedená aktivace majetku, který byl vytvořen vlastní činností.

Nejčastěji nezaúčtované náklady – úroky, kurzové rozdíly, bonusy, nezaúčtování výdajů příštích období nebo nevyfakturovaných dodávek, nezaúčtování opravných položek a zákonných rezerv (viz kapitola 5.2.1 a 5.2.3).

U **nákladů** je třeba kontrolovat, zda věcně a časově souvisí s účetním obdobím, zda se v účetnictví nemohou vyskytovat náklady, které nejsou náklady, ale majetkem nebo zásobou. Zda se jedná o náklady existující a prokazatelné – mezi problémové oblasti můžeme řadit reklamu, kdy je třeba řádně doložit, kdy, kde a jak probíhala reklama, dále jestli byly vůbec zaúčtované služby poskytnuty např. zprostředkovatelské služby, různá poradenství, odborná spolupráce apod. Dále je třeba se zaměřit na vazbu mezi účty:

- 504 prodané zboží / 604 tržby za zboží – rozdíl mezi nimi by měl cca odpovídat marži,
- 541 (542) zůstatková cena majetku (prodáný materiál) / 641 (642) tržby z prodeje majetku (tržby z prodeje materiálu) – rozdíl by měl odpovídat zisku nebo ztrátě, se kterou byl majetek nebo materiál prodáván.

Na účtech 511 – opravy a údržba, 518 – ostatní služby, je třeba zkontrolovat, zda zde není účtováno o technickém zhodnocení, které má být zaúčtováno na majetkových účtech. U účtu 512 – cestovné je nutné prověření, zda jsou cestovní náhrady účtovány dle platných předpisů. U účtu 544 smluvní pokuty a penále je třeba zkoumat, zda jsou zaplacené, pokud ano jsou daňově uznatelné. Na účtu 545 – ostatní pokuty a penále se účtují pokuty a penále od správních orgánů (finanční úřad, celní úřad, báňský úřad atd.), tyto náklady jsou nedaňové. Dále je třeba projít účet 549 – manka a škody, také z hlediska daňové uznatelnosti.

U výnosových účtů je také třeba zkontrolovat, zda věcně a časově souvisí s účetním obdobím, pokud s ním nesouvisí, je třeba tuto skutečnost zohlednit v daňovém přiznání. Chyba se může objevit ve snížení výnosů, pokud účetní jednotka nepoužívá cenu obvyklou při obchodování se spřízněnými osobami. Pokud účetní jednotka neprovede aktivaci vlastních nákladů u majetku, nedokončené výroby, vlastních služeb, dochází k podhodnocení výnosů. Stejně jako u nákladového účtu, tak i u výnosového účtu 644 – smluvní pokuty a penále jsou daňově uznatelné jen zaplacené pokuty. Dále je třeba se zaměřit na to, zda jsou zaúčtované uplatněné náhrady škod u pojišťovny, které souvisí s vynaloženými náklady na pojistné.

5.2.5 Nejčastější chyby zjištěné při auditu

Auditoři se při své práci setkávají s pestrou paletou chyb a ve většině případů se jedná o stejné chyby, jak uvádí Hula (2009) [25]:

- **chybí vnitropodnikové směrnice,**
- nesprávně nebo vůbec **neprovedená fyzická a dokladová inventarizace,**
- **nesprávná výše netto aktiv** v důsledku nesprávného vyčíslení přechodného či trvalého snížení jejich hodnoty - chybná tvorba opravných položek k pohledávkám, zásobám. Účetní jednotka nezařadí majetek a ten je nesprávně vykazován v účtové třídě 04x a v důsledku neodepisování jsou aktiva nadhodnocena a náklady jsou podhodnoceny.
- **chybné vykazování nedokončené výroby** – je účtována jen k rozvahovému dni, častým omylem účetních jednotek je fakt, že nedokončená výroba vzniká jen ve výrobním procesu, nesprávné ocenění, chybí úprava nedokončené výroby ve směrnici, nedokončená výroba obsahuje i ziskovou marži.

5.2.6 Vybrané příklady chyb z daňových kontrol

❑ Selhání účetního programu

Při kontrole daně z příjmů FO³⁸ a DPH³⁹ u daňového poradce, zjistil správce daně, že peněžní deník vykazuje chyby. Peněžní deník byl veden pomocí účetního programu a obsahoval částečně součtové chyby v příjmech a výdajích. Správce daně provedl kontrolu i u poplatníka, kterému daňový poradce zpracovával účetnictví a daňovou evidenci a našel obdobné součtové chyby. Jednalo se o chyby, které výrazně ovlivnily základ daně a daň, a to negativním způsobem. Podobné chyby byly zjištěny i v evidenci DPH. Správce daně vyměřil poplatníkům doměrky daní převyšující několik stovek tisíc korun. Tyto případy byly vyhodnoceny jako úmyslné krácení daní prostřednictvím manipulace účetních dat a bylo podáno trestní oznámení [26].

Komentář: V kapitole 5.1 jsem se zmínila, že jednou z příčin vzniku chyb, je chybné nastavení účetního softwaru. Z praktického hlediska jsem toho názoru, že selhání účetního systému může nastat z několika důvodů – *změna účetního softwaru úmyslně*, změna např. některých programových algoritmů, klíčů, předkontací apod. (pokud

³⁸ Daň z příjmu fyzických osob

³⁹ Daň z přidané hodnoty

to licence a správa programu umožňuje); *neznalost* - částečné nastavení systému je svěřeno přímo majiteli (uživateli) programu; *nezájem uživatele* – každý program je třeba aktualizovat a zvláště pokud se jedná o účetní software, zejména v dobách neustálých změn a novelizací zákonů.

□ **Technické zhodnocení**

V rámci kontroly daně z příjmu právnických osob, bylo zjištěno, že daňový subjekt účtoval o technickém zhodnocení jako o opravě. Tyto opravy zahrnoval do daňově uznatelných nákladů, ale ve skutečnosti měl být zhodnocen majetek (výstavba nového přístřešku, půdní vestavba). Náklady v tomto případě musí být promítnuty postupně ve formě odpisů a ne jednorázově při pořízení, jak tomu bylo v tomto případě. Daňový subjekt porušil zákon.⁴⁰ Správce daně dle zjištěných skutečností zvýšil daňovému subjektu základ daně z příjmů právnických osob o 1,5 mil. Kč [27].

Komentář: V praxi se tento druh chyby vyskytuje často. Je však otázkou, zda se jedná více o chybu neúmyslnou či úmyslnou, jelikož je často těžké bez potřebných informací rozeznat, zda se jedná o technické zhodnocení či jen o opravu. Avšak v druhém případě je hlavním cílem jednorázové zaúčtování částky do nákladů a tedy úmyslné porušení zákona.

□ **Náklady na reklamu**

Společnost předložila správci daně faktury, smlouvy a fotodokumentaci za poskytnutí reklamy na billboardech u dálnice. Během daňové kontroly subjekt neprokázal poskytnutí reklamy v místě, čase a rozsahu, tak jak bylo uvedeno na fakturách. O tyto položky správce daně zvýšil základ daně, protože se dle něj nejednalo o částky vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Jednalo se o doměření daně ve výši cca 1,8 milionu korun [28].

Komentář: Náklady na reklamu jsou častým prohřeškem daňových subjektů a dle mého názoru to je především z důvodu jejich daňové uznatelnosti. Subjekt musí prokázat, že se jedná o výdaje reklamu a ne na reprezentaci., že reklama byla skutečně poskytnuta. V praxi se můžeme setkat s nekalými praktikami ohledně poskytnutí reklamy.

⁴⁰ § 23, § 25 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

□ **Fiktivní fakturace a fingované smlouvy**

Daň z příjmů právnických osob - fiktivní fakturace - na základě policejního oznámení provedl v dubnu 2009 správce daně kontrolu daně z příjmů právnických osob za rok 2005 a 2006. Subjekt údajně účtoval fiktivní faktury. Společnost neprokázala, že faktury, dle kterých si uplatňovala daňově uznatelné náklady, byly vystaveny subjektem, který byl na nich uveden, a ani neprokázala, že k uvedeným dodávkám došlo. Správce daně zvýšil dle § 23 a § 24 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů základ daně z příjmů a doměřil daň v rádech několika statisiců Kč. Jednatel společnosti byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody a současně mu byl uložen peněžitý trest [29].

Daň z příjmů fyzických osob - fingované smlouvy a faktury - v květnu 2009 provedl finanční úřad daňovou kontrolu u praktického lékaře, a to na základě písemného udání ohledně možného krácení daní prostřednictvím fingovaných smluv a faktur. Při kontrole daňové evidence za roky 2004 – 2006 správce daně zjistil, že daňový subjekt pořídil větší množství lékařských přístrojů v ceně do 40.000 Kč a dále je neevidoval. Pořízení přístrojů doložil subjekt písemnými smlouvami o prodeji a koupi, které byly uzavřeny s fyzickými osobami – nepodnikateli, které krom jednoho byli po smrti. Správce daně vyzval lékaře, aby tyto nákupy prokázal a uvedl, kde se nacházejí, aby je mohl správce fyzicky ověřit. Finanční úřad při místním šetření zjistil, že přístroje v ordinaci nejsou. Subjekt uvedl, že byly uloženy ve sklepě, kde zrezavěly a ztrouchnivěly a odvezl je na skládku. Některé přístroje prodal, fyzickým osobám – nepodnikatelům a doložil k tomu příslušné doklady. Správce daně provedl svědecké výpovědi a odprodej nebyl věrohodně prokázán. Dalšími svědeckými výpověďmi nebyly prokázány existence těchto přístrojů. Jediný žijící dodavatel uvedl, že přístroj nevlastnil a podpis na smlouvě není jeho. Lékař neměl ani tyto přístroje uvedeny ve smlouvách se zdravotními pojišťovnami o úhradách výkonů a musel by přijímat platby za výkony hotově od pacientů. Žádné takové příjmy nemá. Správce daně tyto výdaje neuznal a doměřil daň z příjmů fyzických osob ve výši skoro 1 miliónu Kč. Lékař se odvolal [30].

Živnost na padělání faktur

Další živnostník si vypomáhal ve svém podnikání fiktivními doklady a to dokonce tím, že si najal člověka, kterému platil za vystavování faktur, pokladních dokladů

a dalších písemností za údajné stavební práce. Absurditou bylo, že na základě oznámení tohoto falzifikátora, byla zahájena správcem daně daňová kontrola. Živnostník tvrdil, že faktury byly vystaveny za odvedenou práci a že se o žádný podvod nejedná. Správce daně dále zjistil, že za práce, které prováděl sám subjekt, si vystavoval faktury, kde uvedl za dodavatele někoho jiného. Peníze, které si vydělal, si nechal posílat na účty, které nebyly uvedeny v daňovém přiznání, a v neposlední řadě si živnostník uplatňoval do výdajů nákupy za nářadí, které byly také fiktivní. V tomto případě se jednalo o doměrek daně z příjmů ve výši 2,3 milionu korun a doměrek DPH ve výši 339 tisíc korun [31].

Další **falešné faktury** objevil správce daně v říjnu 2010 u středočeské společnosti s předmětem podnikání - činnost podnikatelských, finančních, organizačních, ekonomických poradců a pořádání kulturních produkcí, zábav a provozování zařízení sloužících zábavě. Společnost zaúčtovala do daňově uznatelných nákladů faktury za nákladní dopravu a dodávku elektromateriálu v celkové hodnotě cca 900 tis. Kč. Dodavatele uvedení na fakturách vyloučili obchodní vztah s touto společností a vystavené faktury ani v účetnictví nemají. Správce daně si nechal vypracovat znalecké posudky, které prokázaly, že podpisy osob uvedených na fakturách se neshodují. Tímto dokazováním správce daně zpochybnil oprávněnost daňově uznatelných nákladů a společnost neprokázala, že tyto náklady jsou prokázanými náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Správce daně doměřil přes 200 tis. Kč [32].

□ Daň z příjmů právnických osob – nesrovnalosti ve výši uplatněných odpisů

Správce daně při daňové kontrole zjistil nesrovnalosti ve výši uplatněných daňových odpisů u motorového člunu, který byl součástí majetku strojírenské společnosti. V důkazním řízení bylo zjištěno, že pro tento člun bylo vydáno osvědčení za účelem rekreační plavby. Daňové odpisy byly uplatněny i v dalších letech a proto správce daně zahájil kontrolu i dalších období. Subjekt neprokázal souvislost uplatněných odpisů s dosažením, udržením a zajištěním zdanitelných příjmů v souladu s § 24 zákona o daních z příjmů. Správce daně zvýšil základ daně o částku převyšující jeden milion korun a doměřil daň z příjmů [33].

Mezi další prohřešky podnikatelů, které byly zjištěny při daňových kontrolách, patří například neodvedená záloha na daň, neoprávněné uplatnění části daňových nákladů,

krácení daní, nesoulad účetních dokladů s účetnictvím, prodej výrobků za odlišné ceny, nezahrnutí všech příjmů do základů daně apod. Další nálezy z kontrol finančních úřadů je možné nalézt na stránkách finanční správy ministerstva financí [34].

5.3 Oprava chyb v účetnictví

Základní legislativa k této kapitole byla již zmíněna v kapitole 3.5.5. Opravy chybných účetních záznamů. Teď se zaměříme na praktickou ukázkou oprav chyb. Při opravě chyby musíme rozlišit, zda se jedná o opravu chyby v běžném účetním období nebo v již uzavřeném.

5.3.1 Opravy chyb v běžném účetním období

Samozřejmě je jednodušší opravit chybu v průběhu běžného účetního období a to následujícím způsobem:

- 1. Doplnující účetní zápis** – lze použít, pokud účetní zaúčtuje do účetnictví nižší částku, účty a strany jsou správně. Tato oprava nelze vždy použít, např. při účtování chybného pokladního dokladu je nutné doklad stornovat a zaúčtovat správně, totéž platí i pro chybné účty, chybnou částku nebo prohození stran M, DAL.

Příklad doplnujícího zápisu – účetní měla zaúčtovat rezervu na rekultivaci a sanaci ve výši 150 tis. Kč, po zaúčtování byla zjištěna chyba ve výpočtu rezervy, která měla být ve výši 160 tis. Kč. Je nutné provést doplnující účetní zápis ve výši 10 tis. Kč

Tabulka č. 10: Příklad doplnujícího zápisu

Doklad	Částka	MD	DAL	Text
VÚD 6212000120	150 Kč	552	451	Rezerva na rekultivaci a sanaci
VÚD 6212000150	10 Kč	552	451	Doplnující účetní zápis – doučtování rezervy

Zdroj: vlastní zpracování

Účty:

552 – Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů

451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů

2. **Částečné storno** – lze použít, pokud účetní zaúčtuje do účetnictví vyšší částku, účty a strany jsou správně.

Příklad částečného storna – účetní měla zaúčtovat předpis náhrady škody vůči zaměstnanci ve výši 3.590 Kč, vlastní nepozorností ovšem zaúčtovala 3.950 Kč. Je nutné provést částečné storno ve výši 360 Kč.

Tabulka č. 11: Příklad částečného storna

Doklad	Částka	MD	DAL	Text
VÚD 6212000151	3 950 Kč	335	648	Předpis náhrady škody
VÚD 6212000160	- 360 Kč	335	648	Částečné storno – předpisu náhrady škody

Zdroj: vlastní zpracování

Účty:

335 – Pohledávky za zaměstnanci

648 – Ostatní provozní výnosy

3. **Úplné storno** - lze použít, pokud účetní zaúčtuje do účetnictví chybný účetní zápis na chybný účet, v nesprávné výši nebo dokonce duplicitně a poté provede správné zaúčtování dokladu. Storno chybného dokladu provede účetní stejným zápisem jako původní účetní doklad, ale se záporným znaménkem, tímto nejsou ovlivněny obraty na účtech. Oba tyto účetní záznamy lze zaúčtovat v jednom dokladu.

Příklad úplného storna – účetní měla zaúčtovat předpis náhrady škody vůči zaměstnanci ve výši 3.590 Kč, při účtování použila chybný účet. Je nutné provést úplné storno ve výši 3.590 Kč a doklad zaúčtovat správně.

Tabulka č. 12: Příklad úplného storna

Doklad	Částka	MD	DAL	Text
VÚD 6212000161	3 950 Kč	335	668	Předpis náhrady škody
VÚD 6212000170	- 3 950 Kč	335	668	Storno – předpisu náhrady škody
VÚD 6212000170	3 950 Kč	335	648	Předpis náhrady škody – nový doklad

Zdroj: vlastní zpracování

Účty:

335 – Pohledávky za zaměstnanci 648 – Ostatní provozní výnosy 668 – Ostatní finanční výnosy

V praxi upřednostňuji úplné storno z důvodu zpětné kontroly účtů hlavní knihy, přehlednosti a dohledatelnosti účetních záznamů. Pokud účetní software neumožňuje provést storno nebo opravu se záporným znamínkem, lze ho zaúčtovat i na opačné strany účtů, ale toto účtování nám již ovlivní obraty na účtech, proto ho nedoporučuji. V praxi jsem se setkala s účetním softwarem, který neumožňoval opravy se záporným znamínkem. Účetní jednotka prováděla opravy na účtech dlouhodobého majetku pomocí účtování na opačné strany účtů. Díky tomuto účtování došlo k navýšení obrátů účtů hlavní knihy a z obratové převahy nebylo při kontrole těchto účtů na první pohled poznat výši přírůstků a úbytků majetku. Některé účetní softwary umožňují mazat a přepisovat původní účetní doklady bez opravných dokladů, touto funkcí účetní program zahradí všechny stopy po chybě. Tato funkce je, ale v rozporu se zákonem o účetnictví.

5.3.2 Opravy chyb minulého účetního období

V březnovém zpravodaji společnosti Deloitte se manažer auditu Švec (2013) zaměřuje na opravy chyb minulých let od 1. 1. 2013. Porovnává stávající postup s novelizovaným postupem účtování. My si toto porovnání ukážeme pomocí názorných příkladů. Od roku 2013 došlo k novelizaci vyhlášky č. 500/2002 Sb. a s touto novelizací přichází nový pojem „jiný výsledek hospodaření minulých let“ a změny v oblasti chyb minulého účetního období [35].

Stávající postup účtování (ČSÚ 019 – Náklady a výnosy)

Opravy chyb v důsledku chybného účtování nebo i neúčtování o nákladech a výnosech se účtovaly pomocí účtů nákladů a výnosů dle druhu účetního záznamu. Pokud se jednalo o významnou položku, byla tato oprava provedena prostřednictvím účtů mimořádných nákladů popřípadě výnosů. Tyto opravy měly vliv na hospodářský výsledek v běžném účetním období, i když s ním časově nesouvisely [35].

Příklad stávajícího postupu účtování prostřednictvím účtu 588 – mimořádné náklady. Když jsem v roce 2008 přebírala účetnictví v jedné společnosti, tak jsem při inventarizaci závazků zjistila, že účetní jednotka v roce 2006 zaúčtovala duplicitně fakturu za pronájem bednění ve výši 95.200 Kč včetně DPH. Faktura byla v roce 2006 zaúčtována do daňových nákladů na účet 518 – ostatní služby a byl uplatněn i duplicitně

nárok na odpočet DPH ve výši 15.200 Kč. Opravu jsem provedla v roce 2008 prostřednictvím účtu 588 – mimořádné náklady, protože se jednalo o významnou položku. Dále bylo podáno dodatečné daňové přiznání k dani z příjmů za rok 2006 a k dani z přidané hodnoty za květen 2006.

Tabulka č. 13: Oprava nákladů

Účetní případ	Částka	MD	DAL
ROK 2006			
Faktura za pronájem bednění	80 000 Kč	518	321
DPH na vstupu	15 200 Kč	343	321
Faktura za pronájem bednění – duplicitní faktura	80 000 Kč	518	321
DPH na vstupu	15 200 Kč	343	321
ROK 2008 - oprava			
Duplicitní faktura – oprava nákladů	- 80 000 Kč	588	321
DPH na vstupu - oprava (dodatečné DPH)	- 15 200 Kč	343	321

Zdroj: vlastní zpracování

Účty: 321 – Dodavatelé 518 – Ostatní služby 343 – DPH na vstupu 588 – Mimořádné náklady

Postup po novelizaci [35]

Pokud se jedná o chybu nevýznamnou z pohledu účetní závěrky, tak se opravuje jako doposud pomocí účtů nákladů a výnosů, se kterými daná účetní operace věcně souvisí. Jestliže je chyba významná⁴¹ musí být od 1. 1. 2013 opravena prostřednictvím účtu vlastního kapitálu – **42x Jiný výsledek hospodaření minulých let**, který obsahuje:

- Opravy chybného účtování popř. neúčtování nákladů a výnosů v minulých letech, pokud jsou významné,
- Rozdíly ze změn účetních metod,
- Odložená daň - § 59 odst. 6 vyhlášky č. 500/2002 Sb.

Komentář: Upřednostňuji postup po novelizaci. Opravy chyb minulých let, alespoň neovlivňují hospodářský výsledek běžného období.

⁴¹ § 19 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb.,

Příklady chyb minulých účetních období

1. Účetní jednotka zjistila v průběhu roku 2013 chybu v ocenění kuželového drtiče, který byl uveden do užívání v roce 2012. Opravu chybného účetního dokladu provede do svého účetnictví v roce 2013, z hlediska daně s příjmu je nutné podat dodatečné daňové přiznání za rok 2012. Jedná se o **významnou** chybu. S nákupem této investice měla účetní jednotka spojené tyto účetní případy:

Tabulka č. 14: Příklady chyb minulých účetních období

Účetní případ	Částka	MD	DAL
ROK 2012			
Faktura za nákup drtiče	1 000 000 Kč	042	321
Doprava drtiče (chybný účetní případ)	40 000 Kč	518	321
Montáž drtiče	100 000 Kč	042	321
Zařazená drtiče do majetku	1 100 000 Kč	022	042
ROK 2013			
Oprava chybného účetního záznamu – doprava drtiče	40 000 Kč	022	426

Zdroj: vlastní zpracování

Účty:

042 – Pořízení DHM

321 – Dodavatelé 518 – Ostatní služby

022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí

426 - Jiný výsledek hospodaření minulých let

2. Účetní jednotka obdržela v roce 2013 fakturu za internetové služby poskytnuté v roce 2012 ve výši 3 000 Kč. V roce 2012 nevytvořila dohadnou položku a účetní závěrka za rok 2012 je již schválena. Tuto položku považuje účetní jednotka za **nevýznamnou** a proto je zaúčtována do nákladů.

Tabulka č. 15: Příklady chyb minulých účetních období – nevýznamná položka

Účetní případ	Částka	MD	DAL
ROK 2013			
Faktura za internetové služby 2012	3 000 Kč	518	321

Zdroj: vlastní zpracování

Účty:

321 – Dodavatelé

518 – Ostatní služby

5.4 Správní delikty (sankce) za porušení zákona o účetnictví

Za zjištěné nedostatky při vedení účetnictví se platí pokuty nebo sankce. Sankce za porušení zákona o účetnictví jsou uvedeny v § 37 zákona o účetnictví. Vedením nesprávného účetnictví se považuje porušení povinností, které jsou stanoveny zákonem o účetnictví. Kontrola dodržování povinností a ukládání pokut dle zákona o účetnictví je svěřena finančním úřadům. Práce účetních nese zvýšené riziko, protože důsledky za ukládání pokut účetním jednotkám se jich může přímo dotýkat [21, s. 213].

Správní delikty vymezují: [36]

- subjekty, kterých se přestupky nebo správní delikty týkají,
- výši pokut,
- hodnotu aktiv pro stanovení výše pokuty,
- společná ustanovení.

Výše pokuty⁴²

Pokuta do výše 6 % hodnoty aktiv – účetní jednotka nevede účetnictví, nesestaví účetní závěrku nebo nevyhotoví výroční zprávu dle českých nebo mezinárodních standardů.

Pokuta do výše 3 % hodnoty aktiv – účetní jednotka sestaví neúplnou účetní závěrku, neověří účetní závěrku nebo výroční zprávu auditorem, i když jí to zákon ukládá, nezveřejní účetní závěrku a výroční zprávu, poruší povinnost uchovávat účetní záznamy, uvede nepravdivé údaje v účetních záznamech nebo vede účetnictví nesprávně.

Pokud právnická osoba prokáže, že vynaložila maximální úsilí, aby porušení právní povinnosti zabránila, za správní delikt neodpovídá.

5.5 Prevence chyb

Prevence chyb má přednost před vznikem a hledáním účetních chyb a také je ve většině příkladů méně nákladná jak na čas, tak na finance (dopady chyb – penále, doměrky apod.) Důležitým faktorem prevence je vytvoření jednoznačné a průhledné

⁴² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

organizační struktury, ze které bude jasně patrná odpovědnost za správně vedení účetnictví. Většina podnikatelů se snaží minimalizovat náklady za vedení účetnictví a snížit počet zaměstnanců účtárny z důvodu zbytečnosti, ale tím naopak pravděpodobnost chyb zvyšují [6, s. 87 - 88]. Podnikatelé by si měli uvědomit, že účtárna není jen zbytečné oddělení, které pořád něco potřebuje dokládat.

Účinným nástrojem prevence proti chybám je vyžadování dostatečných odborných znalostí z oblasti účetnictví od svých zaměstnanců a zvyšování kvalifikace formou odborných školení, seminářů a různých kurzů. Prováděním pravidelných kontrol účetnictví může účetní jednotka také předejít chybám. Tyto kontroly mohou účetní jednotky provádět pomocí svého interního auditu nebo externě, a to prostřednictvím účetních poradců a auditorů, které si mohou na kontrolu účetnictví nezávisle objednat. Kontroly by měly být zaměřeny na dodržování účetních postupů a kvalitu účetních dokladů. I kvalitní účetní software může být dobrou prevencí proti chybám.

Auditor Hula (2009) se zaměřuje ve své směrnici na logické vazby a křížové kontroly, které mohou být praktickým nástrojem prevencí chyb. Uvádí, že pokud sestavujeme účetní závěrku, měli bychom si položit tyto otázky, které mohou identifikovat chybu [25]:

- Je zůstatek korunové pokladny v celých korunách?
- Souhlasí zůstatky pokladny na pokladní knihu a zůstatky bank na bankovní výpisy?
- Mají účty vnitřního zúčtování např. 395, 261 nulový zůstatek?
- Mají účty pořízení materiálu a zboží – 111, 131 ke konci roku nulový zůstatek?
- Souhlasí zůstatky účtů 112 – materiál, 132 – zboží a jiných účtů pro zásoby se stavem ve skladové evidenci a se skutečným stavem (inventarizací)?
- Existuje vazba u pohledávek a závazků – kniha pohledávek a závazků = saldokontu = stavu v obrátovce?

5.5.1 Odpovědnost za chyby a pojištění proti chybám

Zákon o účetnictví⁴³ povoluje účetním jednotkám, aby vedením svého účetnictví pověřili i jinou fyzickou či právnickou osobu, ale to je ovšem nezbavuje odpovědnosti za vedení účetnictví. Účetní jednotka je povinna hradit případné sankce za vzniklé

⁴³ §5, Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

účetní a daňové chyby, vzniklou škodu může vymáhat po účetní, externí společnosti nebo daňovém poradci.

Daňový poradce odpovídá dle § 6 odst. 8 zákona č. 523/1992 Sb. o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky klientovi za škodu, která vznikla v souvislosti s poskytováním daňového poradenství, pokud ji daňový poradce popřípadě jeho zástupce způsobil. Pokud prokáže, že škodě nemohl zabránit, může být odpovědnosti zproštěn. Dále má daňový poradce ze zákona povinnost mít uzavřené pojištění profesní odpovědnosti za škodu, ze kterého je případná škoda uhrazena dle § 6 odst. 10 zákona č. 523/1992 Sb. [37].

Externí společnost tuto zákonnou povinnost nemá, pojištění je dobrovolné, v případě vzniku škody se vymáhá náhrada dle platných právních předpisů např. dle obchodního zákoníku. Proto je vždy lepší uzavírat smlouvu o vedení účetnictví s pojištěnou společností [37].

Účetní v pozici zaměstnance odpovídá za škodu zaměstnavateli ve výši čtyřapůlnásobku průměrného platu dle §257 Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, nevztahuje se to ovšem na úmyslné chyby. Zaměstnanec si může sjednat také pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání [37].

Co je škoda, která se může vymáhat?

Účetní neručí za vše, některé doplatky za škodu nelze považovat. Co tedy můžeme po účetních vymáhat? Například sankce (penále) za neplnění povinností dle Zákonu o účetnictví nebo Zákonu č. 280/2009 Sb., daňový řád (př. účetní podá pozdě přiznání k DPH a finanční úřad vyměří penále za pozdní podání). Za škodu nemůžeme považovat doměrek daně, například pokud finanční úřad zjistí nesprávnou výši daňových nákladů a doměří daň. Škodou v tomto případě bude jen vyměřené penále správcem daně [38].

Je důležité, aby podnikatel zvážil, koho pověří vedením svého účetnictví. Účetní jako zaměstnanec, tak i externí společnost či daňový poradce mají své pro i proti, jak z hlediska odpovědnosti za škody a finanční náročnosti, tak i po stránce odbornosti [38].

Aby měl podnikatel jistotu, že jeho účetnictví bude vedeno správně a v souladu se zákony, měl by spolupracovat s lidmi, kteří své práci rozumí a mají chuť se dále vzdělávat. Musí vždy zajistit, aby se k účetní dostaly všechny podklady, které jsou

potřebné pro zaúčtování dokladů. Dobrou prevencí zmírnění chyb a nedorozumění v oblasti účetnictví je vytvoření vnitřního kontrolního systému, jak je uvedeno v kapitole 3.7 Vnitřní kontrolní systém a také vytvoření kvalitních vnitropodnikových směrnic, které slouží i jako metodika pro účetní. A v neposlední řadě, mohu doporučit spolupracovat s pojištěnou externí účetní společností nebo si vybírat zaměstnance, kteří mají pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání již sjednané.

6 Možná vazba vybraných případů na účetní podvody

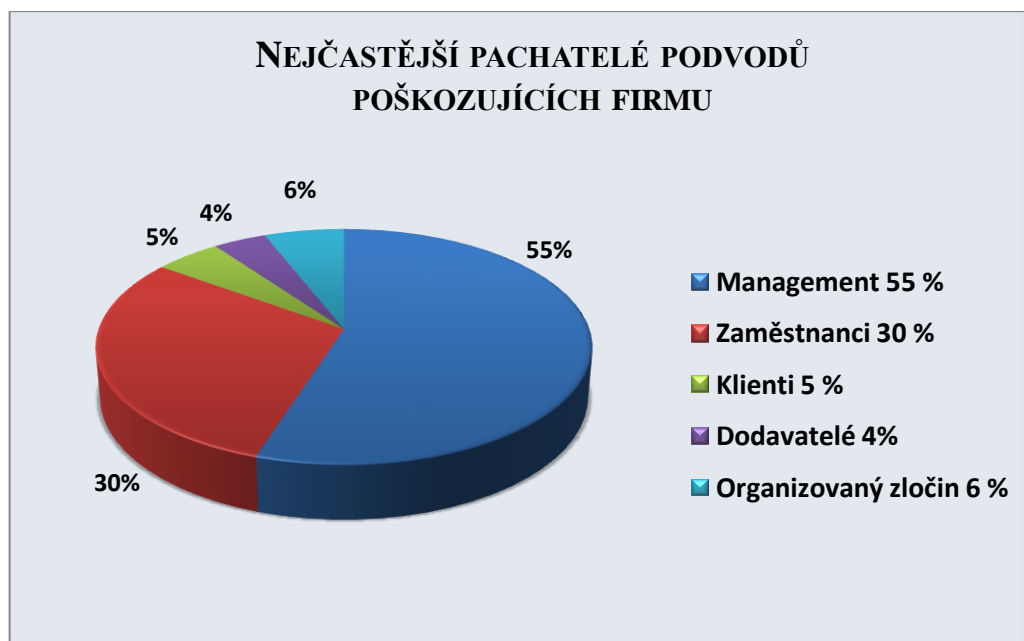
Účetní předpisy se dají vyložit různě, hra s čísly je jednoduchá a pravděpodobnost, že jí někdo odhalí, není tak velká. Konkurence se zvyšuje a tím může přibývat výskyt finančních triků. Finanční výkazy se pořizují na počítači a není obtížné je upravit.

6.1 Studie zaměřené na problematiku podvodů a korupci

6.1.1 Studie společnosti Ernst & Young zaměřená na podvody

Spolu s růstem organizací roste i prostor pro podvody. Společnosti se většinou obávají vnějšího ohrožení. Studie společnosti Ernst & Young zaměřená na podvody (2004) ukázala opak. Jak uvedl Smekal, partner pražského zastoupení Ernst & Young, přes polovinu dotázaných má obavu z počítačových podvodů a pouze každý pátý má strach z účetních podvodů, přesto právě falšování účetnictví je v posledních letech podstatou ekonomických podvodů. U rizika podvodu nese odpovědnost vedení společnosti, tak jako u rizika podnikatelského. Studie ukázala, že **85% podvodů způsobují zaměstnanci a ostatní interní subjekty** [39].

Graf č. 1 Nejčastější pachatelé podvodů poškozujících firmu

Zdroj: zpracování vlastní, data [39]

Analýza společnosti Ernst & Young poukazuje na řadu signálů v oblasti personální, v oblasti procesů a výnosů (Tabulka č. 16), které sami o sobě nemusí mít žádný význam. Pokud se jejich výskyt zvýší, je třeba zbystřit [39].

Tabulka č. 16: Nejčastější signály podezření podvodu

Personální oblast	Management není pod dohledem dozorčího orgánu
	Životní úroveň zaměstnance neodpovídá jeho příjmu
	Úkoly nejsou delegovány na ostatní zaměstnance, nadměrný počet přesčasů, nečerpání dovolené v plné výši.
Procesy	Zaměstnanci, odběratelé ani dodavatelé nejsou prověřováni
	Management nerespektuje interní kontroly
	Bankovní účty, dceřiné společnosti nebo pobočky jsou zřizovány v daňových rájích bez důvodu.
Finanční oblast:	Neobvyklé transakce, které mají významný dopad na výnosy
	Nezvykle velké zisky nebo ztráty oproti jiným podnikům ve stejném odvětví.

Zdroj: zpracování vlastní, položky [39]

6.1.2 Studie „Ernst & Young Global Fraud Survey 2012“

V rámci další studie o korupci a podvodech „Ernst & Young Global Fraud Survey 2012“ společnosti Ernst & Young bylo osloveno 1.758 respondentů (finanční ředitelé, vedoucí interního auditu, vedoucí právního oddělení, manažeři) ze 43 zemí. Bylo zjištěno, že v České republice 28 % dotázaných je ochotna dát kvůli zakázce úplatek. Celosvětově největší pravděpodobnost úplatků v podnikatelské sféře je v Indonésii – 60 %, Řecku – 50 % a Číně – 46 %. V Evropě je na prvním místě Řecko – 50 %, poté Belgie – 34 % a Česká republika se svými 28 % je na třetím místě, pak následuje Kolumbie – 27 %, Polsko – 27 %. Dále průzkum uvádí, že dalším rizikem v zemích zůstává záměrné zkreslování účetních závěrek. 15 % respondentů ze zemí Dálného východu věří, že tyto úpravy jsou oprávněné. Největší riziko zkreslování účetních údajů hrozí ve Vietnamu – 36 %, pak následuje Indie, Indonésie a Japonsko. Co se týče Evropy tak je zkreslování údajů nejčastější v Nizozemí, Belgii a Francii. Čeští manažeři, by údajně vědomě finanční výsledky nezkruslovaly [40].

6.1.3 Průzkum o výskytu podvodů v organizacích v České republice a na Slovensku za rok 2011

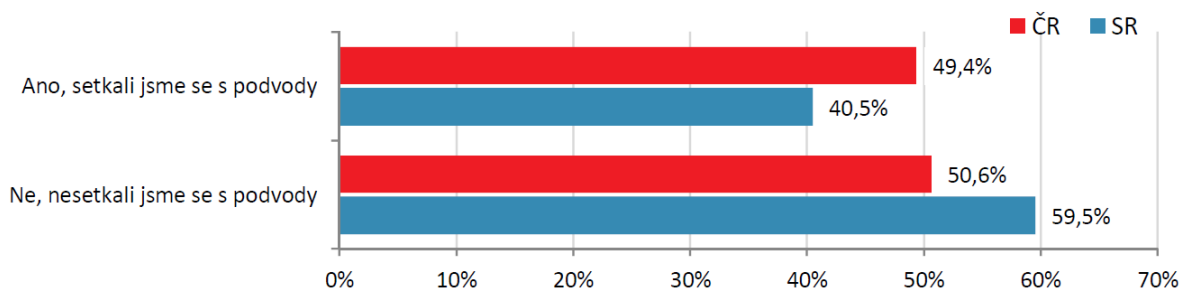
Průzkum provedla specializovaná forenzní agentura Surveilligence, která se zaměřuje na detekci, vyšetřování a prevenci podvodů, a slovenská a česká kancelář auditorské společnosti TPA Horwath, ve spolupráci s Asociací certifikovaných účetních [41].

Hlavní závěry průzkumu

Z průzkumu vyplynulo, že polovina organizací v Česku a dvě pětiny na Slovensku se za poslední dva roky setkaly s případy podvodného jednání ve své společnosti. V Česku patří k nejčastějším podvodům podplácení, zpronevěra majetku, střet zájmů a manipulace při výběrovém řízení. Na Slovensku se k tomu navíc přidává falšování finančních výkazů. Nejčastěji se podvody vyskytovaly v obchodních útvarech.

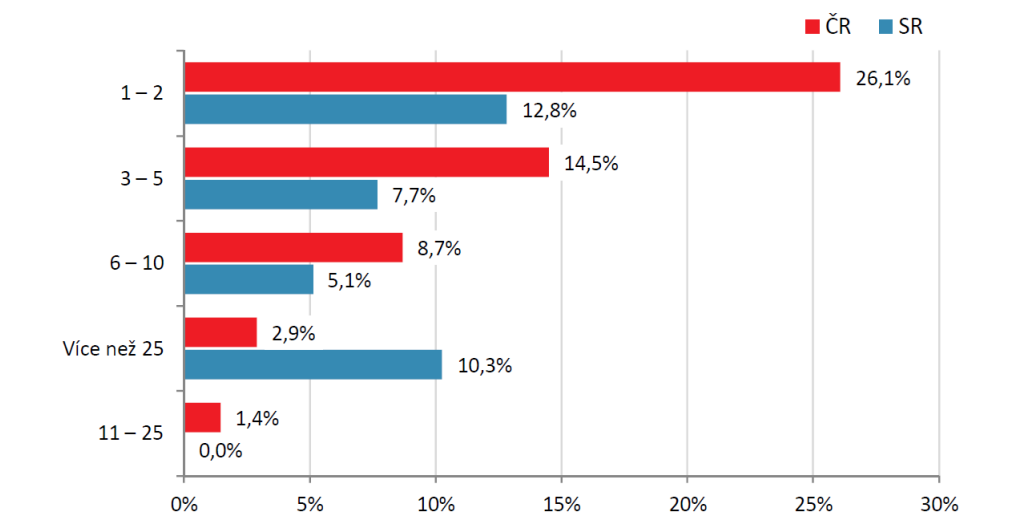
Nejčastějším pachatelem podvodů byl řadový zaměstnanec, ale na druhou stranu je to zase zaměstnanec, kdo nejčastěji v obou zemích podvod odhalí. Uplácení a korupci vnímá jako nejškodlivější druh podvodů osm z deseti českých, respektive devět z deseti slovenských organizací. Více o průzkumu viz [41].

Graf č. 2: Počet organizací, které se setkaly s podvodným jednáním za poslední dva roky

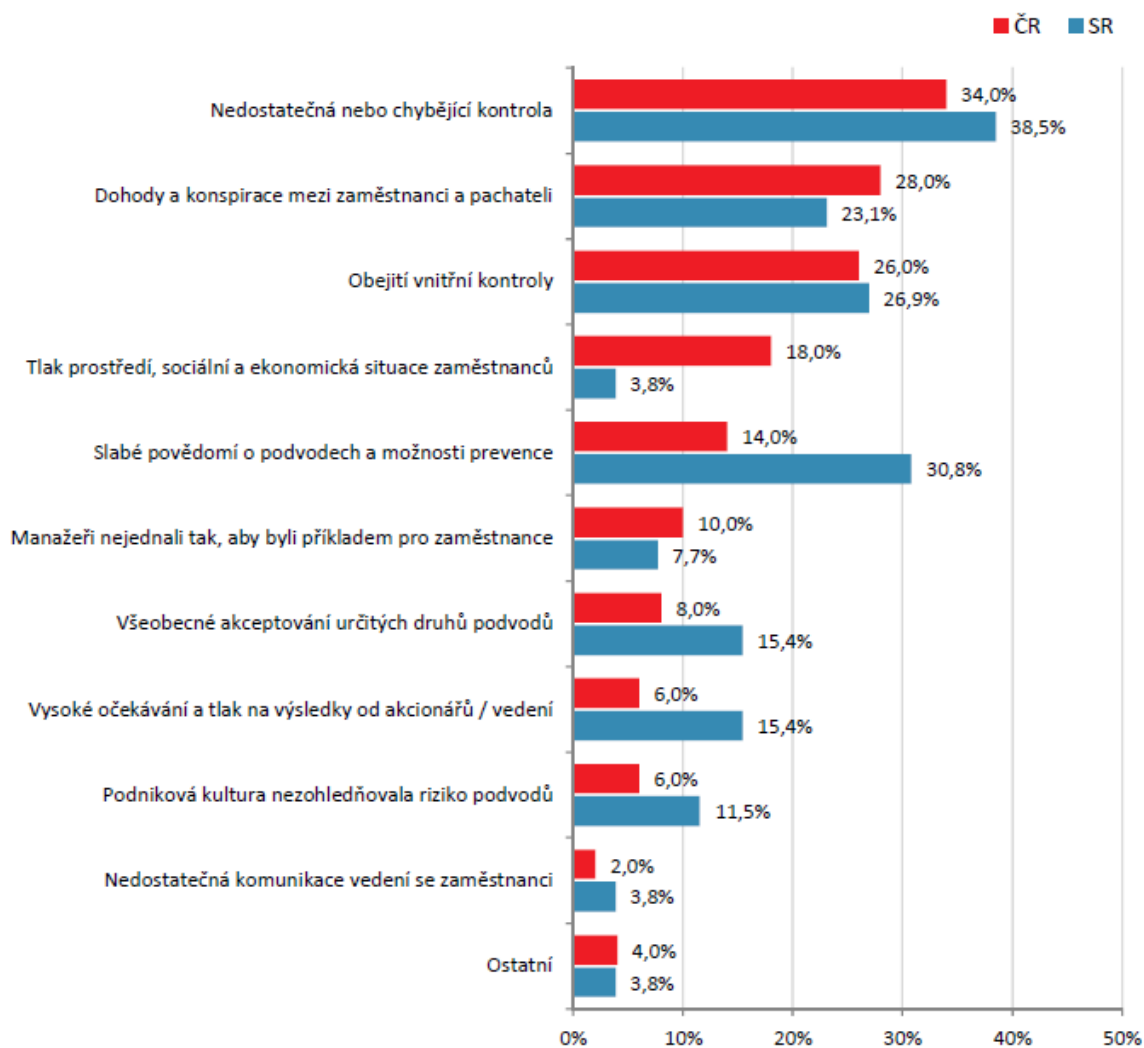
Zdroj: Surveilligence (2011) [41]

Graf č. 3: Počet odhalených podvodů u organizací, které se setkaly s podvodem za poslední dva roky

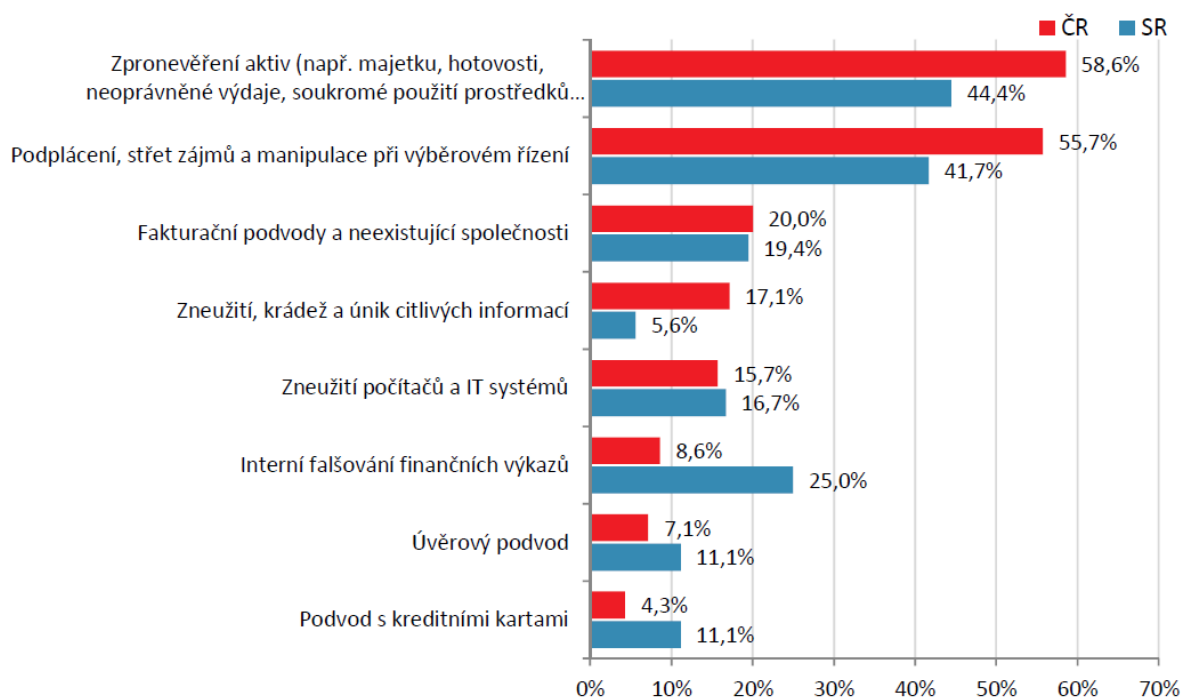
Zdroj: Surveilligence (2011) [41]

Graf č. 4: Okolnosti, které přispěly ke vzniku podvodů

Zdroj: Surveilligence (2011) [41]

Graf č. 5: Druhy odhalených podvodů za poslední dva roky

Zdroj: Surveillence (2011) [41]

6.2 Falšování finančních výkazů

Účetní jednotky falšují výkazy většinou za účelem vylepšení hospodářského výsledku a celkového zdraví své společnosti s cílem oklamat investory, obchodní partnery, nebo dokonce i banky za účelem získání úvěru. Tím, že banky ve většině případů nevyžadují žádné výstupy z účetnictví, ale pouze finanční výkazy, je cesta k získání úvěru nebo k lepším úvěrovým podmínkám snazší. Účetní jednotky mohou zamlčovat nebo pozměňovat důležité informace a údaje, které jsou uvedené ve finančních výkazech nebo v příloze k účetní závěrce. Ekonom je často k těmto podvodům donucen pod nátlakem vedení společnosti. Účetní jednotky, které mají nad sebou dohled své mateřské společnosti a neplní předem stanovené cíle, mohou mít také velký důvod k falšování a pozměňování výkazů. Stejně tak může falšovat výkazy manažer, který je finančně odměňován dle výsledků společnosti. A jaký je způsob falšování těchto výkazů? Například nepřiznání závazků, nadhodnocování příjmů, podhodnocování výdajů, nesprávné ocenění aktiv a jiné.

Důvody falšování [42]

- získání výhodných úvěrových podmínek,
- splnění očekávání věřitelů a bank,
- splnění stanovených podmínek k prodloužení úvěrů a půjček,
- splnění kritérií výkonnosti, které jsou určeny mateřskou společností,
- splnění osobních kritérií výkonnosti za účelem získání odměny,
- zachování ekonomického růstu společnosti a zakrývání vznikající ztráty,
- umělé nadhodnocení prodejní ceny podniku při plánování prodeje,
- vytvoření nadbytečného zisku a jeho přesunutí do dalších účetních let.

Příznaky, které mohou poukazovat na falšování finančních výkazů [42]:

- prudký nárůst tržeb,
- nezvykle vysoký zisk v porovnání s ostatními podniky ve stejném odvětví,
- neobvyklé nebo velmi složité transakce, převážné na konci účetního období,
- vysoký obrat u odběratelů, jejichž vlastníci nejsou známí,
- aktiva, pasiva, příjmy nebo výdaje stanovené na základě odhadů, které lze těžko doložit,
- bankovní účty nebo dceřiné společnosti v daňových rájích,
- neobvyklé změny v poměru mezi dlouhodobým majetkem a odpisy.

Příležitostí pro podvod může být [42]:

- slabina interního systému,
- podvodník může nabýt dojmu, že výhoda, kterou získá podvodem, je větší než riziko odhalení.

6.3 Postupy při finančních podvodech

Tabulka č. 17: Nejčastější postupy při finančních podvodech

POSTUPY PŘI FINANČNÍCH PODVODECH	
Předčasné nebo pochybné zapisování příjmů	<p>Před poskytnutím služby</p> <p>Před poskytnutím dodávky zboží</p> <p>Prodej vlastní pobočce</p> <p>Zveličení příjmu</p>
Zapisování fiktivních příjmů	<p>Investice jako příjem</p> <p>Příjem za něco, co nemá ekonomický původ</p> <p>Příjem, který byl nesprávně zadržen před fúzí</p> <p>Rabat na příští prodej jako příjem</p>
Zveličování příjmu jednorázovou částkou	<p>Při prodeji znehodnocených aktiv</p> <p>Zahrnutí investičních částek do příjmů</p> <p>Vykázání investičních částek jako snížení operačních výdajů</p> <p>Tvorba umělých zisků neklasifikováním rozvahových účtů</p>
Převedení běžných výdajů do jiného období	<p>Záměrné přesunutí při odepsání vadných aktiv</p> <p>Příliš pomalé amortizování nákladů</p> <p>Snížení povinných rezerv</p> <p>Změna účetních způsobů a převedení výdajů do dřívějšího období</p> <p>Kapitalizování normálních nákladů</p>
Převedení běžných příjmů do pozdějšího období	<p>Vytvoření rezerv a jejich rozpuštění do příjmu v pozdějším období</p> <p>Zadržování příjmu, když se má uzavřít fúze</p>
Zmenšení, opomenutí nebo vynechání zápisu hodnoty závazků	<p>Chybějící zápis, ačkoliv závazek trvá</p> <p>Snížení závazku tak, že se změní hodnocení</p> <p>Rozpuštění pochybných rezerv do příjmu</p> <p>Tvorba falešných rabatů</p>
Zahrnutí příštích výdajů do běžného období jako zvláštních plateb	<p>Chybné odepsání nákladů spojených s výzkumem a vývojem při koupi podniku</p> <p>Umělé navýšení plateb</p> <p>Zahrnutí nepovinných nákladů do běžného období</p>

Zdroj: zpracování vlastní, položky Jirásek (2006) [43]

6.3 Mzdové podvody – neoprávněné výplaty

Mzdové podvody jsou snadnou cestou k výdělku a neoprávněné výplaty mezd patří mezi nejčastější druhy podvodů. Běžná kontrola účetnictví tento podvod ve většině případů neodhalí. Účetnictví se zdá být bez chyby, odvody na zdravotní a sociální pojištění a daně souhlasí, výplaty zaměstnancům také. Zaměstnanci úmyslně uvádějí nepravdivé údaje odpracovaných hodin, přesčasů apod. nebo jsou vypláceny mzdy pro tzv. mrtvé duše (neexistující nebo bývalí zaměstnanci). Společnosti vzniká z důsledku chybně vypočtené mzdy škoda [44].

Mezi nejčastější mzdové podvody řadíme [44]:

- **Falšování mezd a odpracovaných hodin,**
 - falšování počtu odpracovaných hodin nebo při pohyblivé mzdě výšku hodinové sazby,
 - zaměstnanec si vezme dovolenou, ale nenahlásí ji,
 - falšování výšky mzdy nebo počtu výplat při fixním odměňování,
- **Mrtvé duše (neexistující zaměstnanci)**
 - bývalí zaměstnanci nebo neexistující osoby, které jsou propojené s podvodníkem (manželka vedoucího, ostatní rodinní příslušníci, kamarádi).
- **Podvody při provizích**
 - zaměstnanec falšuje objem prodejů nebo procentuální sazbu, která se používá pro výpočet odměny.

Důvodem mzdových podvodů je špatná finanční situace zaměstnanců. Mrtvé duše jsou vypláceny za jiným účelem, většinou se jedná o rodinné příslušníky majitele společnosti, kteří nechtějí pracovat a tak je živí společnost.

Příznaky, které mohou poukazovat na mzdové podvody [44]:

- zaměstnanci bez standardních identifikačních údajů (např. bez bankovního účtu, adresy nebo telefonního čísla),
- forma pracovní dohody,
- zaměstnanci, za které se neplatí zdravotní a sociální pojištění,
- zaměstnanci, kteří jsou stále v seznamu zaměstnanců, přestože byli propuštěni,

- nejasná odpovědnost jednotlivých pracovníků mzdového oddělení,
- provize v časové posloupnosti nekorespondují s hodnotou prodeje.

6.4 Boj proti podvodům a omezení rizika podvodu

Omezení rizika podvodu

Pro snížení rizika podvodu existují účinné nástroje a strategie. Důležité je pochopení příčin podvodu ve společnosti. Identifikovat oblasti, ve kterých je výskyt podvodu nejpravděpodobnější, a nastavit pravidla pro ochranu před podvodem. Boj proti podvodům je třeba zaměřit na zmírnění příležitostí k podvodu. Všem potenciálním podvodníkům dát najevo, že budou odhaleni a výhody, které plynou z podvodů, za to nestojí. Proto jsou důležité vnitřní zásady, které jsou zaměřené na prevenci podvodu [45].

6.5 Podvody v praxi

☐ Miliardy za mrtvé duše

Říjen 2002 - Denemark z Hospodářských novin napsal, že státní organizace několik let obírají rozpočet o miliardy korun a to tím, že mezi zaměstnance rozdělují většinu peněz, které jsou určeny na mzdy na neobsazená tabulková místa. Dle Denemarca si tyto mrtvé duše zřejmě pěstují úmyslně, protože se tak lehce dostávají k financím. Státní úřady si celkově drží několik tisíc neobsazených míst. Na každé místo dostávají peníze z rozpočtu. Tyto peníze by měly vrátit, pokud místo zůstane neobsazené, ale ve skutečnosti vracejí peněz méně a v podstatě se tak dopouštějí podvodu. Mrtvé duše existují řadu let, aniž by se v minulosti někdo pokusil obírání rozpočtu zastavit. Důvod dle Denemarca je prostý. S penězi hospodaří skoro všichni ministři včetně Nejvyššího kontrolního úřadu, který by měl na tyto praktiky upozorňovat. Šéfové státních organizací ovšem tvrdí, že neobsazená tabulková místa nutně potřebují. Bezpochyby ano, ale ne v takovém počtu [46].

□ ENRON

Prosinec 2001 - Právních sporů, týkajících se různých účetních podvodů stále přibývá. Nejznámějším skandálem je podvod v energetické gigantu Enron. Ve výkazech společnosti Enron byly kamuflovány velké ztráty, které byly vyvedeny do vedlejších podniků a v hlavních podnicích se vykazovaly zisky. Ceny akcií se držely vysoko, akcionáři byli spokojeni, vrcholový management se odměňoval vysokými platy a auditor navazoval na svá kritická zjištění vysoce placeným poradenstvím a neměl potřebu si stěžovat. Enron přiznal, že za poslední čtyři roky nadhodnotil své účetnictví o více než 600 milionů dolarů s cílem zachování vysokých cen akcií, ze kterých měli šéfové vysoké bonusy. Z počátku byly do účetnictví dávány ještě neuskutečněné obchody, později Enron zakládal dceřiné společnosti, které přebíraly obchodní závazky a kryly skutečnou zadluženost společnosti. 2. prosince 2001 přišel šok. Enron kvůli účetním podvodům vyhlásil největší firemní bankrot v dějinách USA. Spolu s Enronem padla i auditorská společnost Arthur Andersen, vyšlo najevo, že kryla účetní podvody v Enronu. V květnu 2006 shledal soud K. Laye (zakladatel Enronu) vinným z podvodu a zločinného spolčení. Laye dva měsíce nato náhle zemřel a případ byl odložen. Dalším odsouzeným byl bývalý šéf J. Skilling, který byl odsouzen k více než čtyřicetiletému vězení, ale v současné době čeká na nový rozsudek. Krach Enronu překonal až bankrot společnosti WorldComu z roku 2002 a několik dalších bankrotů z krizových let 2008 a 2009 [47].

□ Účetní podvody žijí i deset let po Enronu

Prosinec 2011 – ManagerWeb.cz napsal, že kolaps americké makléřské společnosti MF Global dokazuje, že účetní podvody žijí i deset let po bankrotu energetické společnosti Enron. I společnost MF Global využívala účetní triky k tomu, aby některé finanční závazky byly mimo účetní knihy, vedla tak paralelní účetnictví a snažila se skrýt značný nárůst dluhů. Americký Federální úřad pro účetní standardy se rozhodl, že změní některá pravidla účtování, aby ucpal díry, které usnadňovaly existenci paralelního účetnictví [48].

□ WASTE MANAGEMENT, INFORMIX A LUCENT

Únor 2006 - Mnoho z podvodných triků se opakuje a lze se na ně předem připravit. Úpadek společností o sobě dává většinou vědět včas a nemusí končit katastrofou. Internetový server EKONOM.IHNED.cz uvedl tři ukázkové příklady společností, které se dopustily podvodu. První z nich byla společnost **WASTE MANAGEMENT**, která se zabývala hospodařením s odpadem, nechávala výdaje mizet. Během hloubkové kontroly se ukázalo, že zisk před zdaněním byl nadhodnocen o 1,43 miliardy dolarů. Auditor, který měl podvod odhalit, byl obviněn z nedbalosti a souhlasil s pokutou 7 mil. dolarů. Dále podnik odsouval výdaje na pozdější datum, tím, že převedl výdaje na opravy a údržbu do položky zařízení a rozložil odpisy na čtyřicet let, přestože doba služby byla kratší. V letech 1993-1995 získala společnost 444 podniků z akvizic. S akvizicemi přišly i jednorázové výdaje a společnost začala ve velkém množství odpisovat, aby akcionáři neměli otázky, začala společnost prodávat část aktiv. Na tyto nesrovnalosti se přišlo při fúzi v roce 1998 a bylo zjištěno, že vnitřní kontrolní systém není schopen opatřit spolehlivé údaje. Auditoři sice podvod rozpoznali dříve, ale dohodli se společností, že podvodné výsledky prohlásí za nevýznamné a ve výroku nebudou zohledněny. Auditorská společnost dostala od společnosti 6 mil. Dolarů za neauditorské služby. Nadhodnocené příjmy byly uměle nafouknuty odkladem výdajů do dalších let [43].

Softwarová společnost **INFORMIX** uzavírala dohody se zákazníky, kde jim poskytovala odklad platby až dva roky po dodání služby. Ovšem v rozvaze byly tyto očekávané platby vedeny jako příjmy. Po nástupu nového vedení musely být všechny výkazy předělány, dále bylo zjištěno, že minulé vedení měnilo data dokladů, projevovalo finanční shovívavost a slibovalo neobvyklé výhody, jen aby zajistili fingovaný odbyt. Údaje byly nadhodnocené až sedmkrát [43].

Poslední firmou je technologická novátorská společnost **LUCENT**, kde její investoři za dva roky ztratili skoro 250 miliard dolarů. Hodnota akcií této společnosti stoupala a během dvou let se hodnota společnosti ztrojnásobila. Auditor sice upozorňoval, že se navyšují pohledávky a zásoby, příjmy se zpomalují a přesto se ceny akcií zvyšují. Pak nastal zvrát a hodnota akcií začala denně klesat téměř o 25 %. A to díky tomu, že společnost zapisovala příjmy dříve, závazky zmenšila změnou jejich účtování, neodepsala sporná aktiva, navyšovala jednorázové příjmy a náklady odsunula do dalších let [43].

□ **Japonskému Olympusu procházelo dvacet let „řecké“ kreativní účetnictví**

Listopad 2011 - Hýbl (2011) se ve svém článku zaměřil na kauzu Olympusu. Olympus přes dvacet let vedl fiktivní účetnictví a poskytoval zkreslené informace o hospodaření. Na tiskové konferenci společnost Olympus přiznala, že se snažila záměrně pomocí ztrátových akvizic účetně opodstatnit ohromné ztráty z neúspěšných finančních spekulací okolo roku 1990. V devadesátých letech se řada firem snažila vyvážit obchodní ztráty spekulacemi na trhu s cennými papíry, ve většině případů spíše ke své škodě a ke škodě svých akcionářů. Výše všech těchto tzv. zastíracích nákupů se odhaduje v přepočtu skoro na 32,1 miliardy korun [49].

□ **Hewlett-Packard odhalil rozsáhlé účetní nesrovnalosti ve firmě, kterou koupil**

Listopad 2012 - Finanční noviny napsaly, že Americká počítačová společnost Hewlett-Packard (dále HP) odhalila velké účetní nesrovnalosti v britské firmě Autonomy, kterou v roce 2011 za zhruba 228 miliard Kč přebrala. HP uvedla, že se nejedná o podvod. Hlavní účetní knihy obsahují ale závažná účetní pochybení a co se týče hospodaření podniku, jsou uváděny zkreslující informace. Bývalé vedení společnosti Autonomy obvinění odmítla s odůvodněním, že se nezakládají na pravdě a že si HP provádělo prověrku účetnictví. Společnost HP byla nucena mimořádně odepsat asi 174,5 miliardy Kč, údajně to byla jediná možnost jak upravit hodnotu společnosti Autonomy, aby odpovídala skutečnosti. Převážná část odpisu šla prý na vrub fiktivních účtů. Ředitelka HP Whitmanová uvedla, že vedení Autonomy záměrně nadhodnocovalo čísla účetními triky, aby byla společnost před prodejem více atraktivní. Bývalý šéf Lynch s tímto tvrzením nesouhlasí a má na věc svůj názor. Dle Lynche má tato skutečnost jen odpoutat pozornost od propadu hospodářských výsledků HP, které jsou za posledních 70 let nejhorší, a navíc dodal, že při prověrce účetnictví by muselo uniknout něco velkého a to je prý těžko představitelné. HP uvedl, že čisté tržby ve čtvrtém fiskálním čtvrtletí meziročně klesly o 6,7 procenta na 29,96 miliardy dolarů. Dle analytiků, tak tržby mírně zaostaly za odhady, které očekávali [50].

☐ **Účetní firmy jsou hrdé na pomoc při gigantických daňových únicích**

Únor 2013 – internetový portál Novinky.Cz napsal, že dle listu Daily Mail čtyři velké nadnárodní účetní a poradenské firmy, které působí ve Velké Británii (KPMG, PricewaterhouseCoopers (PwC), Ernst&Young a Deloitte) pomohly svým klientům vyhnout se placení daní v celkové výši asi dvou miliard liber ročně a jsou na to náležitě hrdé. Tyto výroky pobouřily labouristickou poslankyni Hodgeovou, která je v čele parlamentního výboru pro veřejné finance. Dle šéfa daňového oddělení PwC poskytuje jejich společnost svým klientům ty nejlepší rady, připustil ovšem, že jejich postupy mohou být ve třech čtvrtinách případů později shledány jako nezákonné. Dále vyšlo najevo, že společnosti posílali své zaměstnance na ministerstvo financí a daňové úřady, aby po návratu do firmy pomáhali hledat skuliny v zákonech a nařízeních. Britský premiér varoval, že některé praktiky začínají být agresivní a že je třeba se zamyslet nad otázkou etiky [51].

☐ **Exmanažeři nizozemské skupiny Ahold se podíleli na jednom z největších evropských účetních podvodů.**

Květen 2006 - zpravodajský portál iDNES.CZ napsal, že Exmanažeři nizozemské skupiny Ahold se podíleli na jednom z největších evropských účetních podvodů. Bývalý finanční manažer a generální ředitel dostali od soudu několikamilionovou pokutu a devítiletou podmínku za to, že falšovali účetní doklady a nadhodnocovali tržby a hospodářské výsledky. Zisky této skupiny byly nadhodnoceny skoro o miliardu EUR [52].

☐ **Kreativní účetnictví a ČD Cargo**

Červenec 2009 - Kreativní účetnictví, které bylo definováno v kapitole 3.3, jako zneužití účetnictví za účelem zlepšení podniku v účetních výkazech, použila ve své účetní závěrce za rok 2008 státní instituce ČD Cargo a odměnou za to dostala výrok auditora s výhradou. Dle auditora poskytuje účetnictví zaujatý obraz o výkonnosti a finanční situaci společnosti. Z hlediska opatrnosti auditor ve svém výroku poukázal na účetní metodu časového rozlišení oprav a revizí železničních nákladních vozů, protože v českých předpisech není pro použití této metody jednoznačná odpověď. Účetní závěrka musela být přepracována [53].

Komentář: Teoretická východiska mohou být v praxi vykládána různě, jako například v tomto případě, kdy auditor nenašel jednoznačnou oporu v předpisech a z hlediska opatrnosti se rozhodl pro výrok s výhradou.

❑ **Účetní okradla klienty o šest milionů**

Listopad 2010 – Česká tisková kancelář informovala o obvinění účetní z podvodu, která připravila 44 firem skoro o 6 milionů korun. Účetní pracovala u automobilové společnosti, s použitím fiktivních faktur čerpala peníze z účtů klientů svého zaměstnavatele a měsíčně si přišla i na 100 tisíc korun. Účetní hrozí až deset let vězení. Údajným motivem podvodu bylo splácení dluhů po svém mrtvém synovi, policie ovšem zjistila, že fiktivní faktury používala ještě před smrtí syna a všechny peníze utrácela [54].

❑ **Kontroloři našli drobné chyby v hospodaření prezidentské kanceláře**

Prosinec 2012 – zpravodajský server Lidových novin napsal, že Nejvyšší kontrolní úřad zjistil nesrovnalosti v hospodaření Správy Pražského hradu a Lesní správy Lány. Příspěvkové organizace Kanceláře prezidenta republiky chybovaly v účetní evidenci, inventarizaci majetku a v oblasti veřejných zakázek. Mluvčí NKÚ informovala, že se ale nejedná o neoprávněné využití prostředků státního rozpočtu a některé nedostatky byly opraveny již během kontroly. Organizace také porušily pravidla účetnictví, když v účetních závěrkách nevykázaly některé stavby či pozemky do správné položky a v roce 2008 tak Správa Pražského hradu nadhodnotila soupis nedokončeného dlouhodobého majetku skoro o 90 milionů korun. V této položce byly chybně započítány zkolaudované stavby. Dále Kancelář prezidenta neprovedla veřejnosprávní kontrolu hospodaření s nemovitým majetkem a investičních akcí, které jsou financovány v rámci programů reprodukce majetku [55].

❑ **NKÚ našel mezery v účetnictví ministerstva dopravy**

Únor 2013 – internetový server E15.cz se zaměřil na mezery v účetnictví ministerstva dopravy, které odhalil Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ). Ministerstvo dopravy nevedlo úplné a průkazné účetnictví, jelikož neprovedlo řádnou inventarizaci, část nehmotného majetku vůbec nezaúčtovalo, vytvořilo neoprávněně opravné položky

k pohledávkám a zaúčtovalo neoprávněně tvorbu dohadné položky aktivní. Dále ministerstvo nepředložilo doklad například o odhadu rozložení odpisů ekonomického softwaru na třicet let. Dle NKÚ, díky nejednoznačným a nejasným právním předpisům v oblasti účetnictví v roce 2011, nebylo možné vyhodnotit, zda účetní závěrka ministerstva podává věrný a poctivý obraz účetnictví. V roce 2011 došlo ke změně pravidel účtování, které jsou nejednoznačné a vedou k různým výkladům. Stejná finanční operace tak může být na jednom ministerstvu účtována zcela jinak než na druhém. NKÚ vyčíslil chyby skoro na 46 miliónů korun. Mluvčí ministerstva se vyjádřil, že dle zprávy se nejedná o systémové pochybení, ale pouze o pár nepřesných účetních operací. Při objemu výdajů za rok 2011 ve výši 47,3 miliard korun se z pohledu ministerstva jedná o chybovost 0,09% [56].

7 Diskuse a výsledky

Nejefektivnější formou osvojení si způsobů jak se vyhnout chybám, je přebírání stávajících poznatků a doplňovat je vlastními zkušenostmi.

Nejčastějšími účetními chybami se již v roce 1997 zabývali autoři Skála a Kunešová – Skálová ve své publikaci Nejčastější účetní a daňové chyby [5]. V roce 2001 se zaměřil na chyby Dušek v knize Chyby a kontroly v účetnictví [2]. Na zneužívání účetnictví upozornila v roce 2001 Krupová v publikaci Kreativní účetnictví: Zneužívání účetnictví – možnosti a meze [19]. Vzhledem k novelizacím účetních a právních předpisů, jsou některé kapitoly těchto publikací již neaktuální a nelze s nimi pracovat.

Z novějších publikací je možné se zaměřit na jednoduchou a srozumitelnou publikaci Jak se vyhnout chybám v účetnictví od Duška z roku 2011 [17]. Jak sám autor uvádí, jedná se o publikaci, která poskytuje maximum informací s minimem textů. Tato kniha by dle mého názoru mohla sloužit jako jedna ze základních metodik pro účetní, naleznou zde podměty jak se chybám vyhnout, jak chyby nalézt a jak jim předcházet pomocí dostatečných kontrol. Další metodika, která by neměla chybět v účetní knihovně je publikace z roku 2010 Správně vedené účetnictví od Schiffera [3]. Cílem této knihy je, aby bylo účetnictví vedeno správně. K tomuto cíli má napomoci řada teoretických a praktických příkladů. Zda účetnictví obsahuje chybu, zjistíme kontrolou. Předmětem kontroly je účetnictví jak vnitřní kontroly, tak i externí kontroly - audit, finanční úřad. Účetnictví obsahuje řadu vlastních kontrolních prvků, které by měly odhalit nekalé praktiky. Vnitřní kontrolou se zabývá Schiffer ve své publikaci Vnitřní kontrolní systém: významný nástroj ochrany majetku a hospodaření účetních jednotek z roku 2009 [21].

V praktické části jsem se soustředila na důvody vzniku chyb, na jejich častý výskyt, způsob oprav, sankce a jaká je jejich prevence viz Tabulky č. 18., č. 19., č. 20.

Tabulka č. 18: Shrnutí výsledků diplomové práce – vznik chyb

Oblast	Odborné publikace		Můj pohled/komentář/příklady z praxe
	Autor	Pohled na problematiku	
Vznik chyb	Skála, Kunešová-Skálová <i>Nejčastější účetní a daňové chyby (1997)</i> [5]	<p>Z důvodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nesprávné interpretace podkladů k účetní operaci, ▪ chybného posouzení právního jevu nebo ▪ při nesouladu vedení účetnictví dle zákona. 	<p>Z pozice hlavní účetní jsem se za dobu své šestileté praxe setkala s chybami, které byly způsobené především⁴⁴:</p>
	Janda K. <i>Opravy chyb v účetnictví – aktuální a minulé období. (2012)</i> [6]	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prezентuje chyby jako výsledek profesního pochybení způsobené nedostatečnou kvalitací, ▪ nezájem o kvalitní výsledek práce, ▪ nedbalost, ▪ stres, ▪ nemotivující prostředí na pracovišti, ▪ nedostatečná zainteresovanost na kvalitě práci, ▪ špatné řízení účtárny nebo morální i hmotné podcenění nebo nedocení významnosti práce. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Nedostatečnou odborností účetních a neznalostí Chyby způsobené neznalostí mohou být prohloubeny dalším faktem, který se opírá o současnou ekonomickou situaci. U zaměstnanců existují obavy z jejich propuštění či jiného způsobu penalizace v případě, že nedokážou svoji vysokou úroveň odbornosti. V praxi se tedy stává, že v případě, kdy si zaměstnanec sám neví rady, nehledá odpověď u svého nadřízeného pracovníka, nýbrž u svých kolegů, z internetu či jiných zdrojů. Bohužel tak většinou vznikají chyby, kterým by bylo možné předejít. ☐ Nedbalostí ☐ Z důvodu nedostupnosti všech informací k účetní operaci Účtování dokladů bez objednávek a smluv (např. účtování na chybný účet). ☐ Chybně nastaveným účetním softwarem Některé účetní softwary umožňují mazat a přepisovat původní účetní doklady bez opravných dokladů, touto funkcí účetní program zahradí všechny stopy po chybě. Tato funkce je, ale v rozporu se zákonem o účetnictví.

Zdroj: vlastní zpracování

⁴⁴ Viz kapitola 5.1. Proč vznikají chyby

Tabulka č. 19: Shrnutí výsledků diplomové práce – výskyt chyb

Oblast	Odborné publikace		Můj pohled/komentář/příklady z praxe
	Autor	Pohled na problematiku	
Výskyt chyb	APOGEO. <i>Jak si poradit s chybami v účetnictví (2009)</i> [22]	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zásoby ▪ náhrady zaměstnancům ▪ majetek ▪ výnosy ▪ pohledávky cena 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chyby v oblasti dlouhodobého majetku⁴⁵ <ul style="list-style-type: none"> - <i>chybné stanovení pořizovací ceny</i> (zahrnutí nákladů, které do ceny nepatří a naopak), ▪ <i>technické zhodnocení jako oprava</i> <p>Chybně účtováno do nákladů. Pokud je majetek modernizován během celého účetního období, doporučuji založení analytického účtu v účtové třídě 04xxx pro sledování kompletní výše nákladů a zároveň analytického účtu v účtové třídě 5 náklady - 518xxx technické zhodnocení. V případě, že modernizace na konci účetního období nedosáhne zákonem stanovenou hranici, účetní jednotka tyto položky přeúčtuje z účtu 04xxxx do nákladů na účet technického zhodnocení 518xxx. V opačném případě je o tyto položky majetek navýšen a z účtu 04xxxx jsou tyto položky přeúčtovány na příslušný majetkový účet v účtové třídě 02xxxx.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>odpisy (chybné zařazení)</i> - <i>rezerva na majetek,</i> - <i>opravná položka.</i> ▪ Zásoby⁴⁶ <p>Nejvíce nedostatků v oblasti zásob je účtování respektive neúčtování o nedokončené výrobě (dále jen NV). NV patří mezi významný nástroj aktuálního principu. Pokud účetní jednotka o NV neúčtuje i když jí tato povinnost vznikla, jedná se o daňový únik, jelikož dochází ke snížení hospodářského výsledku a následně snížení daňové povinnosti.</p> ▪ Pohledávky a závazky⁴⁷ <p>U pohledávek a závazků se převážně jedná o chyby, které vyplývají z chybné tvorby opravných položek, netvoření dohadných položek nebo časového rozlišení.</p> ▪ Náklady a výnosy⁴⁸ <p>Mezi časté chyby v oblasti N a V patří nezaúčtování všech N a V, které s účetním obdobím souvisí nebo chybné posouzení daňových a nedaňových nákladů a výnosů.</p>

Zdroj: vlastní zpracování

⁴⁵ Více viz kapitola 5.2.1 Chyby v oblasti dlouhodobého majetku

⁴⁶ Více viz kapitola 5.2.2 Chyby v oblasti zásob

⁴⁷ Více viz kapitola 5.2.3 Chyby v pohledávkách a závazků

⁴⁸ Více viz kapitola 5.2.4 Chyby v oblasti nákladů a výnosů

Tabulka č. 20: Shrnutí výsledků diplomové práce – nejběžnější chyby a chyby těžko odhalitelné

Oblast	Odborné publikace		Můj pohled/komentář/příklady z praxe
	Autor	Pohled na problematiku	
Nejběžnější chyby	Bulla, Chyby v účetnictví a jejich opravy (2006) [16]	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opomenutí zaúčtování účetní operace ▪ Zaúčtování jedné operace duplicitně ▪ Zaúčtování chybné částky ▪ Zaúčtování operace do špatného období ▪ Použití chybného účtu ▪ Drobné chyby 	I přesto, že se jedná o článek z roku 2006, můžeme tyto chyby považovat i v dnešní době za nejběžnější chyby, které se v praxi vyskytují. Autor má pravdu i ve svém tvrzení, že nedůslednou kontrolou dochází k chybám.
Chyby těžko odhalitelné	DUŠEK, Jak se vyhnout chybám v účetnictví (2011)[17]	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chybný nákladový účet – záměna účtů ▪ U nesaldokontních dokladů nesouhlasí částka s částkou v softwaru (výdajový pokladní doklad na částku 359 Kč, pokladní na doklad napíše částku 395 Kč a i ji vyplatí) ▪ Totéž platí i u saldokontních účtů 	Částečně s autorem souhlasím - chybný nákladový účet je těžko odhalitelný, ale z mého pohledu se jedná spíše o chybnou analytiku nákladové účtu např. služby – přeprava 518100 a nedaňové služby 518900 než záměnu syntetického účtu. Ostatní chyby jsou samozřejmě v praxi možné, ale při důsledných kontrolách by neměly vůbec nastat.

Zdroj: vlastní zpracování

Další výčet druhů chyb je uveden v kapitole 3.5.4 Druhy chyb.

V praktické části je dále uveden výčet vybraných příkladů chyb z daňových kontrol s mým komentářem, mezi ně patří např. - **Selhání účetního programu** [26] správce daně zjistil, že peněžní deník, který byl veden pomocí účetního programu, obsahoval částečně součtové chyby v příjmech a výdajích. Jednalo se o chyby, které výrazně ovlivnily základ daně a daň, a to negativním způsobem. Jak jsem se již zmínila výše, že jednou z příčin vzniku chyb, je chybné nastavení účetního softwaru. Z praktického hlediska jsem toho názoru, že selhání účetního systému může nastat z několika důvodů - *změna účetního softwaru úmyslně, neznalost, nezáměr uživatele.*

Dalším častým nálezem při kontrolách byly **náklady na reklamu** [28], kde společnost předložila správci daně faktury, smlouvy a fotodokumentaci za poskytnutí reklamy na billboardech u dálnice. Během daňové kontroly subjekt neprokázal poskytnutí reklamy v místě, čase a rozsahu, tak jak bylo uvedeno na fakturách. Jednalo

se o doměření daně. Náklady na reklamu jsou častým prohřeškem daňových subjektů a dle mého názoru to je především z důvodu jejich daňové uznatelnosti. Subjekt musí prokázat, že se jedná o výdaje reklamu a ne na reprezentaci., že reklama byla skutečně poskytnuta. V praxi se můžeme setkat s nekalými praktikami ohledně poskytnutí reklamy.

Opravy chyb jsou rozděleny na opravu v běžném nebo minulém období. Pokud se jedná o opravy chyb v běžném účetním období lze opravit chybu - doplňující účetní zápis, částečné storno nebo úplné storno. V praxi upřednostňuji úplné storno z důvodu zpětné kontroly účtů hlavní knihy, přehlednosti a dohledatelnosti účetních záznamů. Pokud účetní software neumožňuje provést storno nebo opravu se záporným znamínkem, lze ho zaúčtovat i na opačné strany účtů, ale toto účtování nám již ovlivní obraty na účtech, proto ho nedoporučuji. Co se týče oprav chyb minulého období, tak se významné položky opravují od 1. 1. 2013 prostřednictvím účtu vlastního kapitálu – *42x Jiný výsledek hospodaření minulých let*. Pokud se jedná o chybu nevýznamnou z pohledu účetní závěrky, tak se opravuje pomocí účtů nákladů a výnosů, se kterými daná účetní operace věcně souvisí.

Účetnictví je vizitkou každé společnosti, pokud je vedeno dle platných účetních předpisů, bez chyb a poctivě, lze toto účetnictví považovat za správné nebo bezchybné. Správné účetnictví je takové účetnictví, které neodporuje zákonům a vyhláškám, ale dle mého názoru může obsahovat chyby, které nejsou s ničím v rozporu. Bezchybné účetnictví by mělo být, takové účetnictví, které neobsahuje žádnou chybu. V praxi bychom takové účetnictví hledali možná marně. Účetní jednotky musí účtovat v souladu s účetními metodami. I zde však může nastat výjimka a to ta, že když účetní jednotka zjistí, že použití metod, které stanovuje právní předpis, ohrožuje věrný a poctivý obraz účetnictví, může v tomto případě postupovat odchylně a všechny skutečnosti je povinna popsat v příloze k účetní závěrce.

Přestože chyba není legislativní pojem a není nikde vymezena žádným právním předpisem, můžeme se v literatuře setkat s podobnými definicemi chyb, jako například neúmyslné zobrazení nesprávných údajů v účetní závěrce, jako odchylku od normy, porušení daných pravidel nebo lze za chybu považovat i právní úkon, který porušuje právní předpisy a v důsledku může být považován za správní delikt či dokonce za trestný čin. U trestného činu už můžeme hovořit spíše o podvodu. Pokud vím, že dělám chybu a i přesto s ní dále pracuju, jedná se o chybu úmyslnou, která může vyústit

v podvod. Podvod mnozí autoři definují jako úmyslný čin nebo úmyslnou chybu v účetní položce, která pozměňuje údaje ve svůj vlastní prospěch nebo něčí škodu. V konečném důsledku je podvod od chyby odlišován úmyslem, který je z praktického hlediska mnohdy těžko dokazatelný. Mezi právními úkony, účetnictvím a daněmi existuje logická vazba, pokud v této vazbě dojde v některém z kroků k chybě, může se tato chyba promítnout až do chybné daňové povinnosti.

Účetní jednotky falšují výkazy většinou za účelem vylepšení hospodářského výsledku a celkového zdraví své společnosti s cílem oklamat investory, obchodní partnery, nebo dokonce i banky za účelem získání úvěru. A jaký je způsob falšování těchto výkazů? Například nepřiznání závazků, nadhodnocování příjmů, podhodnocování výdajů, nesprávné ocenění aktiv a jiné. Boj proti podvodům je třeba zaměřit na zmírnění příležitostí k podvodu. Všem potenciálním podvodníkům dát najevo, že budou odhaleni a výhody, které plynou z podvodů, jim za to nestojí.

Aby měl podnikatel jistotu, že jeho účetnictví bude vedeno správně a v souladu se zákony, měl by spolupracovat s lidmi, kteří své práci rozumí a mají chuť se dále vzdělávat. Je také velmi důležité vymezit osobní odpovědnost účetních za zpracování účetních dokladů. Vzhledem k častým změnám v právních a účetních předpisech doporučuji se stále vzdělávat a chodit na odborné kurzy. Pokud se jedná o rozsáhlé vedení účetnictví velké účetní jednotky, je vhodné si sjednat daňového poradce, který bude společnost v účetních a daňových záležitostech zastupovat, účetní jednotka s ním může dále konzultovat nejasnosti a problémy v účetnictví. Účetní jednotky si mohou také zvolit pro vedení svého účetnictví externí společnost. Já osobně upřednostňuji vedení účetnictví prostřednictvím vlastních zaměstnanců s vysokou odbornou znalostí a nadšením pro účetnictví. Dobrou prevencí zmírnění chyb a nedorozumění v oblasti účetnictví je vytvoření vnitřního kontrolního systému a také vytvoření kvalitních vnitropodnikových směrnic, které slouží i jako metodika pro účetní. Účetnictví by mělo být během roku průběžně kontrolováno a nenechávat všechny kontroly na poslední chvíli před roční závěrkou, kde je většinou časový skluz a není čas vše řádně prověřit.

A v neposlední řadě, mohu doporučit spolupracovat s pojištěnou externí účetní společností nebo si vybírat zaměstnance, kteří mají pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání již sjednané.

8 Závěr

Problematika účetních chyb se řadí bezesporu ke stále aktuálním a nikdy dořešeným úkolům doby. Jako taková byla i předmětem diplomové práce. Cílem analýzy byla rešerše a aplikace možných opatření v oblasti nejčastějších chyb v účetnictví, vymezení základních pojmů - pravda, chyba, omyl a podvod v účetnictví, způsob jejich oprav a prevence. V některých případech je pak návaznost účetních chyb na podvody, vymezení definice kreativního účetnictví a způsoby falšování účetních výkazů. Práce je rozčleněna na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou, v jejímž rámci je zpracována diskuse a výsledky.

V teoretické části jsem se zaměřila na rešerši dostupné literatury. I přesto, že problematika účetních chyb se řadí mezi nedořešené úkoly doby, tak jsem byla při rešerši dostupných zdrojů překvapena, že v současné době se touto problematikou již mnoho autorů v odborných publikacích nezabývá. Převážně se jedná o již zastaralou literaturu, odborné články účetních a daňových společností nebo výběr chyb zjištěných při daňových kontrolách. Většina autorů se zabývá kreativním účetnictvím a podvody. Práce zůstává spíše v zadání tématu intencí účetních chyb, i když se samozřejmě témata prolínají.

V Praktické části jsou pak prezentována stanoviska k běžně poskytovaným informacím na základě publikací vč. doplňujících informací vycházejících z osobní praxe. Zaměřila jsem se na důvody vzniku chyb, na jejich častý výskyt, způsob oprav, sankce a jaká je jejich prevence. Vznik chyb je převážně zapříčiněn nedostatečnými odbornými znalostmi, nedbalostí, které mohou být prohloubeny dalším faktem, který se opírá o současnou ekonomickou situaci. Dále vznikají chyby z důvodu nedostupnosti všech informací k účetní operaci nebo chybně nastaveným účetním softwarem.

Nejčastěji se chyby vyskytují v oblasti majetku - chybné stanovení pořizovací ceny, chybně stanovená odpisová skupina a následné chybné stanovení odpisů, technické zhodnocení posouzeno jako oprava. Další chyby můžeme nalézt v oblasti zásob, pohledávek a závazků, nákladů a výnosů. Nejvíce nedostatků v oblasti zásob je účtování respektive neúčtování o nedokončené výrobě, které může vést k daňovým únikům. U pohledávek a závazků se převážně jedná o chyby, které vyplývají z chybné tvorby opravných položek, netvoření dohadných položek nebo časového rozlišení. Mezi časté chyby v oblasti nákladů a výnosů patří nezaúčtování všech nákladů a výnosů,

kteřé s účetním obdobím souvisí nebo chybné posouzení daňových a nedaňových nákladů a výnosů. Všechny tyto chyby mohou ovlivnit věrný a poctivý obraz účetnictví, dále mají dopad na hospodářský výsledek a následně na daňovou povinnost účetní jednotky.

Problematika účetnictví je velmi rozsáhlá a složitá, stejně tak i s tím související legislativa. Ke vzniku chyb bezpochyby přispívá i značná liberalizace legislativní úpravy účetnictví. Překážkou pro správné a bezchybné účetnictví účetní jednotky jsou jistě neustálé změny v účetních a daňových předpisech. Zákony bývají často terčem kritiky kvůli zbytečné složitosti a nejednoznačnosti. Všichni, kterých se tyto změny týkají, si utvářejí svůj vlastní tzv. laický výklad, který se mnohdy může od původního záměru odborného výkladu lišit, díky těmto výkladům mohou snadno vznikat chyby. Ať už máme na změny a složitosti těchto norem jakýkoliv názor a pohled, musíme je dodržovat a respektovat.

9 Summary

The problems related to accounting errors are a constant current topic. As such, it has also been the subject of this diploma work. The purpose of the analysis has been research and application of numerous measures related to the most common errors in accounting, defining of basic terms - truthfulness, errors, mistakes and fraud in accounting and methods of correction and prevention. In some cases, accounting errors have corresponded to fraud, so-called creative accounting and methods of falsifying accounting records. This work is divided into two main parts: a theoretical part and a practical part, within which discussions and results have been presented. The introduction to the theoretical part defines the legal definition of accounting, the relationship of the income tax act to accounting and ethics in accounting practice and individual authors' views regarding the issue of accounting errors. The practical part also contains presentation of opinions regarding regularly provided information based on publications, including additional information based on personal experience.

The occurrence of errors is mainly caused by insufficient expert knowledge and negligence, which can be worsened by the current economic situation. Errors also occur due to the unavailability of certain information regarding accounting operations or erroneously configured accounting software. Errors occur most often in relation to property, reserves, receivables, obligations, costs and revenues. All of these types of errors can affect trustworthy and honest reflection of accounting and can have an impact on economic results and subsequently also on the accounting subject's tax obligations.

The issues pertaining to accounting are very extensive and complicated, as is related legislation. Errors undoubtedly can also be attributed to significant liberalisation of the legislative definition of accounting.

Keywords: accounting errors, accounting fraud, abuse accounting, mistakes, creative accounting

10 Seznam použité literatury

- [1] SEDLAČÍKOVÁ, B. MujBiz. *Žebříček "Paying Taxes 2012" odhalil ČR na 117 místě*. [online]. 2012 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.mujbiz.cz/clanky/zebricek-paying-taxes-2012-odhalil-cr-na-117-miste>
- [2] DUŠEK, J. *Chyby a kontroly v účetnictví*. 3. aktualizované vydání. Praha: GRADA Publishing, spol. s r.o., 2001. 96 s. ISBN 80-247-0018-2.
- [3] SCHIFFER, V. *Správně vedené účetnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 280 s. ISBN 978-80-7357-575-5.
- [4] RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 11. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2011. 1031 s. ISBN 978-80-7263-633-4.
- [5] SKÁLA, M.; KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ J. *Nejčastější účetní a daňové chyby*. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1997. 179 s. ISBN 80-85963-37-X.
- [6] JANDA, K. Daně, účetnictví: vzory a případy. *Opravy chyb v účetnictví – aktuální a minulé období*. Český Těšín: Poradce s.r.o., 2012, měsíčník č. 12/12. ISSN 1213-9270, str. 76 -114
- [7] THE SARBANES-OXLEY ACT. *A Guide To The Sarbanes-Oxley Act* [online]. 2006 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.soxlaw.com/index.htm>
- [8] UNZEITIG, M. Účetní kavárna. *Etika v účetní praxi* [online]. 2010 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d26845v35211-etika-v-ucetni-praxi/>
- [9] KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *Mezinárodní auditorův standard ISA 240 - Postup auditorů při posuzování možných podvodů při auditu účetní závěrky* [online]. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.kacr.cz/data/Methodika/Auditing/ISA/ISA240.pdf>
- [10] INVESTOPEDIA. *Definition of 'Accounting Error'* [online]. 2013 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/terms/a/accounting-error.asp#axzz2KhfnPfq8>
- [11] WEKA. *Fraud Management im Rahmen eines Internen Kontrollsystems* [online]. 2009 [cit. 2013-01-03]. Dostupné z: http://www.weka-finanzen.ch/praxisreport_view.cfm?nr_praxisreport=822

- [12] WIKIPEDIA DE. *Absichtlicher Fehler* [online]. 2010 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: http://de.wikipedia.org/wiki/Absichtlicher_Fehler
- [13] DAY, John W. *Detecting accounting errors* [online]. 2008, [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://www.reallifeaccounting.com/pubs/Article_Theme_Detecting_Accounting_Errors.pdf
- [14] DILIPCHANDRA12. HubPages. *Errors in Accounting* [online]. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://dilipchandra12.hubpages.com/hub/Errors-in-Accounting>
- [15] ACCOUTING EDUCATION. *Different Types of Errors in Accounting* [online]. 2010 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.svtuition.org/2010/07/different-types-of-errors-in-accounting.html>
- [16] BULLA, M. Účetní kavárna. *Chyby v účetnictví a jejich opravy* [online]. 2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d122v98-chyby-v-ucetnictvi-a-jejich-opravy/>
- [17] DUŠEK, J. *Jak se vyhnout chybám v účetnictví*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3539-9.
- [18] LUKÁŠOVÁ, M. Podnikatel. *Víte, jak správně opravit účetní doklad?* [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/vite-jak-spravne-opravit-ucetni-doklad/>
- [19] KRUPOVÁ, L. *Kreativní účetnictví: Zneužívání účetnictví - možnosti a meze*. Praha: Komora auditorů ČR, 2001. 64 s. ISBN 809028552X.
- [20] BOHUŠOVÁ, H. *Harmonizace účetnictví a aplikace IAS/IFRS: Vybrané IAS/IFRS v podmínkách českých podniků*. Praha: ASPI, 2008. 307 s. ISBN 978-80-7357-366-9.
- [21] SCHIFFER, V. *Vnitřní kontrolní systém: významný nástroj ochrany majetku a hospodaření účetních jednotek*. Praha: ASPI, 2009. 224 s. ISBN 978-80-7357-436-9.
- [22] APOGEO. *Jak si poradit s chybami v účetnictví* [online]. 2009 [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: <http://www.apogeo.cz/aktuality/jak-si-poradit-s-chybami-v-ucetnictvi-723/>
- [23] MORÁVEK, D. Podnikatel. *Čím na sebe můžete přivolat daňovou kontrolu z bernáku?* [online]. 2010 [cit. 2013-01-23]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/cim-na-sebe-muzete-privolat-kontrolu-z-bernaku/>

- [24] ČECH, V. Stavební fórum. *Jak účtovat a oceňovat nedokončenou výrobu* [online]. 2007 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/10054/jak-uctovat-a-ocenovat-nedokoncenou-vyrobu/>
- [25] HULA, J. Audit účetnictví. Nejčastější chyby zjištěné při auditech účetních závěrek - popis, dopady a prevence jejich vzniku [online]. 2009 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.auditucetnictvi.cz/web/smernice/Nejcastejsi%20chyby%20zjistene%20pri%20audit%20ucetnich%20zaverek.pdf>
- [26] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Únor 2007): Když účetní software selže* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/financni_sprava_7904.html?year=2007#k
- [27] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Červen 2010): Kontrola daně z příjmů právnických osob – technické zhodnocení* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/financni_sprava_10546.html?year=0#2
- [28] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Prosinec 2010): Právnická osoba – náklady na reklamu* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/ceska_danova_sprava_10935.html#4
- [29] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Duben 2009): Fiktivní fakturace* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/financni_sprava_9622.html?year=0#6
- [30] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Květen 2009): Fingované smlouvy a faktury* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/ceska_danova_sprava_9643.html?year=0#1
- [31] MORÁVEK, D. Podnikatel. *Příběhy z daňových kontrol: podvodníci i úřednická šikana* [online]. 2010 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/pribehy-z-kontrol-podvodnici-i-urednicka-sikana/>
- [32] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Říjen 2010): Falešné faktury* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/ceska_danova_sprava_10605.html#3

- [33] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ (Leden 2009): Daň z příjmů právnických osob – nesrovnalosti ve výši uplatněných odpisů* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z:
http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/financni_sprava_9438.html?year=PRESENT
- [34] ČESKÁ DAŇOVÁ ZPRÁVA: *Vybrané nálezy z kontrol FÚ* [online]. [cit. 2013-01-13]. Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/4557.html?year=PRESENT>
- [35] ŠVEC, M. Deloitte. *Účetní zpravodaj: Oprava chyb minulých led od 1. 1. 2013* [online]. 03/2013. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z:
https://www.deloitte.com/assets/Dcom-CzechRepublic/Local%20Assets/Documents/Accounting%20News/2013/Accounting_news_cz_1303.pdf
- [36] BRABEC, T. Apogeo. *Zákon o účetnictví – nové postihy za porušení zákona* [online]. 2011 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.apogeo.cz/aktuality/zakon-o-ucetnictvi-nove-postihy-za-poruseni-zakona-887/>
- [37] KUČEROVÁ, D. Podnikatel. *Máte chybu v účetnictví? V první řadě je to vaše chyba, nikoli chyba účetní* [online]. 2010 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:
<http://www.podnikatel.cz/clanky/ucetnictvi-danova-evidence-chyba-ucetni/>
- [38] ŠESTÁK, M. Česká televize. *Může podnik vymáhat škodu u poradce či účetní?* [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/199155-muze-podnik-vymahat-skodu-u-poradce-ci-ucetni/>
- [39] ŠINDELKA, V. Finance. *Jak bojovat proti podvodům ve firmě* [online]. 2004 [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/40460-jak-bojovat-proti-podvodum-ve-firme/>
- [40] ERNST & YOUNG. *V honbě za vyššími zisky riskují manažeři i trestní stíhání* [online]. 2012 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:
http://www.ey.com/CZ/cs/Newsroom/News-releases/2012_V-honbe-za-vyssimi-zisky-riskuji-manazeri-i-trestni-stihani

- [41] LALKA, J., I. PAULE, J. SKÁLOVÁ a K. BENEŠOVÁ. *Surveillance. Průzkum o výskytu podvodů v organizacích v České republice a na Slovensku za rok 2011* [online]. 2011 [cit. 2013-03-14].
Dostupné z: <http://www.surveillance.com/content/files/6830/pruzkum-o-vyskytu-podvodu-v-ceske-republice-a-na-slovensku-za-rok-2011-cz1.pdf>
- [42] SURVEILLIGENCE. *Falšování finančních výkazů* [online]. 2011 [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://www.surveillance.com/cz/sluzby/odhalovani-podvodu/falsovani-financnich-vykazu.html>
- [43] JIRÁSEK, J. A. Ekonom. *Kde je kouř, bude i oheň* [online]. 2006 [cit. 2012-11-10]. Dostupné z:
[http://ekonom.ihned.cz/index.php?p=400000_d&&article\[id\]=17894190](http://ekonom.ihned.cz/index.php?p=400000_d&&article[id]=17894190)
- [44] SURVEILLIGENCE. *Neoprávněné výplaty mezd a odměn* [online]. 2011 [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://www.surveillance.com/cz/sluzby/odhalovani-podvodu/neopravnene-vyplaty-mezd-a-odmen.html>
- [45] MODERNÍ ŘÍZENÍ. *Strategie boje s podvody* [online]. 2004 [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://modernirizeni.ihned.cz/c1-15321710-strategie-boje-s-podvody>
- [46] DENEMARK, M. *Hospodářské noviny. Martin Denemark: Miliardy za mrtvé duše* [online]. 2002 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:
http://hn.ihned.cz/index.php?p=500000_d&&article%5bid%5d=11693600
- [47] ČESKÁ TELEVIZE. *Americký sen energetické firmy Enron skončil bankrotem* [online]. 2011 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/155300-americky-sen-energeticke-firmy-enron-skoncil-bankrotem/>
- [48] MANAGERWEB. *Účetní podvody žijí i deset let po Enronu* [online]. 2011 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://financnimanagement.ihned.cz/c1-54213450-ucetni-podvody-ziji-i-deset-let-po-enronu>
- [49] HÝBL, O. *Česká pozice. Japonskému Olympusu procházelo dvacet let „řecké“ kreativní účetnictví* [online]. 2011 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:
<http://www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/japonskemu-olympusu-prochazelo-dvacet-let-„recke“-kreativni-ucetnictvi>

- [50] ČTK. Finanční noviny. *HP odhalil rozsáhlé účetní nesrovnalosti ve firmě, kterou koupil* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/hp-odhalil-rozsahle-ucetni-nesrovnalosti-ve-firme-kterou-koupil/868243>
- [51] NOVINKY. CZ. *Účetní firmy jsou hrdé na pomoc při gigantických daňových únicích* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/291975-ucetni-firmy-jsou-hrde-na-pomoc-pri-giganticky-danovy-unicich.html>
- [52] IDNES.CZ. *Soud potrestal účetní podvod v Aholdu pokutami* [online]. 2006 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/soud-potrestal-ucetni-podvod-v-aholdu-pokutami-frh-/ekonomika.aspx?c=A060522_140009_ekonomika_maf
- [53] ŠPERKEROVÁ, M. Ekonom. *ČD Cargo použilo kreativní účetnictví* [online]. 2009 [cit. 2013-01-18]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-37864090-ekonom-cd-cargo-pouzilo-kreativni-ucetnictvi>
- [54] ČTK. Aktualne.cz. *Účetní ze Znojemska okradla klienty o šest milionů* [online]. 2010 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/jihomoravsky/clanek.phtml?id=682316>
- [55] ČTK, LIDOVÉ NOVINY. Lidovky.cz. *Kontroloři našli drobné chyby v hospodaření prezidentské kanceláře* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nku-zjistil-chyby-v-hospodareni-organizaci-prezidentske-kancelare-1f6-/zpravy-domov.aspx?c=A121203_082249_ln_domov_pef
- [56] ČAP. E15.cz. *NKÚ našel mezery v účetnictví ministerstva dopravy* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/nku-nasel-mezery-v-ucetnictvi-ministerstva-dopravy-960113>
- [57] VACHTOVÁ, J. Vachtova.cz. *Daňově neuznatelné náklady* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.vachtova.cz/ucetnictvi/schemata/37-danove-neuznatelne-naklady>
- [58] VACHTOVÁ, J. Vachtova.cz. *Výnosy nezahrnované do základu daně* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.vachtova.cz/ucetnictvi/schemata/37-danove-neuznatelne-naklady>

[59] VACHTOVÁ, J. Vachtova.cz. Způsob účtování zásob A a B [online]. 2011 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.vachtova.cz/images/articles/001-999/140-zpusob-uctovani-zasob-a-a-b/140-zpusob-uctovani-zasob-a-a-b.pdf>

Legislativa

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Seznam tabulek, grafů a schémat

Tabulka č. 1: Příklad použití vybraných ČSÚ ve směrnicích.....	9
Tabulka č. 2: Funkce účetnictví.....	12
Tabulka č. 3: Druhy chyb.....	28
Tabulka č. 4: Ostudné chyby v účetnictví.....	30
Tabulka č. 5: Možnosti oprav.....	31
Tabulka č. 6: Výhody a nevýhody kreativního účetnictví.....	34
Tabulka č. 7: Bariéry harmonizace účetnictví.....	35
Tabulka č. 8: Kontrolní soupiska analytických účtů.....	37
Tabulka č. 9: Účetní operace, při kterých je třeba věnovat zvýšenou pozornost...	42
Tabulka č. 10: Příklad doplňujícího zápisu.....	53
Tabulka č. 11: Příklad částečného storna.....	54
Tabulka č. 12: Příklad úplného storna.....	54
Tabulka č. 13: Oprava nákladů.....	56
Tabulka č. 14: Příklady chyb minulých účetních období – významná položka.....	57
Tabulka č. 15: Příklady chyb minulých účetních období – nevýznamná položka...	57
Tabulka č. 16: Nejčastější signály podezření podvodu.....	63
Tabulka č. 17: Nejčastější postupy při finančních podvodech.....	68
Tabulka č. 18: Shrnutí výsledků diplomové práce – vznik chyb.....	78
Tabulka č. 19: Shrnutí výsledků diplomové práce – výskyt chyb.....	79
Tabulka č. 20: Shrnutí výsledků diplomové práce – nejběžnější chyby a chyby těžko odhalitelné.....	80
Obrázek č. 1: Logická vazba mezi právním úkonem, účetnictvím a daněmi.....	10
Obrázek č. 2: Poměr počtu chyb v účetnictví.....	26
Obrázek č. 3: Proces vedení správného účetnictví.....	27
Obrázek č. 4: Etapy chyb.....	27
Graf č. 1: Nejčastější pachatelé podvodů poškozujících firmu.....	62
Graf č. 2: Počet organizací, které se setkaly s podvodným jednáním za poslední dva roky.....	64

Graf č. 3:	Počet odhalených podvodů u organizací, které se setkaly s podvody za poslední dva roky.....	65
Graf č. 4:	Okolnosti, které přispěly ke vzniku podvodů.....	65
Graf č. 5:	Druhy odhalených podvodů za poslední dva roky.....	66

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vyhláška č. 500/2002 Sb., Příloha č. 4 - Směrná účtová osnova

Příloha č. 2: Náklady daňově neuznatelné

Příloha č. 3: Výnosy nezahrnované do základu daně

Příloha č. 4: Způsob účtování zásob A a B

Přílohy

Příloha č. 1

Vyhláška č. 500/2002 Sb., Příloha č. 4

Směrná účtová osnova

Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek

- 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek
- 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
- 03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný
- 04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
- 05 - Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
- 06 – Dlouhodobý finanční majetek
- 07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
- 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
- 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku

Účtová třída 1 – Zásoby

- 11 – Materiál
- 12 – Zásoby vlastní výroby
- 13 – Zboží
- 15 - Poskytnuté zálohy na zásoby
- 19 – Opravné položky k zásobám

Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

- 21 – Peníze
- 22 – Účty v bankách
- 23 – Krátkodobé bankovní úvěry
- 24 – Krátkodobé finanční výpomoci
- 25 – Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek
- 26 – Převody mezi finančními účty
- 29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

- 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

- 32 – Závazky (krátkodobé)
- 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
- 34 – Zúčtování daní a dotací
- 35 – Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva
- 36 – Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva
- 37 – Jiné pohledávky a závazky
- 38 – Přechodné účty aktiv a pasiv
- 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

- 41 – Základní kapitál a kapitálové fondy
- 42 – Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření
- 43 – Výsledek hospodaření
- 45 – Rezervy
- 46 – Dlouhodobé bankovní úvěry
- 47 – Dlouhodobé závazky
- 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka
- 49 – Individuální podnikatel

Účtová třída 5 – Náklady

- 50 – Spotřebované nákupy
- 51 – Služby
- 52 – Osobní náklady
- 53 – Daně a poplatky
- 54 – Jiné provozní náklady
- 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti
- 56 – Finanční náklady
- 57 – Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti
- 58 – Mimořádné náklady
- 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů

Účtová třída 6 – Výnosy

- 60 – Tržby za vlastní výkony a zboží
- 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti
- 62 – Aktivace

64 – Jiné provozní výnosy

66 – Finanční výnosy

68 – Mimořádné výnosy

69 – Převodové účty

Účtová třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty

70 – Účty rozvažné

71 – Účet zisků a ztrát

75 až 79 – Podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví

Příloha č. 2

Náklady daňově neuznatelné

	Nákladový účet	Daňově neuznatelný náklad
513	Náklady na reprezentaci	v plné výši
525	Ostatní sociální pojištění	pojištění nad rámec zákonné výše (účet 524). Připojištění je daňově uznatelné v plné výši, pokud je příspěvek zaměstnavatele zakotven v kolektivní nebo jiné obdobné smlouvě.
526	Sociální náklady individuálního podnikatele	v plné výši
528	Ostatní sociální náklady	pojištění nad rámec zákonné výše (např. příspěvek zaměstnavatele na stravenky nad 55 % hodnoty stravenek)
538	Ostatní daně a poplatky	daň dědická a darovací
541	Zůstatková cena prodaného DHNM	rozdíl mezi účetní hodnotou prodaného <i>neodpisovaného</i> majetku a jeho prodejní cenou (např. ztráta z prodeje pozemku); dále případný rozdíl mezi účetní zůstatkovou cenou a daňovou zůstatkovou cenou (účetní ZC - daňová ZC)
543	Dary	v plné výši daňově neuznatelné, ale mohou být následně odčitatelnou položkou od základu daně do limitu určeného zákonem
545	Ostatní pokuty a penále	nesmluvní pokuty a penále (např. sankce podle zákonných norem vyměřené FÚ, ZP, SSZ...)
546	Odpis pohledávky	pokud nespĺňuje podmínky uvedené v § 24/2/y ZDP
551	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	rozdíl mezi daňovými a účetními odpisy (účetní - daňové), do úpravy ZD se uvede takové znaménko, jaké vyjde
562	Úroky	úroky z úvěrů, přesahuje-li jejich úhrn hranice uvedené v § 25/1/w ZDP
	<i>Rezervy:</i>	
554	Tvorba a zúčtování ostatních rezerv	
574	Tvorba a zúčtování finančních rezerv	v plné výši (nevyhovují podmínkám ZoR)
584	Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv	
	<i>Opravné položky:</i>	
559	Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti	
579	Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti	v plné výši (nevyhovují podmínkám ZoR)
589	Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti	
	<i>Manka a škody:</i>	
549	Manka a škody z provozní činnosti	částky manka přesahující náhrady za ně (s výjimkou škod ze živelných pohrom a škod způsobených neznámým pachatelem podle sdělení policie, které se zahrnují do základu daně v plné výši)
569	Manka a škody na finančním majetku	
582	Škody	

Tento soupis není zdaleka kompletní ani úplný - uvádí pouze nejdůležitější účty

Zdroj: Vachtová (2013) [57]

Příloha č. 3

Výnosy nezahrnované do základu daně

Tento soupis není zdaleka kompletní ani úplný, uvádí pouze nejdůležitější účty

	Výnosový účet	Výnos nezahrnovaný do základu daně
662	Úroky	úroky, které již podlely srážkové dani (nejde o úroky z BÚ)
	<i>Dividendy:</i>	
665	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	dividendy, které již podlely srážkové dani
666	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	

Zdroj: Vachtová (2013) [58]

Příloha č. 4 Způsob účtování zásob A a B

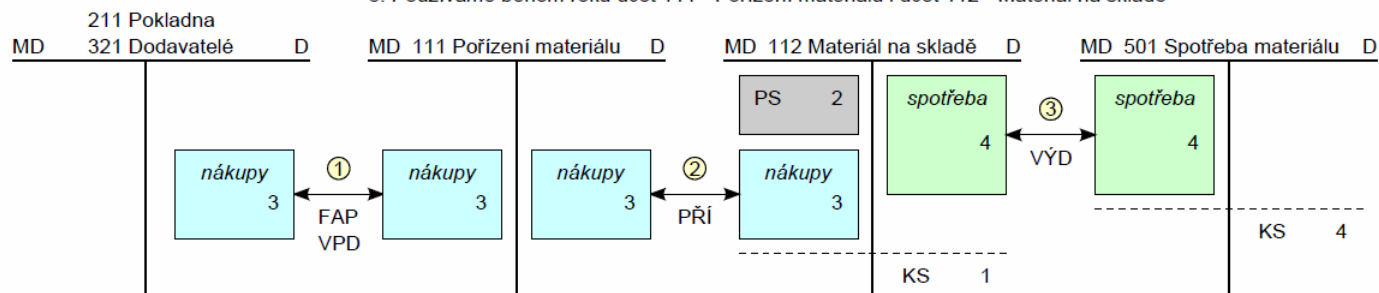
Autor: Jitka Vachtová
www.vachtova.cz

Způsob účtování zásob A a B

Zásoby způsobem A

Principy způsobu A:

1. Jde o přirozený způsob evidence zásob - účtování probíhá tak, jak bychom očekávali
2. Průběžně evidujeme přírůstky i úbytky zásob (účtujeme příjmy a výdejky)
3. Používáme během roku účet 111 - Pořízení materiálu i účet 112 - Materiál na skladě

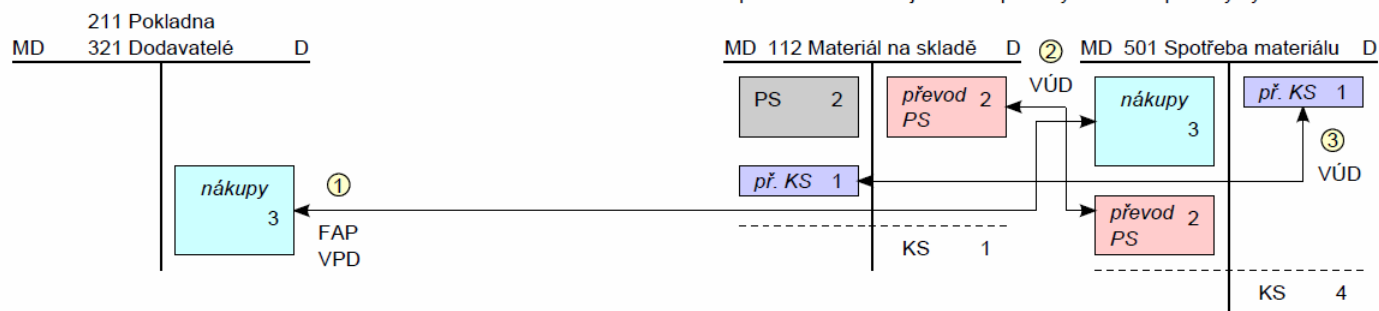
Zásoby způsobem B

Principy způsobu B:

1. Nákupy účtujeme přímo do spotřeby
2. Neúčtujeme přírůstky ani úbytky zásob (tzn. neúčtujeme příjmy ani výdejky)
3. Během roku nepoužíváme účet 111 - Pořízení materiálu ani 112 - Materiál na skladě
4. Na konci roku musíme účetnictví "doupřavit" - PS zaúčtujeme do spotřeby a KS ze spotřeby vytáhneme

$$\text{Spotřeba} = 2 + 3 - 1 = 5 - 1 = 4$$

$$\text{Spotřeba} = \text{PS} + \text{nákupy} - \text{KS}$$

Ať účtujeme zásoby způsobem A či způsobem B, zůstatky účtů na konci roku jsou stejné! Stejný je také u způsobu A i B způsob účtování PS na začátku roku přes účet 701 a KS na konci roku přes účet 702 a 710.

Zdroj: Vachtová (2011) [59]